

WARBURG INSTITUTE

FMH2078

UNIVERSITY OF LONDON
WARBURG INSTITUTE

The image shows the front cover of an old book. The cover is decorated with a marbled paper pattern in shades of grey, black, and white, featuring a dense, swirling, and somewhat star-like or floral design. The book is bound in a dark brown, textured material, likely leather or cloth, which is visible along the edges and the spine. A small, rectangular blue label is affixed to the left side of the cover. The label contains the text 'UNIVERSITY OF LONDON' and 'WARBURG INSTITUTE' in white, uppercase letters, arranged in a circular pattern. The book is placed on a dark, textured surface, and a small piece of white paper is visible at the top edge.

520J
S A M U E L I S
F V C H S I I C V S -
L I N O P O M E R A N I

F
M
H
2078
+

M E T O P O S C O P I A
&
O P H T H A L M O S C O P I A

A R G E N T I N Æ
Excudebat THEODOSIUS GLASERUS
Sumptibus Pauli Ledertz.
M. • DC. XV.

PHILIPPVS II. D. G. DVX STE-
TINENSIS POMERANIAE &c.

Hic vultus
ILL^{mi} & EXCELL^{mi}
Principis mei

PHILIPPI II.

*Ducis Stetini Pomeraniae, Cassuborum &
Vandalorum &c.*

Lector venerare. Felix Pomerania, tali princi-
pe; felix literarum orbis, tali Hercule; felix vir-
tutum omnium polus, tali sole. Ultrice bello-
rum fortunâ nos sævè deprehensos negant anna-
les, inde gloriamur de factorum benignitate gens
invicta: at majus gloriæ decus, nostrum princi-
pem

UNIVERSITY OF LONDON
MUSEUM INSTITUTE

pem in summo culmine eruditionis spectari, inde
de genuinâ felicitate gloriamur gens prudentis-
simo doctissimoque principe recta. Mihi liceat
quem videre coram nondum contigit, eum in meis
chartis adorare, vel meas saltem chartas eo reddere
splendidiore. Nihil enim ipsum juvat, vel in auro
fulgere, aut micare argento, vel nitere marmore,
aut pallere ebore, sed placidè in omnium mentes
intrare, ut cum magna unusquisque habeat, qui-
bus sublimitate principem cognoscat, plurimum
etiam reperiatur, quo beneficio patrem suspiciat.
Vivat, faveat, qui est in principe benignus
patriæ pater, & in patre prudens
populi princeps.

7.1 2

NICOLAO & FRIDERICO à Bi-
bran, generosis & nobilissimis equi-
tibus Silesijs.

IAM furente aestu omnis languet mundus, & pro-
fessus caniculæ ardor sauciato vegeti robore
corporis in ipsum quoque animum grassatur. Pro-
perant juvenes missâ severioris Musæ palæstrâ, pars
ad undas Zephyri mollis afflatu leniter tremantes,
pars ad aquas medicandis corporibus & salubrita-
te nobiles fontesque valetudini sacratos: alij fron-
dosas inter umbras gementium cantûs avium que-
rulasq; voces remunerât, sive politiore carmine pan-
gendo, sive dulciores fabulas remetiendo, omnes
amœno cupiunt ludere otio, cœliq; æstuantis inju-
riam recessu vel fluidiore vel floridiore ulcisci. Re-
ctè n. colimus alterna curis otia, quoniâ virtutis &
quietis vicissitudines edixit natura ipsa, surgente au-
rorâ Solis incendens lumina, appetente crepuscu-
lo opacitatem noctis cælo inducens. Igitur dum
vos, nobilissimi juvenes, ædibus viduatæ fontium
beneficia ambitis, valetudini ut faveant vestræ, spe-
culo frontium adornando moras & solitudinem
solari aggressus, opusculum quod per annos jam in
umbrâ squalet, sub tam claro natalium vestrorum
splendore in lucem & solem produxi. Intuemini,
quæso, hoc speculum, ô par illibatæ nobilitatis, flos
vegetæ juventutis, & plurimum de cœlo traxisse
formam vestram felices lætami. Utriusq; corpus
liberalis favor naturæ roseo quodam honore deco-
ravit, ut frontes sine fucis serenæ, Palladis sacellum;
oculi sine truculentia verecundi, Charitum amores;
labella sine crassitie decenter magna, facundæ Di-
væ sacra limina præ se ferant: in quibus vel pin-
gendis

gendis non tàm Brendeli Argentinenſis, quàm Apel-
lis manum; vel deſcribendis, minimè meum cala-
mum incultiorem, ſed Ciceronis flores, Plinij ner-
vos & Livij fontes lacteos deſiderarem. Sequerer
naturam, & magno artis ambitu in picturà ſpiran-
tes blandulà aſteritate oculos, in ſcripturà vivi-
dos auſterulà blanditiæ darem vultus, ut quam ego
veritatem præſens hauſi intuendo, eam lector ab-
ſens adamaret legendo. Ecce enim, tu Nicolaë, a-
mabili vernantique ſurgis juventà, ut poſſit cor-
pus animo inſervire; animo viges nobili magnoq;
ut velit corpori animus imperare. Strenui paren-
tis loco pullulas, ut quodam modo mors ejus hinc
ad ſuperos migrantis virtuti tuæ locum pandiſſe vi-
ſa ſit. Statura neque procerior, quæ diſſuſas perde-
ret vires; neque brevior, quæ anguſtè coarctatas
ſupprimeret: colore paululum ſubſuſcus, ſed rubore
modèſtiſſimo temperatus vultus vigorem loqui-
tur: facies ad humanitatem compoſita, oculi me-
diocres & cœrulei, fronsque auſterior fidem in di-
ctis factisque atteſtantur ſinceram. Infra hanc na-
ſus intra modum obtuſus neque brevis deſcendit,
nec mentum licet ſpeculari acutum; unde placidam
mentem nec tumidis vanæ iræ fluctibus obnoxiam
conjiciemus. Si fecero linguæ tuæ auſpicia, verba
non præcipiti rotat curſu; Si inceſſum ſector, tar-
dum nec tamen pompoſum deprehendo. Ita ſonus
& motus pedum, quia uterque gravis & tardior,
virum alter monſtrare, alter dare poteſt. In quibus
ut lacti, ovo ovum, ita tuus tibi frater ſimilis eſt
geminuſq;

geminuſque. Nam vox tua, Friderice, ſonat alacri-
ter cum ſuavitate, capillus nigreſcit leviter cum le-
nitate, ut ingenium capilli lenitas, ut humanitatem
vocis ſuavitas commendet. Nec dicax feſcenni-
nus, nec impuri oris convitium, nec ulla impietas
tuos inquinat ſermones: lepidiſſis jocorū & ſalium ſu-
furro aures ita permulces, ubi otia danda; placidâ &
ſerenâ fronte ita adfirmas, ubi ſeriò agendum;
religioſo geſtu ita adoras, ubi cœlum noſtros vo-
cat animos, ut cum in iſtis ſis verè Fridericus, in
hiſ rectè etiam dicaris Chriſtianus. Prætereà com-
menſurata tuæ frontis decus rariſſimis rugis dili-
gentiæ conteſtandæ calculum à Phyſiognomone
extorquet. Quibus omnibus dant ſuffragium ocu-
li ſubnigelli, manſueti indices pectoris, qui etiam
nec propter magnitudinem ignavi, nec propter
anguſtiam doſoſi ſunt aut ſerviles. Siquidem gran-
des oculos, pigritia; parvos nimis, ſerpentini co-
mitantur aſtus & animæ ſervilis contubernium.
Quid moror; utrumque pingit vitæ probitas, eru-
ditionis & literarum cupiditas, eruditi animi inco-
cta pietas, ut dictu difficile ſit num liceat ex indo-
le tales fructus ſperare, an ex fructibus talem indo-
lem judicare. Oneris certè impoſiti mole non ni-
ſi palma invicta perſtat; viroris lætiſſimæ non
niſi laurus perennat; ſuperbâ roſæ purpurâ non ni-
ſi roſeta radiant: vos palma, vos laurus, vos fami-
liæ veſtræ roſetum, diligentia labore invicti ſtabi-
tis, nobilitatis virore perennabitis, exſplendescētis
virtutis, ſicut defecatis ſtellæ nubibus, purpurâ ra-
diabitis. Quo ſine quæſiſtis in quodam orbis eru-
diti ve-

diti velut comitio studiorum vestrorum consilia-
rium, quod erat virtutis; invenistis clarissimum
Georgium Gütlerum, quod erat felicitatis. Hic est
qui solidam eruditionem vel vitâ paciscens valetu-
dinis pretio nomen docti viri emere satius iudicat,
quàm legum saltem quarundam centunculis secu-
rè inhiare. Hic est, cuius memoriam divinam
politiorum Musarum tempe inebriant, & cum mul-
ta habeam quæ admirer, in illâ unicâ adhuc hæ-
reo defixus. Hoc duce, vestro nisu, favore cœli ibi-
tis, nobilissimi iuvenes, ubi

—ipse Castalides tribus

Mixta deabus poplite libero

Quassant solum, ductante restim

Blandulum eburq, animante Phæbo.

Ubi famam vestram cedris dignabitur sera po-
steritas, ubi æternitas ipsa animis perpetuum ju-
ventæ florem largâ adperget manu. In hac viâ cum
per varios disciplinarum campos vagamini, prata-
que diverso flosculorum genere pulchrius variata;
& huic quæso ingenij mei herbula oculum alte-
rum concedite. Alibi invenietis sublimium animo-
rum nobilem laurum, alibi indefessæ diligentia
palmam: hæc opuscula mea, etiamsi inter vi-
liores herbulas locum sortiantur, tamen propter va-
rietatem fortè delectationis aliquid adferre pote-
rint. Quamvis materia ipsa divina sit, fortasse exo-
rietur tandem post me ingenium, quod divinè et-
jam eam venerabitur. Vestra nunc sit, si favorem
vestrum experietur, quæ antea, cum adhuc mea,
algâ

algâ vilior: nunc cum vestra erit, rosis habebitur
gratior. Felices vivite, ô animæ nobilissimæ.

Data Argentina in nostro, ut vocamus, Belgio deß
Thiergartens 23. Julii Anno 1615.

V. N.

Subiect.

SAMUEL FUCHSIUS.

AD LECTOREM

Auspicantis naturæ signorumque mysteria,
quæ apud alios partim non visa, partim con-
fusa & diffusa legentium fatigant industriam, siccio-
re quàm politiore, veriore quàm nitidiore, quod
debet, animo & calamo sequi penitus decretum erat,
nec tam querimoniam lacrumabilem de hujus do-
ctrinæ fœdâ mutilatione stili officio signare, quàm
integrum Physiognomiæ corpus, si non perfectum,
certè affectû pro ingenij dimenso in lucem proferre.
Etenim si consumunt se multi, dum civili sangui-
ne manantes Regum gladios insectantur, dum Ca-
tonem & Cæsarem sævientis deflent fortunæ vi-
ctimas: quanto satius erit vniuersi humani generis
fata conjectare, quantumque sceleris & probitatis
unus gerat quisque nostrum pectore conclusum
divino quodam modo prævidere. Quantillum
est facinorosi nosse Catilinæ jam olim extinctam
audaciam, & in nostro seculo semper peregrinari, nec
ipsum

ipsum redivivum juvenibus nobis blandientem animadvertere? Orco demissus, credite, iterum inter virgarum crepitus metuitur plagosus Orbilius, alibi laesus lumine zoilus, alibi Therfites denuò prodeunt: alibi etiam (non enim planè infelix nostra aetas) Volumnius occisum Lucillum sequitur indocilis funerato superesse amori Nequicquam vivit in hoc aëvo, qui magis novit Neronēs, Vitellios, Sirenes, Lucretias istius aevi mortales Divosq;, quàm nostrâ tempestate vivos homines. Fortasse etiam majorum cineres & manes exagitat propter scelus, cuius furor suum quoque animum immane vexat. Ite agite proci Divæ hujus, nunciate talibus Aristarchis, e iam hodiè exclamandum esse: Quàm difficile est, seipsum nosse. Qui se novit, novit omnia, & qui novit omnia, nondum tamen se novit. Spatiofi mundi, quem videtis, ejus omnes cernimus divitias opesque, cum hominem cernimus: & quotus quisque est hominum, qui hominem admiretur? Quæ obvia sunt, miseri vix unquam curamus, quamvis magnitudine sua humiles nostros oculos animosque impleant: ideoque ad nova, non ad magna stupentium vultus attolluntur. Annon in unoquoque nostrum quicquid superbissima universi habet moles, continetur? Celeritates orbium cœlestium, arietantium elementorum, pullulantium satorum, arborum & animalium omnium naturæ & vices in pusillo spirant pectore nostro. Parum est, quod dixi, nec dum humilitas linguæ assurgit, quò debet, rerum miraculis depressa. Æthereos in

reos in nobis spiritus, & Genios, Deumq; immensum, quo nihil maj⁹ excogitari potest, angusto cordis thalamo inclusum circumferimus. Quid ergo? Deus in animo nostro? Noster quoq; animus habitat in Deo. Quantum est, in infinitudine agere tantillos? Quantum est, in tantillis agere infinitudinē, ut nec animus absorbeat in infinitudine, nec infinitudo angusto cōprimatur animo? Itaq; non incredibile hominē posse omnia, atq; Lunam cœlo deducere, horrendis nimbis & fulminib; se vire, ventorū geminare & minuire murmura, ipsamq; naturam potentiore quassare dextrâ: illud incredibile ducet posteritas, nos adeò vecordes in nostri ipsius fuisse cognitione, ut ne inter disciplinas quidē certum locum Microcosmologiæ ausum assignare. Quod si diu curarum indigniorum funesto scelere pectora manusq; lassavimus, respiciat nunc aliquando animus ad nosmet ipsos, ne abjectus turpiter se dicatur consumpsisse, vilissimis quibusq; fida præstando servitia. Atq; utinā nuper gliscens divina Fraternitas, si qua ulla est, Microcosmologiam nobis depingeret, ad quam velut plebeia animæ & humi repentes nō adspiramus, animos nostros nulla posset pictura felicius afficere, & perfectius beare. Interea Physiognomiæ laborem humeris imponam meis, in cuius gustum Metoposcopiam & Ophthalmoscopiā profero, & simul doctas altasq; mentes presso, ut tenuitati meæ, ubi labasco, non succenseant, sed succurrant. Deus n. & qui Deo proximi censeantur, benigno oculo respiciunt cecos mortaliū lapsus, & promptiores sunt erigendo quàm nos decliviores cadendo. Vale.

INDEX CAPITVM

D E Genere Metoposcopia.	1.
De obiecto Metoposcopia.	2.
De Metoposcopia sine	3.
De Metoposcopia destinatis & imprimis de magnâ & parvâ fronte.	4.
De fronte longâ & curtâ	5.
De fronte latâ & angustâ.	6.
De figuris frontium.	7.
De consideratione frontis ex afficiente qualitate, adeoq; de pulcrâ fronte & deformi.	8.
De rugosâ, caperatâ & explanatâ fronte.	9.
De lineis frontium in genere,	10.
De lineâ Saturninâ	11.
De lineâ Iovis, Martis & Veneris	12.
De lineâ Solis, Lunæ, & Mercurij	13.
De frontium nævis singularibus	14.
De signatis Metoposcopia.	15.

OPHTHALMOSCOPIÆ CAPITA sequentia sunt.

D E Supercilijs	1.
De Cilijs	2.
De genis oculorum	3.
De Oculorum pupillis.	4.
De Quantitate oculorum	5.
De Colore oculorum simpliciore	6.
De Oculis diversi coloris punctulis granisq; deformatis	7.
De	

De Oculis quos discolor orbiculus ambir.	8.
De Claris & splendidis oculis, adeoque obscuris & tenebri- cosis.	9.
De Formâ oculorum	10.
De Motu oculorum	11.
De Oculis Vibrantibus	12.
De Oculis frequenter se aperientibus & claudentib.	13.
De Oculis nictantibus.	14.
De non conniventibus	15.
De Oculis sursum deorsumq; directis.	16.
De immobilitate & vigore oculorum.	17.
De Oculis ridentibus & contrariò lugentibus.	18.
De affectionibus, quæ oculis magis per accidens conveni- unt, idq; vel per affectus, vel per morbos.	19.
Boetius lib. 5. de consolat. Philosophiæ prof. 4.	
Sicut scientia præsentium nihil his, quæ sunt, itâ præscientia futurorum nihil his, quæ ventura sunt, necessitatis importat.	
Omne signum, tantum quid sit, ostendit; non verò efficit quod designat.	
Epictetus apud Arrian. lib. 1. cap. 14.	

Cum januas adduxeritis, & tenebras intus fe-
ceritis, ne vnquam veniat in mentem dicere, quod
soli estis. Non enim estis, sed Deus intus est, &
Genius vester intus est. Quid autem opus ijs lumi-
ne ut videant quæ agatis.

Laertius lib. 1. cap. 2.

Chilon dicebat, divinationem non esse dete-
standam: quod hanc Deorum munus esse crede-
ret, quæ ratione percipi posset ab homine insigni
virtute prædito.

Adamant.

Adamantius lib. 2. cap. 1. quemadmodum Physiogn. prudenter pronunciare possit.

Naturæ iudiciorum cognitionem etiam secundum partes, & membra singula, coloresque singulos, & motus, & Spiritus, & voces, & quæcunque alia cum his sunt, facere oportet. Sed & id nosse expedit, quod ex uno signo per se, & ex duobus constans pronuntiatio fieri non potest, sed ex pluribus & maioribus, quæ omnia inter se mutuo consentiunt. At verò alia signa, ad ea quæ in oculis sunt, diiudicare oportet, hæc enim prædominantur. Si enim externa his consenserint, minime fallax erit Physiognomia. Ex alijs autem signis potentiora sunt ea, quæ oculis sunt propinqua, velut frons, nasus, os, genæ, caput. Secundum locum habent ea, quæ circa collum & pectus sunt. Tertium, quæ circa humeros, manus, crura & pedes. Quartum quæ circa ventrem. Maximum autem est ad iudicationis confirmationem, totius hominis decor, qui ex omnibus his conspicitur: quem super omnia, velut omnium sigillum intueri oportet.

Idem lib. 1. de Physiogn. utilitate ad Constantium.

Omnium, ut ita dicam, hominum mores & viarum propositum, velut ex divinitus immisâ ac minime fallibili vaticinatione, novit is qui Naturæ iudiciorum scientiam tenet: quo bonorum solum amicitias arripiat, malorum autem improbitatem ante factum experimentum devitet. Quare prudentium

dentium hominum est, huius artis notas omni studio elaborare, & Naturæ indicio um cognitionem aggredi, ita ut maxime considerent, si quid alteratum est, & præter ætatis & regionis speciem.

Idem.

Multa autem signa & ferè universa, in oculis insident, & per hos veluti per portas anima transluet.

Idem lib. 2. cap. 1.

Leonis mores sunt, animositas & fortitudo: & species talis existit. Pantheræ, mollicies & iracundia, delitescereque ac insidiari, timiditas simulque audacia: & forma his respondet. Ursa crudelis est, dolosa, damnosa. Sed & in alijs animantibus similiter proprii mores apparent. In apro, ira improvisa. In bove, integritas, simplicitas. In equo, jactantia, ambitio. In vulpeculâ, dolus & insidia. In simiâ, scurrilitas, simulatio. In oviculâ, stoliditas. In hurco, fatuitas. In sue, impuritas & gulositas. Similiter etiam aliorum reptilium ac volatilium species moribus similes sunt. Si itaque homo partem aut membrum feræ aut volucris similem habet, ab his naturæ indicia sumere oportet. Ravos & cavos moderatè oculos si videris, leonis memineris. Si valde cavi sunt, & de simiâ cogitato. Si ampli & plani sunt, boum oculos tales dicito. Si proni fuerint oculi, dementis ac contumeliosi sunt, velut a fini.

Ioh. Franc. Pic. Mir. de prenotione lib. 7. cap. 5.
Futurorum

Futurorum prænotio ex luce eximiâ spiritali comparatur, non ex talpâ, ut Proclus somniatur.

Idem.

Futura aut considerantur, ut in seipsis & suâ naturâ manent, quæ soli Deo, & cui voluerit ipse revelare nota sunt, aut in suis causis continentur, quæ etsi Deo nota sunt, tamen etiam aliqua experientia & sagax conjectura sibi vendicat.

Lælius.

Multis signis natura declarat quid velit, ac quarat, ac desideret: obsurdesimus tamen nescio quomodo, nec ea, quæ ab eâ monemur, audimus.

Horatius in arte poet.

*Tu nihil invita dices faciesve Minerva.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum, iuvat, aut impellit ad iram.*

CAPUT I.

De naturâ & genere Metoposcopia.

DIVINA animula, quæ ex fronte prospiciens nostra singulorum canit fata, hoc labore mactabitur. Premite vocem, mortales, eamque gemino dentium & labiorum septo custodite, per frontis tamen secretum iter in mentis latebras perumpetur & nudus animus sine pallio simulationis interpretæ fronte se prodet. Alijs animi claustra rigent, omnia solis vatibus patefcunt.

*Frontis ut est index speculum: sic prorsus in ipsâ
Fronte, velut speculo, mentis imago pater.*

*Illud quisque suo tantum non lumine captus
Perspicit; at sapiens solus utrumque videt.*

Lumina nil Lyncis, nil sunt specularia Momi

Frons docet hic, quicquid pectora clausa gerunt.

Auspicato autem animo Metoposcopicum cœlum percurrisse, non minimæ difficultatis est, cum præ hac delicata audit aliorum industria, tantoq; felicior, quanto plures eandem doctrinæ viam metiuntur. Sophiam explanat Philosophus, tortuosa artificum in diversa abeuntum vincula dissipat Locus, alij alios disciplinarum orbes subtili ingenij alâ permeant, sed illâ tamen felices luce, quam majorum præ-

A

tulic

tulit auctoritas. At hinc mutis nox caliginosa incubat
 autoribus, nec, præter unum Hagecium illum Thad-
 dæum Imperatoris Æsculapium, video ullū præeun-
 tem, qui certè neq; omnino tollendus mihi est, neq;
 omnino reiiciendus. Integrilaborem decennij vene-
 ror. Sed ro. tantum illa paradigmata ex observationis
 utero nata ut pauca nimis, ita nimis lubrica, minus
 vera esse fortè non ineptus iudico. Primum frontis fi-
 guram, deinde lineas, deinde planetarū signata, post
 supercilia, ultimum picturas diversorum in humanā
 fronte sulcorum imbecilli progeniit partu. Neq; ta-
 men culpā albescentem senem arguo, aut præclarum
 aulæ præclarioris Medicum iniquioris sicā quærelæ
 fodico. Quin palam proclamo: Exemplum erroris sit
 innocentia in disciplinæ huius difficultate. Legitimā
 arripiamus defensionem ex tristī mortalitatis privi-
 legio, quo delinquere & errare, inter humana nume-
 rantur. Itaq; me & alios arti huic cōsecrandos in ipso
 tueor, si fortè juvenilis ardor per invias & nullis ferè
 vestigijs calcatas lubricitates delatus succidete popli-
 te hominem se ostendat non Deum. Etenim divina
 hæc sunt & vetustatis squalore obsita, ut nihil aut
 per parum præter nudum nomen apud veteres & re-
 centiores inveniatur. Cardanum quæso ne comme-
 morato! Scilicet ipse est qui cādidos suos capillos sero
 invidiæ crimine denigravit. Annum egerat 40 & per-
 tinax si vè constans, ut secum æternum soporem no-
 ctemque cernerent Metoposcopiæ placita, decreve-
 rat. An faserat, quia seculum hoc indignum superum
 munere, ut librorum (quos vocat non edendos) in-
 nocentiam

nocentiam Vulcani ira aut malè abstinentes furum
 manus perderent. Præterea Rudolphus Godenius à
 salutarī ratione quā præcocia hominum fata mora-
 tur longè celeberrimus emisit Uranoscopiam, Chi-
 roscopiam, & Metoposcopiam. Hanc verò postre-
 mam ejusque signacula in ultimo & solo eo capite e-
 numerare verius videtur quàm tractare. Sed progre-
 diamur ad scientias nostras de densa nocte eruendas.
 I. Ad Metoposcopiæ igitur cognitionem cau-
 sas libabimus & caussata.

*Crede mihi omnem operis partem pulcerrimi ordinis
 concinnitas implebit, si securis osculis hos geminos do-
 ctinarum colles presseris. Nec suspecta mutilatio eri-
 puit Genus, quod mox purius enitescet distinctarum cau-
 sarum lumine increbescente. Causas nosti alias internas
 esse, alias externas. Internæ simul & externæ tam con-
 iunctim sumuntur quàm separatim. Internæ coniunctim
 sumptæ nomine ESSENTIÆ veniunt, ut animal-
 itas, quæ principium est, quo materia & forma anima-
 lis simul denotatur. Omne autem principium habet su-
 um principiatum. Prout autem hoc principium, si vè, es-
 sentia vel Generica, id est, laxior, vel specifica, id est, stri-
 ctior cognoscitur: ita etiam principiatum, quod alias
 UNIVERSALE dicitur, latum aliud, ut GENUS:
 aliud minus latum est, ut SPECIES. Ex separatim
 spectatis Materia & Materiatur, Forma & Formatum
 nascitur. De externis nunc dicam. Has si coniungis ori-
 tur principium Individuationis, si vè EXISTENTI-
 A; cuius caussatum. EXISTENS, si vè SINGULA-
 RE, si vè, INDIVIDUUM. Si autem disiungis; Ef-
 ficiens*

ficiens & Effectum; Finis & destinatum. Porro Accidentium essentia quæ sit, quæve illis materia suspensio expectas animo? Obiectum Materia est, sicut Finis illorum Forma. Quippe Efficiens & Finis non absolute causas externæ veniunt, sed secundum quid respectu substantiarum. Vnde canon inculcat: Finem essendi rationem ingredi & Forma locum supplere. Hactenus simpliciter relatus est inter externas causas, sicut obiectum inter terminos externos. Absolum hoc rationi recte videtur. Siquidem definitionis compagem ingreditur, & nihil ab internis excluditur terminis obiectu, cum illis tanquam nervis & sanguine suo essentia contineatur. Vide ergo quam non suo ordine decupla illa rerum series posita sit, & quam de ordine extra ordinem luserit Logicorum autoritas. Affectu molestissimo cum acutissimis Logicis dissentienti mihi a memet vix imperravi. Interim secessionem facere iubet audens veritas salvo iure Logicorum patrum. Adfuit cogitatis quasi altera Pallas nobilissimus Dn. Martinus Opachovius apud quem amplissima virtus sui capaces invenit animos Firmasse hoc quoque visus est mihi Christophorus Guldennius meus verè aureum caput, quæ cum amicis hac de re miscui liticulas. Tandem supplebat Gratiarum numerum Christianus Radervaldt, cui, tanquam qui familiaris ad Logicam admissus, sacra Themis quoque familiaris se dedit. Premollienda hæc oratione fuerant, ne fortè lectoris cuiusdam delicatum ingenium, quædam ut videretur novitas deterreret.

III. IN causarum choro expendendæ primùm quæ simul sumuntur, harundemque causatum. Illæ, Essentia & natura Metoposcopia dicuntur, hoc verò Metoposcopia Genus.

Iu-

Iuventutem, si qua amat Nympham Logicam, quæstionum licentia fatigari nolo: Malo interrogare clariùs, quæ sit essentia rei perfectanè an imperfecta quam obscurius atque extra methodum ad modos quibus res in prædicamentis collocetur agrè sequaci viam præire.

IV. Cum verò Physiognomiæ quasi rami & surculi sunt Chirosopia & Metoposcopia, itemque alij plures: idè pars Physiognomiæ Metoposcopia est adeoque essentia ejus deficit. Omnis enim pars respectu totius quiddam incompletum est & imperfectum. Igitur ut essentia, ita Genus quoque imperfectum, nec Habitus totalis est sed Partialis.

Duo hic agere certum est: primum malè feriatum averruncare errorem opinionis integram aliquam disciplinam statuentis Metoposcopia, habitumque totalem à Physiognomiâ distinctum: deinde ejus Genus breviter meminero, illud adpositurus, si quod erit. Prius igitur spectabitur & non distinctio sed mala divulsio artium indicabitur quam error disseminavit hominum ex vocabulorum diversitate. Si enim habitus unà ab essentia nihil abeunt, qui neque obiecto neque fine differunt; dic sodes quid Metoposcopia separabit à Physiognomiâ, cum nulla ratio alterutri diversum invenit obiectum aut diversum finem. Nam de obiecto ut dicam, propterea quod Metoposcopia parziale habet obiectum frontem; item Chirosopia lineas manuum, statim interiectis sepibus avellere fas est, quæ eadem continet metæ. Alias de oculis, de capite, de supercilijs, de malis, partibusque alijs humani corporis separatim disciplinarum genera essent construenda. Et quæ tùm Physiognomia erit? Subiungo quod

A 3

omnes

omnes ad frontem accedunt, fatorum aut ingenij cognoscendi ex quantitate (omissis lineis) satagunt, sed postquam parco eam libarunt oculo, mox refugiunt, tanquam canis, ut dicitur, ex Nilo qui bibit, cum tamen aut plenam pertendere viam ad cretam usq; debuissent, aut planè non ingredi. Præterea non tam ad diversa nomina quàm ad unam rerum naturam penetrare mentem decet, ne ambigui sensuum & vocum intellectus accurata rationi imponant. Protrudat porro aliquis prudentes, quibus frontis solius oraculum consuluisse abundè erat; impune tamen hoc arti sit, nec fines suos ex alieni ingenij angustiis metiatur. Sed & pauci illi sunt, & ad bigas, quantum mihi constat, coarctari possunt. Philoni ferunt olim in auspicijs solam fuisse frontem. Deinde illi Suetoniano Metoposcopo in vitâ Titi, ubi à Narcisso Claudij liberto accersitus prædixit Britannico Claudij filio, idq; ex solius frontis signaturis, nunquid obrenturus esset imperium. Vaticinabatur autem Britannicum quidem nullo modo, sed Titum qui propè ad stabat, haut dubiè imperaturum. Hic verò sceptri purpureaq; fortunam num ipsi tenuium lineolarum promiserit liberalitas, an verò Metoposcopus infernae artis mysta fuerit nondum animus deliberavit. Quam miratur sæpè quod Appion Grammaticus posteritatem latere noluit, viguisse tantâ artis subtilitate, pictorem, cuius æmula nature manus muto impresserit simulacro navulos ex quibus Metoposcopus fata & annos hominis, cuius imago erat, mortemq; præteritam aut futuram dixerit. Quis negare audeat? Probitas commendat autores & antiquitas. Neq; ego illis integritatem fidei detraham, neq; illi mihi

imponent

imponent credendi necessitatem. Cæterum quod de natura Metoposcopia dixi, ab hoc Peucerus planè fecisse visus est lib. de præcipuis divinationum generibus. τῆς φυσιογνωμονίας velut parsest τὸ μετωποσκοπικόν. Huic enim sola facies, illi totum est corpus propositum in quod tanquam ὁπορεῖταιν intuetur. Vtriusq; finis idem, nimirum divinare ex sensu perceptis indicijs de insitis à natura affectionibus. Dixit hæc Peucerus: cui breviter alterum propositi capitulum adiungam de Metoposcopia Genere. Genus autem Metoposcopia propriè nullum est, cum partes, ut vulgò aiunt, reducuntur precario ad prædicamenta, non iure suo in ijs collocantur. Nihil igitur iuvat differere an ars sit vel scientia. Toti hæc conveniunt & idcirco denegantur parti, sicut Logicorum placita porro edocere possunt.

CAPUT II.

De Obiecto Metoposcopiae.

I. **S**OLERTI indagine causas separatim scrutari hoc capite nobis cura sit: Sunt autem Materiales & Formales.

Efficientis inutilem repetitionem aversatus præcludo limitem cognitionis & quadam ad finem & obiectum negligenter expiscabor, cum ad totius divinationis in genere spectata tractationem pertineant. Quæ verò ad Genus, ea in partis cognitione, nisi fortè apud lectorem gratiam inire vis, minimè repetenda sunt.

II. Materialis causa, sive, Metoposcopiae obiectum est vel internum vel externum.

III. Inter-

III. Internum est intellectus qui circa futura occupatus est.

Toties de futuris occultioris intellectus fulgor pectoris nostri adem occupat. Nec modo cum vivax sensus nos vigilare monet, verum etiam concubia nocte quando omnes sensuum externorum motus obmutescunt, tum animo paulatim se insinuare divinitas occipit, multisq;
---non dubio veniunt oracula visu.

Itaque non erravero, si intellectum nostrum in terris quendam Deum appellavero praterita respicientem, inspicientem futura, aspicientem omnia. Occupatur enim alius circa praterita, alius circa presentia, alius circa futura: quorum posteriorem pro obiecto agnoscit omnis divinatio, proindeque ad generalia eum transponendum duximus.

IV. Externum objectum dispesco in primum & ortum. Primum frons est & imprimis hominum, deinde brutorum.

Titubavit hoc quoque loco Metoposcopia fortuna, dum non minima eius pars rudi situ & incultu inhorruit. Equorum mentionem & boum nullam fecerunt: canum & accipitris aliorumque brutorum frontem non explicarunt male, quia plane omiserunt,

V. De fronte vero humana sunt canones:

I. Vultum sibi fingere multi possunt, frontem nemo, & frons constantes ostendit mores, vultus simulatos saepe & lubricos.

Frons, quae Varronis auctoritate ab oculorum foratu dicitur, aut, ut alij sentiunt, a ferendo, quod animi ferat indicia, saepe idem quod vultus autoribus valuit

Seneca

Senec. epist. 5. Intus omnia dissimilia sint: frons nostra populo conveniat, Invenal. Sat. 2. Frontis nulla fides. Iohannes de Indagine cap. 1. Physiogn. nullo habuisse discrimine hanc distinctionem visus est: Non sum nescius, inquit, quam nihil fidendum in fronte sit, quae ad quamlibet statim passionem mutatur. Illud tamen observatum video plerosque non melius dignosci quam ex fronte. Nihil commodius eloqui potuisset, nisi latens nominis ambiguitas decepisset virum. Frons igitur faciei pars est inter scinciput & oculos, quam Metoposcopia intuetur, severa atque immobilis est, neque simulare neque dissimulare edocta: Vultus contra, ut Nonius Marcellus loquitur, voluntas est, quae pro motu animi in corpore ostenditur indeque a volendo dicitur. Ab hoc Philippus Camerarius scribit & Rivius. Ille centur. 2. cap. 6. Vultus appellatur quod voluntatem detegat, & quod appetimus portendat. Hic cum anno 1648. Germanico mutasset idiomate Vitruvium de architectura, alia adiunxerat opera, in quibus etiam de Physiognomia quatenus necessaria sculptori, Pictori &c. fol. 33. Die verwandlung des Angesichts/ se ein rechter Spiegel ist des Gemüths/ wird von den Alten Vultus genandt. Den wie unser Herz in einem jeden bewegt wird/ also verstellet sich auch das Angesicht. Cicero pro Cluentio: Recordamini faciem, atque illos eius fictos simulatosque vultus. Tacitus lib. 13. Non hominum vultus sic locorum facies mutatur. Ita Catilina, ut Sallustius ait, color exanguis, faedi oculi, citus modo, modo tardus incessus, prorsus in facie vultuque socordia inerat. Ex hac nominis ambigui lubricitate videbis autores quosdam ivisse

devia, in quorum gratiam hac curto crassog; deformavi calamo: nec est in re alias perfacili quod gnavam animi attentionem fallere posset.

II. Naturæ providentia timuit nervos à cerebro prodeuntes injuriæ nudos exponere, cum ad quinque sensuum perfectionem faciant, atque frontem quasi clypeum sub quo illæsi cubarent, delegit.

Latentem ædium dominum indicant vestibuli minæ & turres, vagosq; undiq; corpore nervos illic securus accipit portus. Unde merito ex angustâ vel angustâ frontis formâ, ex capacitate, rotunditate, depressione, laxitate, diffusionem de viribus totius hominis omniumq; efficaciam sensuum fertur iudicium, cum tales sint sensus & actiones ex ijs fluentes, qualia organa & organorum temperies. In hunc sensum Platonis & Aristotelis calculi dati sunt: Partes singulæ corporis causâ factæ sunt: corpus natura accommodatum dedit animi moribus & actionibus. Verum quæ schola hodiè non personat tritis his axiomatib. Secundum materiæ merita infunduntur virtutes: Animi mores & corporis temperies æternò fœdere conspirarunt.

III. Hinc frons tenerior frontisque purpura virtutis & pudoris perorant causam. Nam & mutamur hac parte, & improvisus rubor laborantem animum prodit. Frontem inde non immerito Pudoris sacrarium antiquitas nominavit.

Quippe vicinum illud tribunal est, in quo Virtus & Ratio convocatis reis metum & ruborem, pallorem & gaudium distribuit. Quod in vulgus emanavit, cum quosdam Perfrictæ frontis dicat, quorum impurus animus pudoris repagula

repagula perrupit, ac gratis malitiosus esse cœpit. Plut. Quisquis pudore vacat, non sentit dolorem exturpib; factis; & quia non sentit dolorem, non cupit emendare, sed semel verecundiæ fines transgressus gnaviter sit impudens. Ecquis nunc non videt quam ex fronte & pudore de hominis animo inclinante ad virtutis difficultatem vel ruente in scelera possit indicari? Sensit Cic. Sine verecundiâ, inquit, nihil rectum esse potest. Sensit Lipsius & tenerimo huic affectui acclamat: O ornamentum iuventutis pudor: seges veræ gloriæ & doctrinæ. Ut autem frons sacellum pudoris erat: ita pudor suam sedem relinquente, infamis litera ei præfigebatur, index calumniæ, ingrati animi & profugi servi.

IV. Præterea coruscantium astrorū errores, suavesq; orbium celerrimorum cœcentus non supra nos modò circumfluunt, sed ad nos quoque, imò in nos defluunt, ut ita simul sub cœlo agamus, & cœlum agat sub nobis.

Invideat universum microcosmo, cum nihil iactare possit, cuius gloria non etiam hominem & seipsum & omnia possidentem efferat. Ita orbis immensi amplitudo materni arctatur uteri angustia, dum tenellus infans prægnantis mulieris pondus est. Neq; verò hæc mendacia sunt Amadiseæ pugnae fictiq; illustrium amores, sed firmâ multaq; ratione confirmata veritas per Microcosmologos & et atq; omnium atq; gentium Philosop. Vide Mizaldum, Lemnium, Cornelium Agrippam, huiusq; materiæ capacissimas mentes & libros. Labet tamen ingulum dare cap. 2. de occultâ Philosophiâ quæ traduntur: Homo quoniam pulcerrimū absolutissimūq; Dei opus & imago & minor mundus, ideoq; perfectiore

perfectiore compositione, ac suaviori harmoniâ, sublimiori
que dignitate omnes numeros, mensuras, pondera, motus
& elementa ceteraque omnia illum componentia in se
continet ac sustinet, omniaque in eo velut supremo ar-
tificio supremam quandam sortem ultra communem con-
sonantiam, quam habent in alijs compositis, consequun-
tur. Tandem concludit caput in hunc modum: Nullum
est in homine membrum, quod non respondeat alicui signo,
alicui stellæ, alicui intelligentiæ, alicui divino nomini in i-
pso archetypo Deo. Totâ autem corporis figurat ornatilis est
& a rotunditate proveniēs, ad ipsam tendere dignoscitur.
V. Humanæ autem stellæ vaticinâ coruscant luce
in locis quæ plurimum sensus habent, ut fronte,
manibus & plantis pedum. Quocircâ divaricatis
paululum pedibus & manibus expansis cœli oriun-
tur convexa tum rotunda verè, tum ceteras omnes
hominis partes tegentia.

Rudolphus Goclenius aphorism 8. cap. 18. Chirosco-
p: Quemadmodum planetæ vestigia quadam impresserunt
in volâ manus; sic etiam signaturas certas in frontem ex-
plicarunt, magni certè & non contemnendi momenti.
Huic doctrinæ si nullius rationis pondus, si scriptorum
nullorum benevolentia subscriberet, experientiæ tamen
fides adhibenda esset. Sed quid referre putas, quo tan-
dem nomine appellentur frontium notæ cum certum est
non frustra nobis insculptas esse. Crollius in præfat. de
secretis: Observamus naturam etiam in minimis & ab-
iectissimis maximam esse. Deus enim & natura nihil fru-
stra. Ceterum Peripatetici omnes (Aristotelo imprimis quæ
citatur Gratorolorus cap. 1. Physign.) nullam homini ali-
quam

quam affectionem inesse supponunt, aut aliquem mo-
rem, quin eum in corpore comitetur signum quo passio
vel mos ille significari queat. Hæ ergo stricturæ, sive li-
terulas cœlestes, sive planetarum characteres & lineo-
las magis appellare, ad vim haut absimilem astrorum ef-
ficaciæ denotandam à Deo & naturâ exarata sunt, in-
deq; ita nominari meruerunt.

VI. Metoposcopi oculos in se etiam convertit
Bovina frons & equina & cæterorum animalium
frontis honor, quem ex colore, formâ ac suis diju-
dicamus accidentibus. De his in Physiognomiâ ani-
malium brutorum agitur.

VI. Adhæc objecti orti nunc expedenda con-
troversa veritas, quàm commodâ, quantum fieri
potest, distinctione illustrabo.

Ut virginem micanti oris purpurâ diversorum amor
procorum, ita hanc Nympham candidatorum plurimæ
sententiæ sollicitant longè discrepantium. Quosdam im-
petus in necessitatis devia cogit, atq; ab hac prætorias da-
ri leges arbitrantur, quæ omnes omnium actiones con-
cernunt. Itaq; peculia neque mentis neque voluntatis
prætereunt quæque longâ possessione animus sibi acqui-
sivit. Aliorum verò mentem ad mores tantum natura-
les nimia peccandi remisit timiditas, quæ verebatur ne
quid contrâ voluntatis libertatem statueret. Alijs in-
clinationes solæ placent, alijs actiones; utraq; alijs ex-
osculantur. Invenies etiam Andreæ Corvum Miran-
dulanum contra hos omnes digladiantem in Physiogno-
miæ prologo. Etenim, versatur, inquit circâ duo: circâ
complexionem & compositionem humani corporis, quæ
duo

duo per exteriora signa ea quæ in homine sunt, adaperiunt. Verum in generalibus locus his omnibus paratus est. Quare verbis quàm fieri potest brevissimis sequentia fecimus.

VIII. Objectum ortum vel externum magis, vel magis internum est.

IX. Externum est quod ab astris vel aliâ aliquâ causâ superiore de hominis vitâ aut fortunis evenit.

X. Internum vel necessitatis legem magis subit, vel contingentia. Illud propensio & inclinatio, res non nostræ voluntatis: Hoc, actiones & Habitus ex propensione & naturæ proclivitate fluentes. Habituum enim facilitas ex actionum facilitate est, actionum facilitas ex amore, amor ex animi proclivitate, animi proclivitas ex temperamento, cuius index frons est & reliquorum membrorum proportio.

Itaque ex aspectu, ut Siracides inquit, cap. 19. facile cognoscitur si animo præstans nobis se obviam tulerit. Neque exempla desunt quibus poëtarum æquæ ac Historicorum chorus personat. Nam Ulyssis quidem virtutem quamvis marinis fluctibus lassatam & nudam, Phæacum multitudo ex solo aspectu agnovit. Nonne & Traiani fortitudo frontata erat, quam Dionis referunt monumenta? Mendacio vestis fallere possessos Agarenos & ignotus pallio tegere maiestatem oris ausus est. Verum non passa est frons latere Dominum & hostibus suis prodidit invitum. Igitur quem ex formâ Regem suspicabantur, in eum frequentissimis sagittis desavierunt, licet eius, qui

qui Regi proximè clauserat tergum, caput in succidatoneum dabatur. Plinius: Iam firmitas, iam proceritas corporis, honor capitis & dignitas oris nonne longè lateque principem ostendunt? Præterea in Tito Vespasiano hæsit mortalium lingua, quippe nescia utrum pro corpore aut animo pronunciandum esset. Suetonius à puero iam cognitum fronte virtutem præsentante asserit, splendente deinceps per ætatis gradus formâ, cui non minùs autoritatis inesset quàm gratiæ. Subiungo huic Pompeium Magnum, cui veteres frontis honorem & os probum velut maximum naturæ munus tribuerunt. Atque hi se reddiderunt in disciplinam virtuti: porro producendi humani generis morbi, quos præmoniti ut fugeremus certis notasse signis naturæ libuit. Nec dubita quin sinistro cælo notatorum in nervum aliquando porrumpat improbitas. Scelus enim hodiè ingentibus vagatur terris & imperia per orbem dissipata exercet peccandi furor. Adigent labentem & pronum in lapsum peccantium exempla præcipitabunt. Videmus quidem latere ad tempus sordidam cupidinem & illicitos affectus, dum refrenantur; sed raro interire: cumque omnia tuta putabis non sublata erunt sed quiescent, calidiore cum impetu mox ut prosiliant. Vnde constantia magister rectissime ait: Ut fistulæ diu interclusæ aut interceptæ turbidiores aquas emittunt, sic isti actiones, quibus insitum & fatale est turbare, aliquandiu pressi. Quinquennium Neronianum mihi venit in mentem: Innocentia audiebat & is qui ferè solus peccare & delinquere nesciret. Corruptus deniq; ab imperio est, & his quæ sunt sine modo, ut rectè occinere possis. Naturam expellas furcâ. Testem etiam appello

appello D. Naziancenum de Iuliano Apostatâ nimis verè,
ut ipse Orat. 2. contra gentiles ait, vaticinantem. Talem, in-
quit, vidi ante facta, qualem postea facta ipsa ostenderunt.
Et si adessent qui tunc mecum fuerunt & eadem viderunt,
testes essent huius meae narrationis qui etiam meminerint
me hanc edisse vocem. Quantam pestem Romana Monar-
chia nunc alit. Testes simul nunc duco Moscos regni Sa-
trapas ex Paulo Oderborno in vitâ Iohannis Basilidis, qui
implacabili ferocia regnavit, immane monstrum terra-
rum multaq; cœde & infando sanguine immortale. Eius
furorem cum ex formæ & ingenij lineamentis auguraren-
tur dynastæ regni, cum indito poculis veneno statuerunt
occidere, quando ab eius dirâ potestate luctum & cala-
mitatem universis mortalibus impendere præviderunt.
Imò viderunt progressu temporis, quoniam prius vivere
desit quam innocentium effundere sanguinem, aut du-
rissimis eos vinculis mancipare. Nolim tamen hæc ac-
cipias perinde ac nihil possit recta educatio & institutio.
Aliorum hi sensus sunt, solam innuo difficultatem &
contingentiam. Eam non hic calamus sed crebra insa-
nientium libido atq; raro in melius mutata ingenia sar-
tam tectamq; patiuntur. Vnde cum imprudentem & iu-
venilem ætatem sæpe perfidiæ procella, frangat ne di-
cam everrat, audiamus serenioris fronte illud Epicharmi:

Constat in hoc nervo Sapientia, fidere nulli,

Aut si vis ulli fidere, fide parum,

Nec non illud Comici. Quod cavere possis, stultum ad-
mittere est.

XI. Præterea diu demortuorum per sculptoris pi-
ctorisvè artificium viva repræsentatio ex ipsorum
moribus

moribus & studiis, insigne quidem & nobile Me-
toposcopiæ objectum est, sed quod arti huic con-
venit per accidens adeoque secundariò, non prin-
cipaliter spectatur.

Si Achillem, Hectorem, Æneam aliosve gestis videre,
nihil opus est inferorum sollicitare fidem, ut vultus ge-
stusq; induant olim occisorum. Marmorarij enim, auri-
fabri, pictores facile possunt Metoposcopiâ duce hanc o-
culorum libidinem explere sine ferali oratione qua um-
bras & manes sepulchris evocant Necromantici. Quo-
niam hac, ut Ovidius canit

---duce non tumulo prodire iubebitur umbra,

Non anus infami carmine rumpet humum.

Qui enim ex historiis moribus & studiis mortuorum
inhiat, sine ullo negotio faciem vultumq; eorundem po-
terit effingere.

CAPUT. III.

De Metoposcopiæ fine.

I. **F**inem Metoposcopiæ diversum à Physiogno-
miâ nullus assigno, quoniam crambrem bis
coctam apponere nunquam sustinet mea verecundia,

Levi tamen pollice flosculos hic decerpam confusim
& prout se dederint. Quamvis vel obiter aspicienti mox
summa utilitas imò felicitas se offert, quæ quidem sine
hac affecta esse potest, perfecta non potest, nisi alterum
oculum ei impertiat. Nam virtute tandem & amici-
tiæ possessio pulcerrimi boni habetur, quæ utraque se-
quitur Metoposcopicam prudentiam viros fidosque ami-

B

cos deli-

quitur Metoposcopicam prudentiam veros fidosq; amicos diligentem, fucatos malosque notantem. Cui non imponerent nigerrimi homines pro candidissimis se gerentes? cui non simulatores nocentissimi, proditores infidelissimi qui integerrimi & amicissimi videri volunt, nisi hac Catilinas à Fabijs, Therfiten ab Hectore discerneret? Ceteris verò imperitis & inexpertis quas non insidias struunt! In exempla trahuntur (proh nefas) ipsa Musarum collegia. In his rudi & primum à patriis laribus exeunti nunquam dedit veniam sodalitiij improbitas. Multi suo sanguine & capite luunt huius ignorantiam doctrix: ferè omnes iacturà temporis & divitiarum. Creduli iuvenes nec multū decepti in cuiusvis amicitia faciles sunt, blandis verbis simulatoq; vultu capiuntur, nec se captos sentiunt antequam magno suo damno didicerunt illud: Fidendum esse, sed cui videndū Hoc iuvenibus nobis confert Metoposcopia: quid verò dicendi & vivendi Magistris? Ne literaria Respubl. scopulis plena totq; iuvenum naufragijs infamis reformidetur. Hæc enim ars si illis ex manibus excutiat, inepti ad stylum vocabuntur, quorum manus armis feliciter attereretur. Hinc inutili desudabunt fecundia, sepeq; virgis & fustibus ad aegritudinem percussos remissosq; domum ultrò accusabit ludi moderator, operamq; & oleum se perdidisse conqueretur. At ignoscendum hic, in tantā ingeniorum varietate cum facile errare est, & si dicendum magis aperte est, melius civilis Respublica quam literaria regitur. Placet Alabandensis ille Apollonius dicendi magister de quo Cicero in Oratore! Hic cum mercede doceret non tamen patiebatur eos, quos indicabat non posse Oratores evadere

evadere, operam apud se perdere: dimittebatque & ad quam quemque artem putabat esse idoneum, ad eam impellere & hortari solebat. Caterum Medici quàm hinc ferant utilitatem, præterea Sculptores, & Aurifabri notissimum est nec longiori indiget narratione. Olim verò in Regum aulis tanti aestimabatur, ut certi constituti sint, qui subditorum, satellitum & aliorum frontes legerent. Claudio igitur caussarum seriem cum Baptistà à Portâ, hortando ut blandè hanc excipiamus scientiam hilariterque amplectamur, ut verè nostram & de nobismet ipsis tractantem, quàm qui non amplectitur, nec Philosophiam amat, neque suæ vitæ curat discrimina.

CAPUT IV.

De Metoposcopia destinatis & primum de magnâ fronte & parvâ,

I. **E**X fine & objecto oriuntur destinata quæ enarrantur primum secundum ordinem & seriem signorum; deinde seriem signatorum. Signa autem sunt vel communia homini cum bestiis; vel soli homini propria.

II. Quia verò hominis frons principale objectum est, ideò etiam destinata quæ hominis spectant frontem primò tractabuntur: deinde in Physiognomiâ animalium quadam applicatione tribuentur bestiis.

Non bruta sunt hominis mensura, sed homo brutorum & rerum omnium. Interim tamen excusantur Physiognomones qui se populari accommodant notitia & brutorum similitudine proposita hominum ostendunt inclinationes & mores.

III. Communia autem destinata sunt iudicia ex Quantitate frontis desumpta & qualitate.

IV. Quantitas frontis spectatur vel in genere vel in specie.

V. In genere est vel magna vel parva.

VI. Magna frons iterum vel absolute magna dicitur vel dicitur magna cum gradu.

Distinguendi necessitatem & discors autorum sententia & rei multiplex utilitas imposuit. Omnes enim num magnitudo frontis bonum vel malum animi indicium prae se ferat mente diversissima contendunt. Aristoteles in Idea iracundi adscribit ei frontem magnam & carnosam & lenem. Sed Polemon & Adamantius eodem loco carnosam, lenem & parvam. Hagecius de figuris frontium; frontem magnam, carnosam & lenem, constantis & boni animi notam asserit. Aristoteles animalium libro ait: Frons magna segniciei plena. Gratorolorus ca. 6. Physiogn. idem affirmat. Polemon: Magna frons maiore ex parte socordiam signat. Adamantius non magnam dicit sed planam. Porta lib. 2. c. 4. Physiogn. Adamantij textum mendacij arguit, cum & Aristoteli & ceteris contradicat. Ecquos hic audies? cum eos neq. unum seculum, neque una opinio, imò ne animi unius unus sensus coniungat?

VII. Frontis magnitudo absolute spectata etiam moderata

moderata & capiti consona appellari meruit, morum & constantiae sanctimoniam pollicetur.

Neque enim ibi materiei ubertas, quae operationi adversetur; neque sterilis angustia est, quae nimis citò spiritum & sanguinem transmittat. Optima & aurea est mediocritas, quae olim & nunc tulit palmam. Talis frons fuisse dicitur Platonis, quemadmodum effigies eius cernitur in museo Vincentij Portæ, quem frater laudat antiquarum imaginum exploratorem & ad servatorem diligentissimum. Eiusmodi tua quoque est, nobilissime iuvenis Georgi Melzer Epperi esse, unde & in studijs quandam constantis animi tui severitudinem sentimus & sagacis iudicij commendamus modestiam.

Subijcitur Imago Christophori columbi prout olim ex Museo Joviano ad vivum artifice manu perpulcre expressa fuerat.

B 3

Ignoro

Ignotos populos atq; abdita regna Columbus,

Et classe extremos repperit Antipodas,

Quos sacra instituit mox religione, remotis

Quos venerabantur numina vana, Djs.

Scilicet hoc meruit plus illo tempore laudis

Belligeri quàm per Martia gesta duces.

VIII. Superest dicere de magnitudine frontis cum gradu considerata, quam carnis semper comitatur crassities.

Gratorolorus 6. capite Physiogn. non abnuit, nec Hagecius, nec à Portà Baptista, omnes ad experientia & rationis solem edocti homines. Materie enim spermatica multitudo obasam crassamque denunciat figuram, eaq; ut mox referam, cogitandi operandique vim inepriorem.

IX. Qui in frontem plus nimio creverit, cum materiei potius abundantia vituperat, quàm virtutis commendat excellentia.

Intuere

Intuere effigiem Vitellij Cæsaris prout illam Wolphangus Cæphalæus ex numismate veteri in usum & lucem publicam dedit.

Auson.

Vita sors, mors fœda tibi, nec digne Vitelli

Qui fueris Cæsar, sic tibi fata placent.

Umbra tamen brevis imperij, quia præmia regni

Sape indignus adit, non nisi dignus habet.

De eodem Velleius.

Ingluvie infamis, tractusq; Vitellius unco

Ludibrium populi cæsus & ipse fuit.

XI. Quotquot igitur Frontonum sunt, ignobilem vitam & inani metu superstitionem, animi humilitate, inertia, stoliditate coinquinant.

Frontones cū multū in cenā porarūt, scyphosq; vino aut her
daceo

daceo potu spumantes eduxerint, tandem presso manent cubito & in sedili obdormiscunt. Vbi in ius vocati sistere secogitant, eius oblitus abeunt. Celeberrima si quando pompa aut ludis oculos credunt, aut si ministrum audiunt aternitatis admonentem, primum capite & oculis nictantes, mox alto pressi sopore soli dormientes in ade sacra vel theatro remanent. Quod in manibus habuerunt ac deposuerunt, id ipsi cum querunt invenire nequeunt. Renunciantem vero ipsis quopiam mortem amici, ut funus comitentur tum vultu ad tristitiam composito & fuscis lacrimis inepte respondent: Bene est. Vbi conquesta laetitia fallere volunt vel molestissimas sodalis curas, dicunt: Quam nunc suaviter serenat coelum Iupiter; aut, Quam ab orbis parte flant nunc venti? Quippe in frontis istius amplitudine virtus perit diffusa, nec coarctata fortior exurgit. Porro ubi plus materia, ibi forma minus: ubi humiditatis capax, caliditatis vero expers receptaculum, ibi hebetudinis dominium, prudentiae & agilitatis exilium: Aristoteles in libro Animalium: Frons magna seignicie plena. Ab eo Galenus in libro, quod animi mores corporis sequantur temperamentum. Meletius Philosophus: Immodica fronte praeditos hebetes & obtusi ingenij esse ait. Ita vasta Imperatoris Vitellij frons ingenij sterilitatem animiq; inopiam in ipso portendit. Qui similitudinem querit, oculos accommodet ad boves, asinos, noctuas & bubones ignavos

—dirum mortalibus omen.

XI. Fron-

XI. Frontis autem inopes his canonibus damnantur: 1. Ab exigua fronte nihil nisi exiguum parvumque & foemineum expectato.

De fronte parva quam discors inter Sophos sententia reciprocetur, quis fari ausit? Aristoteles in libro de animalibus: Quibus parva frons, mobiles sunt. Quod ab eo Galenus & Plinius recitarunt. Rhases iudicat stolidos. Meletius Philosophus, parva ac modica fronte praeditos & ingenij acumine pollentes & ad dicendum propensos asseveravit. Gratorolorus cap. 6. Physiogn. stolidos, indociles, inquinatos dixit. Vnde ad suos referuntur tam ab Aristotele quam alijs nonnullis, ut Thaddaeo Hagecio de formis & figuris frontium. Aequum vero censco cum Porta doctissimo Physiognomone distinguere ex Polemone & Adamantio 1. inter angustam frontem & parvam.

B §

Angu-

Angustâ enim non parvâ fronte sues sunt, nec alio id accipiendum sensu, quod Aristoteles in Physiognomicis suis dixit: Parvæ frontis homines imperiti sunt à simili suum fronte. Hâc latæ fronti opponitur parva, id est angustâ, cum aliâs magna adversetur, quam hoc spectamus loco. Alteram frontis parvæ & modicæ significationem idem Porta l. 2 c. 4. numerat, nempe eam sepe intelligi quæ non maxime recedat à magnâ, id est, mediocrem ne à rectè Philosophantium opinione relinquamus. Gratorolorus c. 6. Frons parva semper cum subtilitate carnis. Et iterum; Frons parva & subtilitas pellis denotat spiritus subtiles & mobiles. At nunc canonî nostro subscribat ratio, quæ prima est generalior, quod vitiosum sit omne extremum à mediocritatis viâ deflectens sive excedat sive deficiat. Altera est constrictio & coarctatio nervorum, unde nec spiritus animales liberè valent exspatiari nec liberè robur suum exerere. Ergo imbecille omne quod inde produci-
tur & fœmineum: Cum enim radix exigua est & vilis, vix inde lignum annosum & pretiosum prodire potest. Apud Romanos tamen formarum spectatores in puellis minimam frontem requirebant.

Horat. Insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor.

Petronius etiam postquâ laudasset omnib. simulacris fœminam emendatiorem, subiicit post singulorum ferè membrorum pulcritudinem: Crines ingenio suo flexos per totos humeros sese effudisse: frontem minimam ei fuisse, & quæ radices capillorum retrò flexerat.

II. For-

II. Fortuna plerumque ipsorum respondet meritis, raroque stratum virtute iter premunt ad famæ & gloriæ fanum.

Serviles frontes in contubernij angustiam detrusi reliquorum invident felicitati aut egregiè ipsorum facta mirantur non æmulantur. Pauci alij emptis fascibus coluntur auroq. potiti, quod hac tempestate agit virtutis opus, nomen de plebis tabulâ eximunt & personat à nobilitate indignè superbiunt.

III. Proniore etiam æstuant irâ, cupidi vindictæ, curiosi & omninò mobiles, loquaces, sæpeq; nugatores maximi.

Parvam frontem parvos cerebri ventriculos continere Porta ait, hinc spiritus restrictos reflecti ac denuò surgere cōtingit, unde cogitationū mobilitas, spiritūū exandescencia,
irarum

irarumq; impetiosi fluctus. Alias simulationem quandam studij & benevolentie foveant in dictis & factis. Videbis sæpè inter huiusmodi loquaculos insignem nugatorem, qui viam, quam ignorat, præit alijs, postea incertus, quò vadat: omnium aures plerumq; acidissimâ oratione verberabit. Cui igitur ea placet mancipij vanitas, satellitio se muniat tenuium frontium; cui displicet, abiget cuculos. Quippe in ijs spiritus arctè compacti premuntur, conculcantur, inflammantur & suffocantur: ideo nec imaginantur bene, utq; suam Minervæ imment, opus prorsus habent magis fœminæ quàm viri Deo tamē & honestati deditos excipio qui pietatis & virtutum laboriosâ diligentia correxerunt affectuum & pravi animi inertiam.

CAPUT V.

De fronte longâ & curtâ.

I. Frontem curiosâ speculatione ut lustremus, etiam ad magnitudinis species, longitudinem & latitudinem vestigia amolienda sunt.

II. Ut latitudo frontis incipit à naso, ubi terminantur cilia versus commissuram coronalem: ita longitudo intelligitur per latitudinem corporis, ut villi ac nervi incedunt.

Nefas sit id porro fieri quòd hætenus contigit, ut inter se confuse hæ frontis quantitates matres fœcundæ sint errorum & plurimos decipiant.

III. Frons oblonga vel simpliciter, vel cum respectu ad alia lustratur membra.

IV. De

IV. De illâ sunt canones:

I. Frons in longulum protracta spacium, optimorum sensuum vigorem & docilitatem præannunciat.

Polemon & Adamantius oblongâ ex fronte docilitatem & optimos sensus ominantur. Horum sententiam suo approbat calculo Porta. lib. 2. cap. 4. Albertus sensus vigorem & docilitatem denotare ait, itidem intelligendo longitudinem ex aure ad aurem. Eiusmodi frons Flacci Horatij visitur in aeneis nummis, ubi in alterâ parte lyre imago, in alterâ Horatij effigies beneficio Augusti refulget. Typum eius expressit Camerarius in notis ad Horatium. Frons quoq; planior Platonem cuius ante mentionem inieimus, divini ingenii hominē extulit, ut Plutarch. testis est, Imò nomen ipsi dedit, si fides Neanthi habenda est. Talem habuisse frontem antè nostra tempora Dantem Alaghierium Porta memorat, qui ipse quoque hac, proindeq; variæ lectionis & doctrinæ flosculis emitescit. Aliquanto minus patula fuit Aristotelis frons quæ tanto pulcrior eminet inter reliquos Philosophiæ magistros, quanto Luna nitidior victum à se stellarum minutularum splendorem castigar.

II. Nec

CAPUT
Platonis iconem ex Portâ attulimus.

II. Nec omninò à vero abest, quod longulos frontem sæpè vehementioris animi æstus evertat atque dum juvenilis ætas fervet, præstent furore potius quàm fortitudine.

Plato id novit nec dissimulavit in libro de Scientiâ: Inquit enim: Arduum est hominem comperisse ingeniosum, qui simul mansuetudinis & modestiæ exors non sit. Siquidem acumine illustres, callidi memoriâ & docilitate insignes nonnunquam iracunduli sunt & avidi digladiari nec raptantur secus ac sine rerinaculis navigia. Idque imprimis cum monentem spernit juvenilis fervor, agrè etiam patitur orantem.

Raptim ferrur equis nec audit currus habenas
Sed tamen — desiderijs qui furit impotens

Sæpè

QUINTUM.

Postquam crediderit sibi
Viveret consilio senum.

Sæpè etiam ignea eiusmodi ingenia ne luctuosa Reipubl. funera excitent divinus quidam status occultè temperat secundum illud Euphorm.

Hic solus juvenum corda ferocia
Hic solus tumidi flectere sanguinis
Æqualem rapidis ignibus impetum
Hic solus dare turbidæ
Mentem stultitiæ potest.

Aliàs sibi relictus ardor cum omnium animos velocitate supergressus est, invidiæ occurrit, cuius æstro percitus & cedere nescius altioris anhelat famæ lubricum culmen, unde descendere nequit nisi ruendo. Hic lugeo Demosthenis ingenium & tristissimâ recordatione Tullianum veneror impetum, quibus (ut vetustissimæ testantur picturæ, ipsorumque vitæ,) fuisse talem frontem haur incredibile est.

III. Trahit plerumque & retrahit ejusmodi animos levissimus fœmellæ nutus, & cum exarserint, visi sunt amâsse intemperanter & deperisse.

Causarum aucupium si venemur ad Spirituum & sanguinis vehementiam dilabi iuvabit. Acrem verò istam flammam in doctis restinguit ex Sophiæ fontibus hausta frigida: Pijs autem eorumque affectibus calidioribus Spiritus Dei auræ, entheæ facit ventulum. Ceteri Salomonis tot mulierum noctibus molliissimi, Ciceronis cuius filia matris pellex fuisse dicitur, aliorumque discrimina horrent, quoniam ipsorum vitam parùm reformatarunt.

V. Frontis

V. Frontis prætereà patulæ omen, si illam ad membra alia comparas, tale est, ut si facies item oblonga sit cum mento & naso tenui, crudelitatem æstuantisque iræ hominem significet.

Omnia hæc signa ad iræ sevitiam & pronum spectant furorem: singula id augurantur, universa & collecta certò augurantur. Aristoteles de acuto naso ad Alexandrum inquit indicare iracundum. In Physiognomicis clarius exprimit animi sensum. Nasi summum si fuerit (intellige subtile) sæva iræ homines ostendit. Ad canes referuntur, quatinus canum ira est propria. Idem Adamantius, Polemon, Albertus, Rhases, Rivius & Gratorolorus qui cap. ii. inquit. Nasus in extremitate acutus mendacis est nota, litis & iracundia signum. Mento autem valde pusillo vitandos docet præter cætera etiam hoc quod sint insidiosi immitesq; & ad serpentes referantur. Haut illepidum hac in re egit Physiognomonem quidam ex Borussis Regiomontanus, cuius memoria etiamnum, ut audiui, apud plurimos recens est vigetq;. Is spiculatori iam cervicem præbiturus erat, quo morte expiaret facinora. Miserta est querularum eius virguncula satis notæ familie ipsiusq; vitæ sub matrimonij lege deprecabatur. Quid putas? non tam mors quam puella displicuit, quam acuto naso & mento speculabatur mortis truculentia mox daturus spectacula. Adeo liberum sibi permittebat moriendi arbitrium, ut quod annis pluribus ferre poterat in atrocitatem dieculæ aut morienti unius inhumanæ miseratione componeret.

Joannes

Joannes Maria hac signatur effigie homo posteris tam execrandus, quàm ipse vivus sanguinis humani sitientissimus.

Crudeli imperio gerit hic sua sceptræ tyrannus,

In sibi commissum sevit & usq; gregem.

Vt daret insontes canibus, sontesq; vorandos:

Non impunitum crimen at hocce tulit.

Namq; cohors sævum populi commota trucidat

Luget ubi meretrix non nisi turpis eum.

VI. Fronti longæ opponere lubet curtam quæ compressum deformatur caput.

VII. Quare si frontis convexa nimis compressa, sive, curta-rimaris, hominem prædicto laboris ignobilis patientem raro opulentum aut divitem: Si frontem moresque spectas similis geminusque est asinis.

C

Da ve-

Daveniam et atque Lector nisi nomina immutē ab auctorib. usurpata. Faciāt alij quib. autoritas ab annis iuxta ac mēritis. Iuvenis sum, libentissimē cū seculo nostro loquor, nec fas duco contra facere: Quamvis benē noverim, quid alritudo, longitudo & latitudo in Geometricis appelletur. Nā ex vocum his erroribus, nescis q̄ longā aut latam, curtam aut brevē, angustam aut compressā dixeris frontē. Sequor tamen autorū lubentiam, qui spatiū illud ab aure ad aurē longitudinis nomine venire voluerūt; credo hanc ob causam quia longius est illo quod est inter oculos & cōmissurā coronalē, cum tamen nihil absurdi est si latitudo longius se extendat q̄ lōgitudo. Vt ut sit nemini lis movebitur de nomine: de reb. modō inter nos cōveniat. Interim ut Germanicū idioma lōgitudini hīc apponitur, put hoc loco accipitur ein furtze stirn: cōtra verō latitudini id est illi spatium inter oculos & capillitiū adversatur eine schmale stirn. Abusus ingens nominū ipsiq̄, ferē cōsuetudini cōtrarius. Vnde apud oēs Physiogn. huius doctrinaē cōfusa sunt tenebræ, tātōq̄ magis erratur, quanto lucis minus ex malā refulget distinct.

CAPUT VI.

De fronte latā & angustā.

I. **Q**uantitatem frontis sistet hoc capite speculatio ejusdem latitudinis quam contra est angustia atque depressio.

II. Altitudo frontis, longitudo nasi, latitudo oris per supremum labrum omnia sunt æqualia.

Hæc nisi conveniunt indicabis latere sub pectore monstri quippiam, natura quod deformitate ista propalavit. Nam ne sis nescius maior indicis articulus frontis altitudinem equat, quæ rursus nasum suum non superat. Licet enim oculorum error diversum sæpè suadet, funiculus tamen applicitus dictis membris æqualem mensuram manifestat. Quæ res quantum usui sit marmorariis & sculptoribus facile imagines & statuæ disproportionatæ indicabunt, in quibus artificis imperitia merito deridetur illo Horatiano:

Humano capiti cervicem pictor equinam

Iunxit—

III. Frontis latitudo vel maior est vel minor.

IV. Illa parum sapientiæ, multum portendit stultitiæ.

Gratolororus cap. 6. Si valde lata est stultum, parvā discretionē & ingenio rigidum notat. Meletius: Frons in latitudinem distenta stupida mentis indicia præfert. Eadem Avicenna, Conciliator, Albertus & Baptista à Portā qui & tabellam subiecit C. Caligulae Caesaris in qua frontis

frontis latitudo conspicua, ut ex marmoreis statuis & aeneis numismatibus Vincentij à Portâ collegit. Suetonijs quoq; latam eius & torvam frontem notavit simulque portentosam vitam. Cœli patientiam laceßere ausus est, dum sæpe ab animo firmiore relictus, in furorem conversus, dulci fortunâ simul & Lethæo scelerum liquore ebrius nefanda perpetravit tandemq; ipse de purgando cerebro cogitavit. Quocirca mentis valetudini magnam partem diversissimorum in ipso vitiorum attribuerunt summamq; confidentiam contra nimium metum.

Tabella ad C. Caligulæ caput demonstrandum parata ex marmoreis iconibus æneisque numismatibus Vincentij Portæ:

De generem, ac scelere invisum mortalibus omni
Charea, Caligulam Cassius ense necat.

V. Hæc

V. Hæc verò quæ mediocritatis laudem meretur, meretur quoque probitatis faciliusque cogitationum dici indicium.

Aristoteles in libro de Animalibus. Quibus frons lata, mente moveri idonei. Idem transcripsit Galenus & Plinius. Gratorolorus: Fronte lata idonei significantur ad movendam mentem. Talis frons singulari atq; eruditâ modestiâ Keckermannum decorabat, dum nulli etiam navi corpus tenerrimum, quod natura tanto animo dedit, libabant. Hinc disputatio ardua quoties per obscurissimarum rerum noctem crescebat, neq; imperus ut præceptis rueret lingua, neq; hæsitatio ut sædè mutesceret, evincebat. Spirat eiusmodi frontis liberalitas Christophoro Pannonio Preus, Regiomontano Borussorum nescio quam ingenuæ virtutis auram. Adeo ut illâ ipsâ, accedente colloquiorum suavitate demulsus in intimam eius irruerim familiaritatem virtute aterni amoris pabulum suppeditante.

C ;

Præfenti

Præsenti figurâ præceptoris mei Philosophi
Bartholomæi Keckermanni frons
repræsentatur.

VI. Angusta frons nunquam augusta prænun-
ciat. Nam præterquam quod ad sues referatur,
viri effeminati signum & inertiae nota est.

*Aristoteles in suis Physiognom. Parvæ frontis homines
imperiti sunt à simili suum fronte. Sed rectè Porta in-
quit lib. 2. cap. 4. per parvam frontem angustam intel-
ligendam esse. Angustâ enim fronte sues quibus compa-
rantur præditi sunt non parvâ. Idem asserit Polemon
& Adamantius: Ille, Depressa frons non laudabilis viri
signum; Hic, Valde depressam frontem nolim laudari,
nam foeminei viri signum. Rivius fol. 32. Eine schmale
stirn*

stirn bezeichnet unverständ und grobheit: Hagecius
de formis & figuris frontis: Parva frons indociles notat.
Tali fuit Thersites

—quo non sceleratior alter
Venerat ad Troiam.

VII. Pingues itaque ferè corpore & animo, cum
poculorum intemperies eos sæpe afflavit, cum ci-
bi & potus appetentiores sunt quàm par est, pro-
ut impudentiâ valent ita carent prudentia. Omnis
enim impudens est imprudens.

*Dominatur enim illis frigiditas cum humiditate &
naturale calidum impeditur, unde si homines largius
deinde consuecant se invitare, abdomini nascuntur, qui
vitam silentio transcunt veluti pecora. Merito huc refe-
ras illud Erasmi in Apophtegmat. lib. 5. de Catone Se-
niore, qui videns aliquem satis superque obesum, mira-
batur cui tale corpus esse posset Reipubl., cuius inter gut-
tur & inguen omnia venter occuparet. Talis fuit cu-
ius Epitaphium Roma repertum extra Portam Cape-
nam. HEUS HIC SITUS EST OFFELLIUS BU-
BALUS BIBULUS: QVI DUM VIXIT AUT BI-
BIT AUT MINXIT. ABI PRÆCEPS. Came-
rarius in meditat. historicis. Ex Athenao quidam colli-
gunt talem fuisse Agesilaum Spartanorum regem omni-
um tamen virtutum gemmis insignem. Is profectus
in Ægyptum Tacho regi laturus suppetias acerbissimo
ioco deformitatis suæ poenas luit. Tachus enim sic lu-
sit in ipsum: Parturit mons, Iuppiter metuit, at ille
peperit*

peperit murem. Equidem, retulit Agesilaus, aliquando tibi videbor leo. Morti etiam vicinus, referente Plutarcho in eius vita, prohibuit sibi statuam poni aut sui imaginem fingi. Hic quidem deformitatem corporis animi ornamentis correxit: verum una hirundo non facit ver, nec tres aut dies quatuor, annum. Deinde ex eo ipso apparet quantum antiquitas ipsa tribuerit deformibus, cum ipse quidem statuæ honorem detrectaret, ne egregiæ virtutes corporis maculâ apud posteros vilescerent.

Suillæ frontis simulacrum.

C A P U T. VII.

De figuris frontium

- I. **H**Actenus frontis quantitatem: nunc qualitatem atque adeo figuras & afficientes qualitates

qualitates frontis intuebimur.

II. Frons igitur alia rotunda est, alia quadrata: alia in gyrum elevata, alia plana.

III. Rotunda habet canones:

I. Rotundam frontem & elevatam in gyrum distinguo. Illa circularis est sine gibbositate & prominentiâ: hæc sphaericâ quadam protuberat eminentiâ, semper conjuncta cum defectu longitudinis.

Vix videbis qui distinguat: Et qui distinguere amat, nescio quo modo confundat, ut Gratorolorus cap. 6. qui per rotundam intelligit gibbosam. Hinc diversæ de rotunditate frontis leges Metoposcopia. Aristoteles in animalium historia: Quibus frons rotunda, iracundi: velut hoc vestigio tumoris apparente. Plinius ergo Aristotelem intellexit de gibbosa. Hagecius de formis & figuris frontium, stupidos ariolatur & hebetes quibus frons rotunda. Contra verò inquit quando nimis elevatur & in superficie rotundatur, excessum cholerae significat. Iohannes de indag: cap. 1. Physiogn. affirmat, quod à quibusdam probetur frons rotunda si capiti benè respondeat. Sin autem temporum occupet prominentias, sitq; subinde depilis, indicare ingenij præstantiam, honoris cupiditatem, arrogantiam & quæ magnum animum consequuntur. Idem & iisdem verbis refert Hagecius loco supra citato. Polemon & Adamantius: Frons gibbosa, alta, rotunda, stupidos & imprudentes homines demonstrat. Andreas Corvus Mirandulanus cap. 8. Frons multum elevata in rotundum significat hominem liberalem amicis & ignotis, lætum, boni intellectus, obsequentem

C 5

& (prout

& (prout barbaro sermonis genere utitur) multis gratijs virtuosum. Sed quis omnes omnium sententiarum dissentientes autores recensabit? Clamabis hinc iure optimo: Quot capita, tot sensus.

II. Frontis rotunditas quia capacissima est tam latitudinem frontis complectitur quam longitudinem, adeoque eadem ferè subit iudicia utriusque. Sed quia nulla frontis figura exactè circularis sed plerumque ovalis est, ideo ut meliore iudicio & oculo decreta hæc consulas, aliam favere dico longitudini, latitudini aliam.

III. Rotunditas quæ longitudini magis favet notat iracundulos, libidinales, arrogantes, falsè teque & quasi ingenij acumine quodam aliorum mores dictaque & facta pungentes.

Hinc istud Aristoteles spectat. Quibus frons rotunda, iracundi sunt, Quod iisdem verbis Galenus reperit. Albertus idem ait: rotunda frons iracundiam notat. Andreas Corvus Mirandulanus cap. 8. Cuius frons bene rotunda in angulis temperum ut ossa quasi nuda pilis appareant hominem boni ingenij, clari intellectus, multæ audaciæ & cupidum honoris notat. Equidem in virgine & muliere, quamquam vidi, superbum ingenium eius falsèq; irridendi procos adolescentes intemperiem, iraq; alternos quasi fluctus animadverti, ut rectè in eam dixeris illud Propertij 2.

Non sic incerto mutantur flumine Syrtes

Non filia hyberno tum tremefacta Noto.

Quam citò fœmineâ non constat fœdus in irâ

Sive ea caussa gravis sive ea caussa levis.

IV. Ro-

IV. Rotunditas hæc si immoderata est, cholera prælagire excessum docet. Talis enim homo obnoxius est cholericis passionibus, curisque & crapulâ accedentibus in furorem & phrenesin incidet.

V. Rarò ejusmodi homines nisi phrenetici fiant, placida videntur fata, imprimis si crine densiore coeant illorum supercilia & nubilosâ pelle obducant oculos spirentque feralem torvitatem. Aut enim in undis infelicem animam exhalarunt, aut ab undis tutos demersit ferrum, sæpe venena sustulerunt.

Sunt enim morosi, nimio sanguinis fervore excandescētes, omnib. infesti, gladio pugnare parati & incumbere. Hinc cædes, raptus, homicidia quæq; eos manet, fatalis mors. Cui autem intimo quoq; amorē & benevolentia vitæ suæ im-

pietate

pietate proscribant, inde sepe ab ipsis coniugibus & simulatis familiaribus per crudelissima beneficia ad orcum mittuntur. Ità alijs dono data infecti floris suavitas, alijs pallidæ facis fumus, alijs cultelli viperina acies fatalis fuit.

VI. Rotunditas latitudini affinis non nimia neque excedens neque deficiens mansueti animi, modesti neque hilari neque tristi; neque pressi nimis neque ignei aut velocis præbet indicium.

Quippe indicat temperamentum ex Melancholiâ & cholera mixtum. Vnde cum sanguis Melancholicus frigiditate suâ temperat cholerae fervorem virilis iudicii maturitas, religiosior quàm purè cholerorum virtus oritur & æquius lingue moderamen. Frontis tuæ circuitus, nobilissime Opachovvski, neque angustia temperatur neque amplitudine

plitudine diffunditur. In ipso medio ad latitudinem planities rotunda, maturè virilem prudentiæ togam induisse te arguit.

Agnosce rotundam latam frontem Mauritij Principis Aur. Com. Nafs. &c.

IV. Quadrata frons nunc sequitur, de quâ canones sunt.

I. Quadrata moderatæ magnitudinis frons leoninæ refert speciem, magnæ virtutis, magni animi & nobilis constantiæ indicium.

Aristoteles in Physiogn. Quadrata frons & pro faciei ratione mediocris ostendit magnanimos ob similitudinem leonis. Idem ex eo Polemon & Adamantius quod sit evidentissimus fortitudinis, prudentiæ & magnanimitatis index

index Albertus: Frons quadrata moderata magnitudinis capiti congruens & vultui magna virtutis, sapientia & magnanimitatis signum. Gratorolus cap. 6: Tales vocat virtuosos (honestos dicere voluit) sapientes & magnanimos. Idem ait Hagecius de formis & figuris frontis: Rivius fol. 33. Eine gefierde Stirn in ihrer gebührlichen groſſe bezeichnet fürſichtigkeit / ſtercke / guten verſtand vnd groſſmütigkeit. Noſtra hic lumina certiffimā Magnificentia luceferit tuæ æquor frontis, Magnifice ac Generose Dn. Martine à Wallenrodt magne patrone, cum nullā morosæ ſeveritatis triſtitia in anguſtiam cogitur ſed in quadratam planiciem modico tamen lera gyro porrecta, virtutem in te & Heroem ob oculos ponit ſummaque humanitatis genium.

Andræ Aurie ſimulacrum ob oculos ponitur.

Æolios quā quis poſſit contemnere ventos
Et maris irati quā queat arte minas
Auria monſtravit, prædones æquore vaſto
Perpeſſus nullā qui ratione fuit:
Qui patriamq; diu concuſſam turbine belli
Aſſeruit, paci reſtituitq; ſua.

II. Hæc generosa pectora ignobilis vindictæ cupiditati remittunt nuncium, & plus ſe præſtitiffe autumant hoſtem contemnendo quàm feriendo.

His enim ſeveritas abdita, clementia in promptu eſt, quæ alteri parcat ob ætatem primam, alteri ob ultimam. Quosdam digniores iudicat quàm ut ira ſuæ impetum ſentiant, quosdam humiliores, & quoties nullam invenit miſericordiæ cauſam, ſibi parcat. Divi Auguſti mitis animus huc ſe ingerit qui expoſitum fuiſſe caput dicitur, in quod mucrones acuebant nobiliſſimi aduſcentes. Ita enim Seneca reſert: Cinna palam deprehenſus erat, & unum illum ad ſe accerſit: dimiſiſq; omnibus è cubiculo, cum alteram Cinna poni cathedram iuſſiſſet: Hoc inquit, primum à te peto ne me loquentem interpelles, ne meo ſermone medio proclames: dabitur tibi loquendi liberum tempus. Poſtea oſtendit Cinnā ſibi nō inimicū factū ſed natum & à ſe tamen in caſtris hoſtium ſervatum. Hodie pergit, tam felix eſt & tam dives ut victo victores invideant. Sacerdotium tibi petenti, præteritis compluribus, quorum parentes mecum militaverant, dedi. Cum ſic de te meruerim, occidere me conſtitiſti. Tum verò locum, ſocios, diem, ordinem inſidiarum adiecit, cui commiſſum erat.

erat ferrum. Tandem summa clementia vox orationem Cinnae acceptiorem reddidit: Vitam inquit, tibi Cinna, iterum do, prius hosti, nunc insidiatori ac parricidae. Ex hodierno die amicitia inter nos incipiat. Contendamus utrum ego meliore fide vitam tibi dederim, an tu debeas. Posthac ultro detulit consulatum, questus, quod non auderet petere.

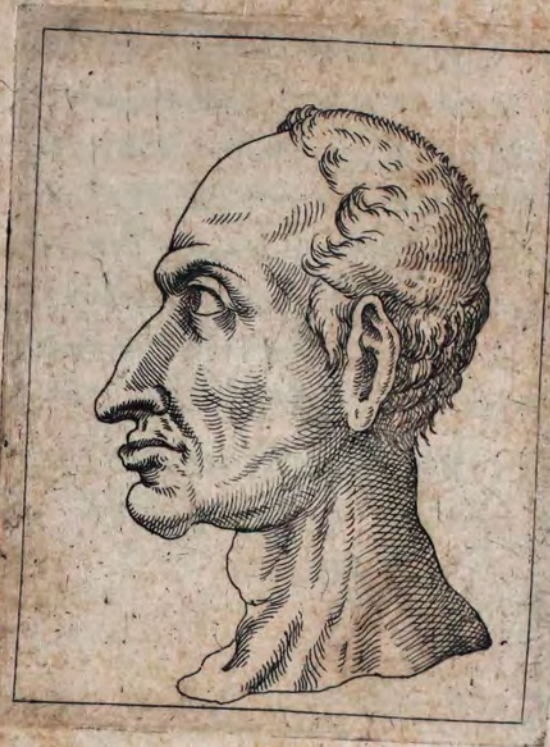
V. Restant frons gibbosa & plana; quae his explicantur canonibus:

I. Convexitas frontis orbiculatae nimia stupiditatis & imprudentiae nota est, & imaginem praefert asininae frontis.

Si quis asini frontem inspiciet convexam altamque, deprehendet. Polemon & Adamantius: Frons gibbosa, alta, rotunda stultos & imprudentes homines demonstrat. Idearum distribuunt ei rotundam frontem. Albertus: Curta & alta frons ad rotunditatem tendens stoliditatis indicium. Eadem Conciliator. Male dissentit Iohannes de Indagine. cap. 1. Physiogn. Item Thaddaeus Hagecius ab Hageck de formis & figuris frontis, quibus placet gibbositas tanquam praestantis ingenij nota. Sed errant ex confusione gibbosae & rotundae frontis. Praeterea concedi posset, nisi gibbositas illa in superiore parte deprimeretur, quod ferè semper accidit, ut pro axioma habeatur: omnem frontem gibbosam deficere in longitudine.

Figura

Figura frontis asininae.

II. Frons plana lenisque indicat litigiosos, si in longitudinem creverit; si in latitudinem, assentatores & timidiusculos.

Lenitatem siccitas, siccitatem morositas complectitur, ut ex libris apparet Medicorum. Siccitate autem laborant senes, litigiosi & morosi. Porro auget morositatem frontis longiuscula ira, unde vetere verbo utuntur Germani: Ein hirsige stirn haben. Frontis autem latitudo, ut supra memini, bovis segnitiam exprimit, eademque si lenis & plana mollem & foemineum notat temperamentum atque adeo verborum aucupes per lenocinia. Horum levia vestigia intactam ferè terram relinquunt, & si quando tibi clauserint' latus, cum deambulationibus otij

D

bus otij tedium decipitur, Advertin³ inquit, quem-
admodum oculos in te conijciant? Tibi soli, nemini præ-
terea hoc contingit. A blanditijs derelicti, modo vestem,
modo barbam tuam intuentur, demunt floccos de pallio,
& si quæ paleæ in capillos à vento delatæ fuerint, eas
decerpunt. Postremò melioris semper ætatis sunt, quàm
prematura ostendit ipsorum canities, sicut notare ob-
servationibus aliquot potui.

C A P U T VIII.

De Consideratione frontis ex afficiente qualitate
adeoque de pulcrâ fronte &
deformi.

- I. **Q**ualitas afficiens est in colore & luce.
- II. Color frontis talis, qualis faciei totius
judicatur.
- III. Lucem, sive, serenitatem frontis ejusque op-
posita hi canones complectuntur:
- I. Serena frons mentem indicat serenam. Omne
turbidum inconstantia & humilitate damnatur;
omne placidum magnæ arguitur naturæ & perhi-
betur divinum.

Seneca inquit: Sola sublimis atq; excelsa virtus est: nec
quicquam magnum est, nisi quod simul & placidum. Pars
mundi superior & ordinatior, ac propinqua sideribus, nec
in nubem cogitur, nec in tempestatem impellitur, nec
versatur in turbinem: omni tumultu caret, inferiora ful-
minant. Eodem modo sublimis animus, quietus semper &
in statione tranquilla collocatus modestus & venerabilis
est & compositus.

II. At

II. At si tranquillitas frontis collectæ, sive, expor-
rectæ oculis subiiciatur, ei nigrum scribes theta
propter blandas adulationes & dolos.

Aristoteles in Physiogn. & Albertus ex eo: Qui laxam
& tanquam ridentem habent frontem blandi quidem
sunt sed non innoxij. Porta lib. 2. Physiogn. cap. 4. Qui
serenam & exporrectam habent frontem, assentatores
censentur ab effectu, quod plerumque ij tales evadant.
Gratorolorus c. 6. Physiogn. Quibus tensa est & lucida, a-
dulatores sunt & dolosi. Hagecius de formis & figuris
frontis: Frons quibus serena & protensa, adulatores.
Refertur ad passionem. Dicitur etiam collecta frons,
id est, tensa vel tranquilla. In canibus id videre est, qui
cum gannunt & adulantur, serenam habent frontem.

III. Frons obnubilosa, audaces, iracundos, terri-
biles signat. Molossorum & taurorum proterviam
frontisque eorundem similitudinem circumferunt.

Tauri & leonis quoq; frons nubila est, unde Porta effi-
giem frontis taurinæ & leoninæ cum humanâ adpingit.
Pellis enim est in supercilijs, quæ obtenditur taurorum &
leonum oculis, quam Porta existimat vocari *ἐπισκύνιον*.
Vnde leoni inquit, cui talis facies, perpetuò etiam in irâ
affectus est. Est enim quod nubis instar circa supercilia
prominet. Tauro semper torva frons. Gratorolorus:

Frons nubila audaces & terribiles notat. Re-

fertur ad tauros &
leones.

D 2

Frons

Frons nubilosa cum pelliculâ oculi alterutrum
obducente Ferdinandi Toletani du-
cis Albani.

Illustres Albane duces quod prodixit & illos
Præter fas tradi supplicio inde iubet.
Qui commendavit pectus gerit ille lupinum
Et quod sincere nil probitatis habet.
Quam bene servieris liquet hinc quod civibus urbes
Tu viduas ipsas perdiderisq; plagas.
IV. Frons denique tristis tristes, obscura lugen-
tes indicat.
Ad passionem referuntur & magis advultum spectant
quam ad frontem.
IV. Porro ex quantitate & qualitate frontis si-
mul

mul sumtâ, frontis vel pulcritudo oritur vel defor-
mitas.

Pulcritudo enim internitente coloris suavitate, com-
mensurata partium proportio est. Contra deformitatis
mater audit coloris turpitudine, partium monstrositas, hi-
ulcis genis rugisq; densissimis forma obscurissima.

V. Fronte formosos & pulcellos laudat gratior
virtus: Venustos verò ex virum numero ad peplum
abire jubet.

Dederunt autores Grammatici quid Formosus, pul-
cer & venustus differant. Placet autem ut ex Venere
potius Venustus quam Venus ex venustate dicatur. Nam
ut Becmannus inquit, certa analogia est, ut à Vetus ve-
ustus, ab onus onustus: ita à venus venustus est. Quod ve-
rò attinet Pulcrum, alijs ut à volo volucer: à ludo lu-
dicer: Sic à polio policer & per syncopen pulcer deduxit
se libuit. Alijs verò ab illo Græco πολύχρως: fortis, mul-
timanus. Hic accommodant manum Romani autores,
dum fortem pro pulcro in monumentis suis posuerunt.
Græcis idem æquum visum est, quia καλὸν formosum
æquè ac bonum significat. Vtraq; igitur gens religiosa
fuit adversus pulcros sensitq; divinitatem quandam in
illis quasi bonis edibus diversari. Sicut nullâ aliâ de cau-
sâ Apuleius eximie formæ pueros divinationibus desti-
navit, nisi ut eâ allectum Numen de futuris benignius
mystas suos instrueret. Miscetur tamen sæpè nec disci-
minis quicquam interponitur. Pulcritudine igitur omnes
afficimur, formosos cuncti diligimus, dignos credimus
imperio eisq; libentiùs obsequimur. Virginem matrem
servatoris nostri non decore modo castitatis, sed luce etiam
pulcri-

pulcritudinis palmam virginibus seculorum omnium eripuisse exultant auctores Historici.

O virgo sine labe, sacrâ mihi purior undâ
Quæ gelidis specubus, quæ vivis excita saxis
Temperat Erigonem, scatebrisq; recentibus halat,
O virgo; quis nostra tuis favor oscula plantis
Admovet, & superas securum sistit ad aras.

Illustri etiam fronte & regio splendore fuisse legitur
Franciscus primus Gallie rex, qui Marte & arte nobilissimus omnes Gallie procures impavidi & semper constantis animi vigore, omnes Reges candore animi & clementiâ, fere omnes Gallos ingenio & memoriâ superavit. Hac præterea formâ decantatur Domina Maria Noville comitis Dorcestrie filia, de qua Cambobritanus poeta:

Vt Sol in cœlis, ut lux in sole videtur
Virtus in vultu sic habitare tuo.
Spectator quicumque venit discedit amator,
Aut illum virtus, aut tua forma capit.
Atq; hi pulcri ipsorumq; dignitas: Venustulus verò
--Veneris præsidio ferox
Pectit Cæsariem, gratâq; fœminis
Imbelli citharâ carmina dividit.

IV. Pulcritudo excellentior, quam Numen occultâ autoritate armavit, frontis est orisque majestas viris in herôicis conspicua. Ad eam sæpe exhorrent, quibus pollutus sceleris animus nefanda suggerit & mutatâ subito mente conceptum facinus detestantur,

Cæsar Maximil. primum in exemplis erit. Eius horrebant vultum

vultum hostes infestissimi, quamvis captivus à Brugensibus detineretur. Reverebatur præsentem populus seditiosus, timebant qui custodiæ præerant, ideòq; artificimè conclusum rarò ad populi conspectum admittabant, ut inquit Hauterus Delfus. Emergebat enim ex eius vultu ac oculis maiestas magno principe digna, rebellium conscientiam non fictè commovens ac concutiens: inerat gravitas debitam auctoritatem vel refractarijs extorquens; sicut latius apud Historicum hæc enarrantur. Refulsit similis maiestas frontis in Carolo Burgundia duce, qui animi magnitudine & vi bellicâ omnia ausus neminem reliquit superiorem.

VII. Pulcræ fronti deformis opponitur; obducta verò & feralis, ut in canibus venaticis qui leones & ferocia invadunt animalia, frontis maiestati adversatur. De utraq; dixeris rectissimè: Monstrum in fronte, monstrum in animo. Frons enim effera & portentosa similes indicat animi mores & affectus.

Gratorolorus cap. 6. Frons valde distorta socordem ac stupidum notat. Obducta etiam & feralis frons Actiolino Patavinorum tyranno ominosa fuit. Ipsi oculis indomita naturæ torvitatem spiravit. Venetys in marmore effictum spectavit Baptista à Portâ, cui terror & hominum carnifex dicitur, omnes sui & prioris temporis crudeles superasse. Iovius in elogio illustrium virorum lib. 1. de ipso ait: Inaudita crudelitatis fuit, quod capitale erat tortori atq; carnifici, maturasse supplicia, ut vita per articulos momentaq; temporis ad longos cruciatus extendederetur. Interim ipsi vehementissimo timore percelluntur, imò non timore sed tumultu, ut Claudianus in Panegyri de quarto consolatu Honorij cecinit: D 4 Qui

*Qui terret plus ipse timet: fors ista tyrannis
Convenit, invidiant claris, fortesq; trucidant
Muniti gladijs vivant septiq; venenis,
Ancipites habeant arces trepidiq; minentur.*

CAPUT. IX.

*De rugosâ, caperatâ & explana-
tâ fronte.*

I. **P**ropius movebimus pedem ad illas notas,
quæ soli humanæ fronti leges scripserunt,
cùm dictis capitibus jam absolvimus communio-
ra.

II. Specialiora igitur tribus continentur notis;
Rugis, Lineis & Nævis, seu, singularibus quibusdam
frontis maculis.

III. Rugosam frontem sequentes explicant ca-
nones:

I. Rugæ propriè dictæ etiam equis frontis au-
gent deformitatem. Tam homines enim quàm
equi quibus ætas nondum maturitatem attulit pa-
rentium senio confectorum semine progenerati ru-
garum turpitudine notantur.

*Habent igitur & bestie rugas communes cum homi-
nibus, sed quas nihil attendimus nisi in eo quod à senio
confectis prognatos indicat, pullos: Vnde lubuit rugas
ad notas soli homini proprias revocare, tanquam in quo
maximè spectantur & usum præstent Physiognomicum.*

II. Porro rugosam & caperatam frontem gen-
tium

tium omnium autores confundunt, cum tamen hoc
discriminis sit quòd caperata frons in quolibet et-
iam homine pro affectu nascatur & denascatur,
rugosâ verò perpetua maneat & immutabilis.

*Et infantes caperant frontes & senes, & illi quorum
vultum nulla —ruga senilis arat. Inspice ira-
cundos, tristes aliosq; qui affectui minus grato succum-
bunt. Caperata autem frons à crispis caprorum fron-
tibus, autore Nonio, vel à cornuum caprinorum simili-
tudine, ut Festo placet, deducta est. Dicitur & contra-
ctâ, Martialis lib. 10. Constrictam frontem dixit Pe-
tronus:*

Quid me spectatis constrictâ fronte Catones?

*Scaliger notat in Ætâ dixisse veteres, Frontem seu
vultum caligantem.*

III. Consulcare autem sæpius frontem faciliè abi-
re solet in consuetudinem & quasi in rugas, harun-
demque indicio damnari. Igitur primùm apud scri-
ptores severitudinis signum est.

*Plautus in Epidico: Quid istuc est, quod illi caperat frons
severitudine? Apuleius vocat senili tristitie striatam ge-
rentes frontem.*

IV. Præterea Melancholia & difficilium cogita-
tionum molestia se fronte contractâ prodit, præ-
sertim si rugæ extendantur in radice nasi.

*Polemon & Adamantius in schemate tristis viri tri-
buunt ei rugosam frontem. Aristoteles autem in eodem,
faciem non tantùm frontem ei adscribit rugosam. Por-
ta lib. 2. cap. 4. Videtur mihi inquit ex apparenti more
tractum. Qui enim cogitant frontem in rugas contra-
hant: &*

hant: & quibus est striata rugosiorque frons, magna animo volutare esseque Melancholicos opinio est. Albertus: Qui semper frontis rugas contractas habent, melancholici & magna cogitare consueti iudicantur. Gratorolus cap. 6. Frons in longum rugosa, praesertim in radice nasi, arguit cogitationes Melancholicas.

V. Si frons in altitudinem corrugetur pellisque sursum continuo trahatur stultitiae est indicium.

Porta: Caperata frons & in altum erecta, admirationis signum mihi esse videtur. Soliti sumus cum aliquid admiramur, frontem corrugare & e sui medio in altum erigere cum supercilijs. Vera haec sunt Porta: at si ita obrigeat frons, stultorum pingit imaginem, qui omnia admirantur, prudentes vero parum aut nihil.

Quia omnis admiratio ex ignorantia est & animi cecitate causas rerum non investigantis.

Frons

Frons in altitudinem corrugata stultus.

VI. Rugosa frons ad sui medium declinans iracundiam declarat.

Ex defectu humidi & predominante siccitate ruga oritur. Sicut videmus agrum imbre irrigatum & sole deinde tostum levitatem asperitate mutasse. Hinc senes quibus expertia humoris corpora siccitate rigent, morosi & iracundi sunt. Accedit quod ex apparenti more id tractum sit, siquidem qui minatur & irascitur contrahit frontem in rugas ad medium sui declinantes, ut Porta inquit. Albertus: Quibus frons contrahitur in medio, tanquam obstricta, iracundi sunt. Rhases: Rugosa frons ad sui medium declinans iracundiae signum. Ioh. de Indag. cap. 1.

cap. 1. Caperata & rugis contracta in medio tamen declivior, una cum duabus optimis virtutibus videlicet magnanimitate & ingenio pessimum vitium habet crudelitatem. Iisdem verbis refert eadem Hagecius. Dissentit Andreas Corvus Mirandulanus, qui significare ait hominem simplicem, magnanimum, magni ingenij & crudeli expositum fortunæ. Aliam fovet Gratorolorus cap. 8. Physiogn. opinionem: Signum, inquit est iracundi, & rugositas ex nimia nascitur humiditate, licet aliquando ex siccitate, & ista non occupat totam frontem declaratq; iracundiam & retinentem iram, atque odium absque causâ: quippe sunt litigiosi. Fortè voluit dicere ex humiditatis defectu. Et quis enim vidit succiplenam foeminam & nativo irrigatam humore, deformibus unquam rugis dissectam? Aut si de humore vis accipi, omnino de externo, quo facies & manus abluuntur, necesse est capiatur. Foemellis sic usu est, quæ ut arceant rugosam frontem, totos aliquot dies imò septimanas faciem non abluunt.

VII. Frons rugis rarioribus in longum porrectis, diligentiores signat & acutiores.

Rivius fol. 33. rugosam inquit frontem signare diligentiam & sedulitatem. Determinatio addenda aut subintelligenda, quæ non nimis rugosa sit. Scaliger lib. 1. poet. cap. 14. ait quod frugi adolescens veteribus olim sic depictus fuerit: corpore exercitato, colore vividior. Quippe non in umbrâ, sed in aperto plurimum agit: ac rebus agendis præst. Itaq; & rugas aliquot fronti addiderunt, quod indicium Physiognomones optimi animi statuunt. Nam dislenta de fronte curis, remissa vitæ ac vacordis frequens indicium est.

IV.

IV. Rugosæ opponitur Erugata frons à curis semoti hominis index.

Ita Polemon, Adamantius, Porta. Conciliator autem dissentit: Erugata & porrectior frons fallaces ostendit: cuiusmodi Bononienses esse dicit. Sed fortasse intelligit lenem non erugatam frontem.

V. Erugata frontis homines ferè superbi sunt, contumeliosi, voluptuæ & Veneris addicti sacris.

Sidonius Apollinaris ad Faustum tradit, Epicurum dislentâ fuisse fronte, cuius insinuat ratio fuisse dicitur nocturnas religiones, iocum risumq; sectari & noxijs voluptatibus vitæ umbram obscuriorem reddere.

C A P U T X.

De lineis frontium in genere.

EXpedivi cursum per asperitatem fulcorum & rugarum: rimabor nunc naturæ, lineas in fronte pingentis subtilitatem & præfagia.

Nec Babylonios novi numeros, nec curiosum oculum esandis Magorum placitis applico: hanc tamen licitam diligentiam anhele, dummodo ne quid desit Metoposcope limitibus inclusum. Nolo tamen quemquam hac superstitione observare, sed cum modo & comparatione ad hæc signa, ne suam ipsius animi vehementiam divinæ adscribat.

Lineæ frontium aliæ usitatiores sunt, aliæ inventiores & quæ suâ se raritate commendant.

Usitatiores iterum vel in genere spectantur in specie.

IV.

IV. In genere spectatæ habent hos canones:
 I. Per lineas non modò hic intelliguntur incisuræ in longum porrectæ, sed etiam omnis generis notæ & varij characteres, quibus magica ad nos verba natura facit: Huc ergò cruces, circellos, montes, claustra maculata, stellulas & id genus alia transferemus.

Nusquam obmutuit naturæ benignitas, aut hominem imminentium malorum & rerum præsentium non admonuit. Verùm nos, ubi per socordiam animus intemperantiæ corporis fractus vaticinantem neq; audit, audit à minis intellexit, irati querimus eam abdidisse fata, nec amplius unumquemque suæ esse fortunæ fabrum. Peccamus, quia genius noster accusationis invidia inundatus modò signis ubiq; locorum expressis, modò noctu ubi

Lectò compositi repetita silentia noctis
 Carpinus & somno lumina victa damus

Coram quasi loquitur, agit, instruit, hortatur. Obscurè loquitur, inquis, & per tenebras ostendit veritatis lucem. Imò non obscurè loquitur, sed tu difficulter capis, atq; noctua es, cuius reformidant oculi radios divinitatis. Barbararum gentium linguas sæpè vilissimi litteras, quibus nostra depingitur aliorumque fortuna & salus, supinâ negligentia contemnimus. Felix autem cuius aures naturæ patent, cum pateant Deo os naturæ u surpanti.

II. Cavendum tamen ne rugæ imponant nobis & lineolarum subeant iudicium.

III. Frons

III. Frons quædam felicius numerat lineas suas, quædam sterilissimè. Quod si Hagecio fidem habemus, infra ternarium numerum vix subsistit, si verò oculis nostris, planè lineis omnibus exutam frontem dare audemus.

Thaddæus de lineis frontis: Lineæ frontis in longum non comprehenduntur certo numero in singulis hominibus. Alij enim plures, alij pauciores lineas habent: ut plurimum tamen pauciores tribus hætenus in nullo mihi videre contigit. At verò contigit mihi & alijs, qui id non solum in puellis immaturæ ætatis observavi, sed in illis etiam, quæ iam muliebris patientiæ legem sequebantur. Fallor, an propter frigiditatem & humiditatem latuerunt? Certè fœmellæ nondum defloccatæ adeo tenellulas sæpe signaturas velant fronte, ut facillimè oculorum fugiant obrutum.

V. Præterealinearum in genere spectamus quantitates, qualitates & opposita.

VI. Lineæ secundum quantitatem vel continuam vel discretam numerantur.

VII. Ad quantitatem continuam, lineæ aliæ magnæ sunt, aliæ parvæ, aliæ continuæ, aliæ interciellæ.

VIII. Lineæ magnæ magnos & notabiles eventus denotant: Parvæ parvos & obscuros.

Quid est igitur quod miremur arcam fœmineæ dotis non notabilibus figuris exsculptam? Quam plurimæ otio deditæ actum agunt, mortuas verò ignobilis tumulus totas accipit. In viris contrà est, qui si verè fuerint viri, cum vigilarint pro aris & focis toto vitæ spacio, moribundi animam

animam sideribus transmittunt, famam aternitati, nulla tantum ossa & nervos tumulo. Interim non illud Petronij probo:

Fœmina nulla bona est: aut si bona contigit ulla

Nescio quo fato res mala facta bona est.

Dabimus inter viros fœminas & inter fœminas viros. Nulli enim, teste Seneca, praelusa est virtus, sed omnes admittit, eaque nec censum, nec sexum eligit. De multis autem diximus non de omnibus, ut actionum efficaciam virili sexui concedant palmam.

IX. Linea continua fortunata sunt: linea divulsa & intercisæ adversitatis & fraudium notæ.

X. Ex quantitate continua etiam linea alia longa est, alia brevis: alia lata, alia subtilis.

XI. Linea longa præter calidam complexionem etiam in negotiis successionem & vehementiam indicat: sicut frigiditatem tam in corpore quam negotiis portendunt breviores.

Patent linea tue & frontis concinnâ mediocritate longâq; liberalitate excelsissimi animi spirant felicitatem dignamq; animo tuo fortunam Christophore Bruno vir nobilissime. Legi fatorum tuorum benignitatem & audiavi famam per ora virum volitantem. Tu ex Italiâ redux inter primos Sophiæ & Medicinæ proceres ferè adhuc prætextatus ivisti, tu placuisti Doctorum choro electusq; es, cui Medicina spes suas demandaret: Te subvectum voluit Lipsia ad suprema Reipubl. literariæ gubernacula, ut non minus splendore magnificentia Phœbi Themidisq; plebem regeres, quam invia veritatis luce perfunderes.

XII. Li.

XII. Linea lata caliditatem cum humiditate mixtam hominesque latos, nec sævienti fortunæ subiectos arguit. Præterea haud inepto quidem ingenio sunt, sed prima ætatis elementa sæpè pessum eos dederunt ob amoris vāsaniam.

XIII. Subtilis linea frigiditatem cum humiditate denotat. Venusti & fœminæ & quos lascivia à puerilibus annis. nondum submovit, lineolarum produntur subtilitate ideoque inertiae accusantur & molitiei.

XIV. Ex quantitate discretâ sequitur divisio linearum quod alijs multæ, alijs paucæ sint.

XV. Linea multæ infelicitè negotiosis variâq; curarum mole pressistribuuntur.

XVI. Linea paucæ plus fœlicitatis, minus negotiorum indicant.

De his duobus Canonibus habet Hagecius de lineis frontis: Linearum multitudo non laudatur. Significat enim multa & varia negotia, quæ difficulter deducuntur ad finem. Paucitas contra & Simplicitas animi rectitudinem, simplicitatem & seria negotia.

XVII. Ad qualitatem linea distinguitur in perspicuam & obscuram, simplicem, sive, rectam & moderatè inflexam & in ramos expansam.

XVIII. Perspicua linea vel obscura perspicuum seu evidentiorum vel obscurum & debiliorem planetæ effectum viresque naturæ prælagit.

Hagecius: Linea magna & conspicua magnos & notabiles eventus denotant. Goclenius cap. 18. Chirosop. aphorism. 9. Linea in fronte quo sunt subtiliores, rectiores, lucidioresq;

E

resq;

resq; non divulsæ, non intercissæ, non crassæ, neq; profunda eo meliorem planetæ naturæq; influentiam præsignificant. Lucidas admodum & perspicuas lineas in fronte Philippi Melanchthonis doctissimi hominis ostendit nobis eius effigies ubiq; in atrijs Germanorum posita. Sic lineas Mercurij geminas in D. Lutheri imagine satis evidenter notavit meus Pannonius & propterea naturâ eloquentem iudicavimus cuius etiam conatui felicitas arriserat.

XIX. Linea recta & simplex caloris genus simplex & uniforme, proindeq; in rebus agendis constantiam & animi rectitudinem denotat.

Lineæ rectæ & simplices conspiciuntur in L. Septimio Severo, cuius effigiem adduximus ex libello veterum numismatum Romæ excuso.

L. Septimij

L. Septimij Severi Pertinacis solius omnium ex Aphricâ principatus memoratur: & Græcorum Philosophos & Latinorum oratores audivit tantâ diligentia, ut etiam decimo octavo anno publicè declamarit, Matheos peritissimus, Gallijs summoperè dilectus. Mortuo Commodo, Imperator creatur, & occiso Iuliano Romam perijt, aded necessarius Reipubl. ut aut nunquam mori, aut nunquam nasci debuerit: de eo Aufonius.

*Impiger è gelido movet arma Severus ab Istro,
Ut parricide regna adimat Didio.*

*Punica origo illi sed qui virtute probaret
Non obstare locum, cum valet ingenium.*

XX. Linea intorta caloris & animi intemperiem indicat.

Thaddæus: obliquæ lineæ aut quomodocunque inflexæ semper varium, astutum & dolosum & simpliciter malum indicant. Nimis rigide pronūciavit & à vero longius abiit. Sæpe enim ut in speciali doctrina audiemus aut levissulas animi commotiunculas, aut quæ à casu & fortuna sunt indicare solent.

XXI. Moderatè inflexa affectibus nonnunquam elatum sed mox sedatum indicat.

Hæc enim non quidem verè, iucundè tamen philosophantis verba subiiciam. Lineæ inquit moderatè inflexæ lucra portendunt. Dictum est enim plenè rectas animi rectitudinem & simplicitatem portendere; quæ ubi est, ibi divitiæ esse nequeunt, Vt enim Poeta.

*Non bene conveniunt nec in una sede morantur
Maestas & amor.*

Ita & contradicere possumus: Et probus & dives manet uno in corpore nunquam. Vt igitur opes & lucra eveniant necesse

resq; non divulsæ, non intercissæ, non crassæ, neq; profundæ eo meliorem planetæ naturæq; influentiam præsignificant. Lucidas admodum & perspicuas lineas in fronte Philippi Melanchthonis doctissimi hominis ostendit nobis eius effigies ubiq; in atrijs Germanorum posita. Sic lineas Mercurij geminas in D. Lutheri imagine satis evidentes notavit meus Pannonius & propterea naturâ eloquentem iudicavimus cuius etiam conatui felicitas arriserat.

XIX. Linea recta & simplex caloris genus simplex & uniforme, proindeq; in rebus agendis constantiam & animi rectitudinem denotat.

Lineæ rectæ & simplices conspiciuntur in L. Septimio Severo, cuius effigiem adduximus ex libello veterum numismatum Romæ excuso.

L. Septimij

L. Septimij Severi Pertinacis solius omnium ex Aphricâ principatus memoratur: & Græcorum Philosophos & Latinorum oratores audivit tantâ diligentia, ut etiam decimo octavo anno publicè declamarit, Matheos peritissimus, Gallijs summopere dilectus. Mortuo Commodo, Imperator creatur, & occiso Iuliano Romam perijt, aded necessarius Reipubl. ut aut nunquam mori, aut nunquam nasci debuerit: de eo Ausonius.

*Impiger è gelido movet arma Severus ab Istro,
Ut parricide regna adimat Didio.*

*Punica origo illi sed qui virtute probaret
Non obstare locum, cum valet ingenium.*

XX. Linea intorta caloris & animi intemperiem indicat.

Thaddæus: obliquæ lineæ aut quomodocunque inflexæ semper varium, astutum & dolosum & simpliciter malum indicant. Nimis rigide pronūciavit & à vero longius abiit. Sæpe enim ut in speciali doctrina audiemus aut leviusculas animi commotiuunculas, aut quæ à casu & fortuna sunt indicare solent.

XXI. Moderatè inflexa affectibus nonnunquam elatum sed mox sedatum indicat.

Hæc enim non quidem verè, iucundè tamen philosophantis verba subiiciam. Lineæ inquit moderatè inflexæ lucra portendunt. Dictum est enim plenè rectas animi rectitudinem & simplicitatem portendere; quæ ubi est, ibi divitiæ esse nequeunt, Vt enim Poeta.

*Non bene conveniunt nec in una sede morantur
Maiestas & amor.*

Ita & contradicere possumus: Et probus & dives maneat uno in corpore nunquam. Vt igitur opes & lucra eveniant

necesse est à recto aliquantulum deflectere. Huc spectat popolare illud dictum. Omnis dives aut est iniustus, aut iniusti haeres. Et Plato 5. de Republ. refutans eorum sententiam qui civitatem exoptabant esse quam ditissimam ac longè lateq; dominari terrâ mariq; ibidem confirmat, fieri non posse, ut probitas & iustitia sint coniunctæ cum magnis divitijs. Et in civitate, quæ seditionem effugere velit, oportere nec inopiam esse neq; divitias. Placuit illi commentum: multis scio displicere. Quotus enim quisq; non vidit sapissimè improbos imo pessimos fuisse mendicissimos. Adeo nihil ad divitias & opes profuit malitia: Nolo hîc argute philosophari. Solum sapientem esse divitem: illum esse divitem, non qui multa habet, sed ijs contentus est, quæ habet, quamvis pauca habet. Populâri occurrâ opinionî & fluxas & caducas opes, quas miratur vulgus ad veri lancem pensitabo. Scelera rapiunt miserorum fortunas quas celerius amittunt. Crassum avaritia fecit opulentissimum, sed eundem eadem reddidit pauperrimum. Latronum & furum vita durissima est, brevis clauditurq; ferâli luctu sæpe & desperatione. Tyrannorum regna instabilia sunt emptoque militum terrore trepidam securitatem habent. Conqueritur Lycus:

—Rapta sed trepida manu
Sceptra obtinentur: omnis in ferro est salus.
Quod civibus tenere te invitis scias
Strictus tuetur ensis: alieno in loco
Haud stabile regnum est.

XXII. Linea in ramos expansa negotij distractionem & hominem vagabundum consilijq; mutabilis indicat.

XXIII.

XXIII. Opposita linearum nunc tango ut sunt intersectiones circellis, globulis & obeliscis: & deinde extinctio & quasi mors linearum si quando decrescunt.

XXIV. Parvis lineolis dissectæ aut se intersecantes in crucis formam, pericula atque damna significant immissa ab eo planetâ cujus esse linea dicitur.

Exempli gratiâ, si Mercurij lineæ dissectæ aut alijs minutulis auctæ sunt loquacitatem, garrulitatem & cætera notant quæ ad linguæ improbitatem spectant. Itæ etiam Iovis lineæ hoc modo inductæ, damna in his rebus portendit quæ per Iovem significantur. Quocirca obelisco notatæ lineæ infelices sunt.

XXV. Linearum autem extinctio decrementum & res præteritas significat; sicut contrâ novarum proventus augmentum & res futuras.

XXVI. Tantum de usitatoribus lineis: minùs usitatæ habent hunc Canonem:

Rara signa raros eventus significant inquit Hagecius, ideoque insolentiora notanda sunt veluti quibus tamquam divinis literis scripta est designataque hominum vita.

CAPUT XI.

De lineâ Saturni.

I. **S**peciâtim nunc lineas frontis distinguemus & considerabimus ad Planetarum numerum.

E 3

II. Su-

II. Suprema autem linea capillis proxima Saturno dicata est, quæ hanc insequitur Jovis est, deinde Martis exurgit, quæ plerunque mediam obtinet frontem: quæ verò supra dextrum oculum, Solaris; quæ supra sinistrum, Lunæ est. Infra Martis lineam, Veneris subternitur: circa nasi radicem inter supercilia Mercurio assignatur locus & ipsius lineis.

Distributionis huius atque ordinis ratio data est in loco de obiecto Metoposcopia nec hic legentes morabimur.

Ordinem atque locum linearum omnium præsentis figuræ exhibemus: hinc fige, lector, obtutum, & imposterum te difficultate legendi, me labore plures imagines colligendi sublevabis.

Hic microcosmi cælum frons est, & quisquis nostrum Atlas, etsi non humeris sed fronte illud sustinemus. In hoc cælo astra, lineæ; in astris Deus dominatur naturæ, quæ in iratis fulmina affectuum, in mæstis imbres elicit lacrumarum. Ab hac mentes sunt serena pariter ac nubilosa: aperta ac dolosa: faciles ac morosa. Super animum cælum, super cælum natura, super naturam Deus omnia operatur, dirigit, flectit ad bonum ipse optimus beneficio & maximus potestate.

III. De Saturninâ lineâ sunt hi Canones.

I. In quibusdam Saturnina apparet, in quibusdam flexuose emicat. Et hi certiùs evidentiusque, illi obscuriùs Metoposcopi legibus culpantur. Etenim Mauri audiunt, invidi, pertinacis iræ, solitarij, taciturni & insidiatores.

Hæc enim Saturni & Martis flexuositas longa, valde est illaudata. Denotat. n. pessimos sceleratissimosque. Hæc enim Saturno maligniori indoles attribuitur, ideoque cum pater pallet, pallet quoque filius: facies livore aspersa erit, vultus sæpe in terram defixus. Temperamento sunt deteriore, ubi depravatus humor in frigida quadam siccitate tabescit. Moribus ignobiles sunt, sceleribus nobiles: veluti quodam odio humani generis solitudinem amant præ societate, cælibatum præ coniugio, tacentes locos præ circulis & theatris. Aliorum spectant felicitatem invidis oculis, latet verò calamitatem, proni ad insidias & fraudes, proni ad facinora sæpe tam in Deum sacrilegi, quam in homines iniuriosi.

II. Vix ad publica sedent gubernacula atque si sedent expallescit Respublica metu impiorum hominum.

Videbis insignes hac lineâ plerumq; insignes agricolas, metallorum fossiores, lapicidas, figulos, coriarios & vili opificio deditos.

III. Augebit tibi hanc mentem si fortè cœlum tennelli infantis fronti sacra Saturni inusserit signacula & tùm eius vitæ timendum est.

Sacra autem illa signacula vide in Chiromantiâ, quæ in toto opere Physiognomico prodibit, si fata vitam & otia concefferint.

IV. Quod si Saturnina obscurior sit, nec cætera lineæ infauftæ, tum terræ tibi fructus, fodinas metallicas, thesauros, ædificationes, hæreditates pollicetur.

Malitia ea corrigitur per benignitatem reliquorum siderum, vbi non tam obscurus est Saturni sulcus vi quoq; eius debilitatâ, quam nitidus & Iovis & Martis orbis viribus quoq; eorum præpollentibus. Inde lætæ ipsis proveniunt segetes, eruuntur thesauri, adeuntur hæreditates, procurantur ædificationes.

V. Circelli parvi aut verrucæ in lineâ Saturni præcipitem lapsum, pericula aut damna significant.

Canon Hagecij est de figuris & formis frontium.

CAPUT XII.

De lineâ Iovis & Martis & Veneris.

I. **S**pectatum Jovis lineam advenimus, cujus sunt Canones:

I. Jovis linea longior Saturninâ, recta, dilucida & simplex verecundos, mansuetos, magnanimos commendat.

Non habet tantam lineæ claritatem, nisi si quis Iovis nascitur Hercules & Iovis Perseus. Ideoq; colore sunt subcandidi, oculis aperti & nigricantes, barbâ crissi, genis sub-

nis subrubentes & si quæ alia signa concurrunt, ex quibus mores ipsorum & fortunam dijudicet Metoposcopus.

II. Successum etiam & fortunam in studijs religionum, legibus Philosophiæ & placitis Jurisprudentiæ largè promittit.

III. At si tortuosa sit, dirupta, atque hians multis lacunis, injustos, pauperes & callidos accusat.

Hagecius inquit: Iovis flexuositas magna in culpa est. Denotat mores pessimos. Et mox subiicit. Iovis linea longior quàm Saturni divitias & in omnibus rebus quæ per Iovem significantur successum & fortunam pollicetur.

II. Martis verò linea his canonibus dijudicatur.

I. Martis linea, ducibus, machæropæis, bombardarijs, chirurgis, & omnibus qui ignita opera tractant, spondet felicem manum vitamque fortunatam si neque deficiat, neq; inflectatur multum, neque maculis inducatur, aliove signo turpior fiat & dissecetur.

Hagecius. Si Martis linea ceteras longitudine superat nec sit impedita cancellatione aut verrucâ aut alio aliquo signo, Martialem hunc esse bonamque fortunam in Martialibus designat.

II. Divulsa notat infortunia & casus.

III. Circelli parvi aut verrucæ in hac linea, homicidia aut crudelitatem signant.

Verba sunt Hagecij in capite de figuris frontium.

IV. Martis benè flexuosa, contentiones, rixas, tyrannidem, violentiam, contumeliam, seditiosos, conjura-

conjuratos, prædones, audaces, inverecundos ostendit.

III. Martis lineæ proximè subjacet Veneris cuius signata hi canones concipiunt.

I. Quibus hæc exurgit linea purior, ij quasi genij quidam habentur pictoriæ artis, Musicæ & saltatoriæ.

II. Sunt urbani, mansueti, affabiles, rerum pretiosarum & munditiæ studiosi.

III. Felix sperare possunt conjugium dotemque auctiorem.

IV. At si circelli aut parvæ verrucæ in hac lineâ, divinare jubet Hagecius libidines omnis generis flagitiosissimas.

CAPUT XIII.

De Lineâ Solis, Lunæ & Mercurij.

I. **R**egia illa frons est, splendidis clarisque & nobilibus animis data ubi supra dextrum oculum solaris accubat linea, perspicua luculenta & simplex.

Icon

Icon lineæ Solaris in Maximino Pio Aug. German. prout in numismate veteri cernitur apud Johannem Huttichium.

Obscuro ortu Maximinum Iulium barbarus Micea pater, Ababa mater progenitum in Thracia aluerunt, & ne quidquam in ortu tam vili splenderet, pueritiam inter custodiam pecudum transegit. Mox militiæ animum impulit ob corporis proceritatem sub Severo à Caracallâ & Macrino adamatus. Dum Aurelius Alexander, cuius dux ordinum fuit, in Galliâ perit, ipse imperator eligitur, & dicitur August. etiam contra senatus voluntatem. Ei Iulia Mammea filiam Theocliam græcis munditijs eruditam despondere voluit, si tam barbarum socerum ferre potuisset. Contra Germanos magno bella apparatus egessit, magnâq;

magnâq; abiit prædâ onustus. Tandem cum crudelis Italiam devastaret una cum filio formosissimo à militibus in terrorio interficitur, hoc addito dictorio: Ex pessimo genere ne catulum quidem habendum. In eius fronte, prout numisma indicat ab Huttichio reservatum, perspicua Solis lineæ cernitur claræ fortunæ nuncia. Quamvis multæ aliæ lineæ negotiorum etiam multitudinem & difficultatem præmonstrarunt. De eo sic Micyllus:

Hic Thrax obscuro factus de milite Caesar

Finibus intendit prælia Teutonicis.

Sed malè dum regnat casus cum principe nato

Exemplo penas pertulit ipse suo.

II. Quod si arcanae Solis impressiunculae illico vestigium fecerint, iudicato hominem clarum fore, principibus & regibus amicum & familiarem.

III. Hi etiam in civili vitâ magnos honores sustinent magnosque gerunt magistratus.

IV. Maculis verò & verrucis depicta principum & superiorum iras denunciat.

Hagecius: Circelli parvi aut verruca in hac lineâ, principum & regum inimicitias denotat.

V. Quod verò ad Lunæ attinet lineam si ea inviolata in muliere reperiatur additis Lunæ characteribus, spondebit nuptias nobilis & magnatis.

VI. Alias inconstantiæ nota est in cursoribus, nautis & piscatoribus deprehenditur.

VII. Odium vulgi teste Hagecio notant in eâ circelli parvi aut verrucæ.

VIII. Restant Mercuriales lineæ quæ si geminae, si rectæ minùs minùsque intercisæ fuerint faciundum hominem & sagacem signant.

Icon lineæ Solaris in Maximino Pio Aug. German. prout in numismate veteri cernitur apud Johannem Huttichium.

Obscuro ortu Maximinum Iulium barbarus Micea pater, Ababa mater progenitum in Thracia aluerunt, & ne quidquam in ortu tam vili splenderet, pueritiam inter custodiam pecudum transegit. Mox militiæ animum apulit ob corporis proceritatem sub Severo à Caracallâ & Macrino adamatus. Dum Aurelius Alexander, cuius dux ordinum fuit, in Galliâ perit, ipse imperator eligitur, & dicitur August. etiam contra senatus voluntatem. Ei Iulia Mammea filiam Theocliam græcis munditijs eruditam despondere voluit, si tam barbarum socerum ferre potuisset. Contra Germanos magno bella apparatus egessit, magnaq;

magnaq; abiit prædâ onustus. Tandem cum crudelis Italiam devastaret una cum filio formosissimo à militibus in terrorio interficitur, hoc addito dictorio: Ex pessimo genere ne catulum quidem habendum. In eius fronte, prout numisma indicat ab Huttichio reservatum, perspicua Solis lineæ cernitur claræ fortunæ nuncia. Quamvis multæ aliæ lineæ negotiorum etiam multitudinem & difficultatem præmonstrarunt. De eo sic Micellus:

Hic Thrax obscuro factus de milite Caesar

Finibus intendit prælia Teutonicis.

Sed malè dum regnat casus cum principe nato

Exemplo panas pertulit ipse suo.

II. Quod si arcanae Solis impressiunculae illico vestigium fecerint, iudicato hominem clarum fore, principibus & regibus amicum & familiarem.

III. Hi etiam in civili vitâ magnos honores sustinent magnosque gerunt magistratus.

IV. Maculis verò & verrucis depicta principum & superiorum iras denunciat.

Hagecius: Circelli parvi aut verruca in hac lineâ, principum & regum inimicitias denotat.

V. Quod verò ad Lunæ attinet lineam si ea inviolata in muliere reperiatur additis Lunæ characteribus, spondebit nuptias nobilis & magnatis.

VI. Alias inconstantiæ nota est in cursoribus, nautis & piscatoribus deprehenditur.

VII. Odium vulgi teste Hagecio notant in eâ circelli parvi aut verrucæ.

VIII. Restant Mercuriales lineæ quæ si geminae, si rectæ minùs minùsque intercissæ fuerint facundum hominem & sagacem signant.

Hagecius duæ lineæ aut ad summum tres in loco Mercurij atq; hæ rectæ & simplices facundos sapientes & re-
ctos notant.

Cosmus Med. Flor. Pr. tres lineas mercuriales
insignes habet, prout ejus effi-
gies ostendit.

*Non tantum nitet oris honos, quam vivida pulchra
Gloria virtutis corde vigente micat:*

Per te parta quies Patria, & nova copia rerum,

Per te Pegaseis artibus ortus honos.

Hinc liquet imbelles Aquilam non gignere turdos;

Fortia sed fortes semina ferre duces.

IX. Multitudo autem linearum, disruptio & in-
concinna inter se contactio loquacitatem, obtre-
ctationes, dolos, mendacia, animique inquieti con-
tentiones prænunciat.

Hagecius

Hagecius: lineæ si tribus plures fuerint & à rectitudi-
ne aliquantulum deflexerint, aut saltem per obliquum
positæ fuerint & sese mutuo secuerint, aut attigerint far-
guunt loquaces, garrulos, obrectatores, dolosos, varios,
mendaces, cuiuslibet rei simulatores & dissimulatores,
inquieta & turbulentos. In muliere loquaculam, con-
tentiosam, veneficam & malis artibus deditam. Tan-
dem concludit circellos parvos aut verrucas in hac lineâ
portendere falsarios. Quod autem circelli signant idem
etiam cancellationes linearum aut earum divulsiones
significare. Sed nimis rigida est hæc censura Hagecij.
Multas enim foeminas curiosè specularus sum quibus in-
tortæ lineæ & tribus plures Mercuriales fuerunt, scru-
tatus sum ipsorum vitas, famam quoque & susurros oc-
cultiores de ijs aucupari solitus sum, nec unquam ullius
veneficij reas, imò ne suspectas quidem, sed longè ab hoc
scelere remotas deprehendi. Interim sensi loquaculas
& vitij quibusdam obnoxias, quæ Canon recensuit.

CAPUT XIV.

De frontium navis singularibus.

I. **P**ropero ad signorum finem qui impone-
tur hoc capite de singularibus maculis &
navis frontium.

II. Frons quædam fossulis hiat, quædam monti-
culis protuberat, quædam pilis horret, quædam cor-
nu minatur.

*Paucissima hæc sunt & juvenili ætati veniã concedas lector
candidissime.*

candidissime. Polliceor dum iam varios gentium peregrinarum vultus perlustrabo, id me in posterum acturum, ut innoxio tuo desiderio aliquando satisfaciam. Interea his faveas, quanto prudentius est inchoata amplecti, quam veritatem omnem negligere.

III. Aspera frons cum folliculis versuti & infidelis, nonnunquam stultitiæ & insanix nota est si cætera adfuerint signa.

Rivius fol. 33. Eine rauche Stirn/gleich als ob sie gruben hette/bedeut einen Arglistigen/mistravē Menschen/ und wo andere zeichen dabey/ einen groben ungeschlachten Menschen. Idem Adamantius, Polemon, Porta, Gratorolorus, Hagecius alijs, plures Physiognomones.

IV. Quibus frons in monticulos quosdam excrescit nondum hactenus notati sunt, nisi forte quod prodigi habentur & Venerei.

V. Frons pilis obsita beluinæ naturæ hominem proclamat & æstuantis iræ.

Multis tantum supercilia coeunt densius & pessimi damnantur ad crucem vel gladium; Quid igitur illis fiet, quibus intensiore calore & crassis vaporibus progenti pili frontem ferè totam occuparunt?

VI. Frons cornu minax unico exemplo mihi nota est. Marjeburgi in Borussia homo haut ignobilis vixit cui nomen Matern indiderunt. Ei mediâ fronte excrescens cornu in ridiculam cessit immortalitatem. Dono mittebatur regio arario præfecto semel demptum, iterum demendum non siverunt properantia fata, quæ ipsum vegetæ adhuc ta-

tis

tis sustulerunt. In hilaritatem effuso, pendebat à fronte gravis cerevisiâ cantharus, unde in sacris Bacchi septis, sive, ut vocant, im Juncstherz Garten/ ibidem locorum talis ejus effigies conspici-

Nihil præterea de ipso novi, nec mores mihi, neq; vitæ genus innotuit. Caterum fabulas mitto sectarier, ubi virgines & ipse Iuppiter, atq; alijs in bovis speciem mutati cornua promiserunt. Ita Ovidius de Acheloo.

Achelous rigidum fera dextera cornu

Dum tenet infregit truncaq; à fronte revellit

Naiades hoc pomis & odore flore repletum

Sacrarunt divesq; meo bona copia cornu est.

Ex his tamen & alijs inquirenti haut difficile erit præ sagire mores & vitam eorum, quibus frons cornu monstrosa fuit.

CAPUT XV.

De signatis Metoposcopia.

I. **E** Narravi Metoposcopia placita ad signorum ordinem, atque adeo distribui ex objecto primo: Ex objecto orto, sive, signatis, hominis affectiones vel internæ, vel externæ spectantur.

Curriculo percurram hæc, uberiores messes reservaturus ad totam Physiognomiam. Neq; enim hæc omnia signa, neq; omnia signata sperabis cum rectius hæc tum demum colliges cum ad finem produxeris.

II. Internæ conveniunt homini vel qua corpus mixtum est ut temperamentum: vel qua corpus vi-

vum

candidissime. Polliceor dum iam varios gentium peregrinarum vultus perlustrabo, id me in posterum acturum, ut innoxio tuo desiderio aliquando satisfaciam. Interea his faveas, quanto prudentius est inchoata amplecti, quam veritatem omnem negligere.

III. Aspera frons cum folliculis versuti & infidelis, nonnunquam stultitiæ & insanix nota est si cetera adfuerint signa.

Rivius fol. 33. Eine rauche Stirn/gleich als ob sie gruben hette/bedeut einen Arglistigen/mistravē Menschen/ und wo andere zeichen dabey/ einen groben ungeschlachten Menschen. Idem Adamantius, Polemon, Porta, Gratorolorus, Hagecius alijs, plures Physiognomones.

IV. Quibus frons in monticulos quosdam excrescit nondum hactenus notati sunt, nisi forte quod prodigi habentur & Venerei.

V. Frons pilis obsita beluinæ naturæ hominem proclamat & æstuantis iræ.

Multis tantum supercilia coeunt densius & pessimi damnantur ad crucem vel gladium; Quid igitur illis fiet, quibus intensiore calore & crassis vaporibus progenti pili frontem ferè totam occuparunt?

VI. Frons cornu minax unico exemplo mihi nota est. Marjeburgi in Borussia homo haut ignobilis vixit cui nomen Matern indiderunt. Ei mediâ fronte excrescens cornu in ridiculam cessit immortalitatem. Dono mittebatur regio arario præfecto semel demptum, iterum demendum non siverunt properantia fata, quæ ipsum vegetæ adhuc

tis sustulerunt. In hilaritatem effuso, pendebat à fronte gravis cerevisiâ cantharus, unde in sacris Bacchi septis, sive, ut vocant, im Juncstherz Garten/ ibidem locorum talis ejus effigies conspiciatur.

Nihil præterea de ipso novi, nec mores mihi, neq; vitæ genus innotuit. Ceterum fabulas mitto sectarier, ubi virgines & ipse Iuppiter, atq; alij in bovis speciem mutati cornua promiserunt. Ita Ovidius de Acheloo.

Achelous rigidum fera dextera cornu

Dum tener infregit truncaq; à fronte revellit

Naiades hoc pomis & odoro flore repletum

Sacrarunt divesq; meo bona copia cornu est.

Ex his tamen & alijs inquirenti haut difficile erit præ sagire mores & vitam eorum, quibus frons cornu monstrosa fuit.

CAPUT XV.

De signatis Metoposcopia.

I. **E** Narravi Metoposcopia placita ad signorum ordinem, atque adeo distribui ex objecto primo: Ex objecto orto, sive, signatis, hominis affectiones vel internæ, vel externæ spectantur.

Curriculo percurram hæc, uberiores messes reservaturus ad totam Physiognomiam. Neq; enim hic omnia signa, neq; omnia signata sperabis cum rectius hæc tum demum colliges cum ad finem produxeris.

II. Internæ conveniunt homini vel qua corpus mixtum est ut temperamentum: vel qua corpus vi-

vum, ut sanitas & vita; vel qua homo, ut ingenium.

Sub his omnibus opposita subnectuntur & ingenij nomine omnes inclinationes veniunt ad virtutes, vel declinationes ad vitia.

III. De temperamenti cognitione sunt canones:

I. Etsi temperamenti cognitio difficultate prematur, atque ex corporis totius petatur inspectio, ne, ex fronte tamen subsidiariam petere operam haud erit inconueniens.

Quanta utilitas, tanta etiam difficultas est cuiusvis corporis temperiem cognovisse. Igitur ex frontis cense non depromes, quicquid ad solidam temperamenti spectat cognitionem. Aliorum quoque membrorum calculum adverte, simul adfectuum diversorum discrepantiam. Cholericos enim ferventes, Melancholicos cunctantes, Sanguineos latantes, Phlegmaticos spectabis dormientes. Cholericus fideles, sed prodigi; Melancholici prudentes, sed avari; Sanguinei simplices, sed libidinosi; Phlegmatici securi, sed somnolenti. Cholericus dicendo sunt meliores, quia fervent; Melancholici tacendo prudentiores, quia frigent; Sanguinei iocando gratiores, quia blando sanguinis rore irrigantur; & Phlegmatici a turbis & seditionibus alieniores, quia gelu circa pectus non sinit eos periculosa vel cogitare vel audere. Atque integram temperamentorum descriptionem suo videbimus loco: in sequentibus solum rivulos ex fronte manantes degustabimus. Quod si omnia vellem signata per classes & ordines secare, non capitis huius sed iusti esset volumini

minis labor, qui exantlabitur in parte ultimâ Physiognomia, ideoque tui, lector, desiderij æstum hac veluti frigida curta delineationis te eoque solari necesse est.

II. Sanguinei igitur sunt, quibus frons mediocris, altior tamen quam reliquis, nullis rugis deformata nisi senio marceant. Sæpe ingeminis porrecta monticulos, colore quodam grato efflorescit, venusta, Venerisque lineolâ se prodit.

Talem nobilem vidi iuvenem quem principibus viris suavitas vocis imprimis commendavit. Inter enim nervorum testudineorum concordiam liquida vocis bonitate aures demulset, ut ferè nihil molestiæ cupidis animis relinqueret, nisi desiderium iteranda cantionis. Ex fœminis Albutia Petroniana in hunc locum collocabitur, quam Eucolpius ita alloquitur:

Candida fidereis ardescunt lumina flammis
Fundunt colla rosas & cedit cinibus aurum:
Lacteaq; admixtus sublimat pectora sanguis
Ac totus tibi servit honor, formaq; Dearum
Fulges, & Venerem cœlesti corpore vincis:
Argento stat facta manus digitisq; renellis
Serica fila trahens precioso stamine ludis
Planta decens modicos nescit calcare lapillos
Et dirâ ladi scelus est vestigia terrâ
Ipsa tuos cum ferre velis per lilia gressus
Nulli sternuntur leviori pondere flores.

II. Cholericus longæ frontis sunt, sæpe rotundæ, citrini coloris, Martis lineâ rugisque immaturis notati.

Maxima pars Italarum cholera fervent, quod uberius

in speciali Physiognomiâ monebitur. Gallia etiam calet minus Germania, quæ temperamento constans perhibetur.

III. Melancholici sunt frontis gibbosæ & protuberantis, caperatae, obnubilæ, multis lineis, pluribus rugis intercisæ.

Melancholia alia laudabilis, alia in culpâ & vitio est. Hanc Satyricus producit:

Obstipo capite & figentem lumina terrâ
Murmura cum secum & rabiosa silentia rodit,
Atque ex porrecto trutinatur verba labello.

Illam magnorum hominum exempla laudarunt, ut ex Historicis liquet.

IIII. Phlegmatici erugatam habent frontem, vix lineis patentem, quidam parvam, quidam nimis magnam alboque colore damnatam.

In ijs, qui Phlegmate abundant, frigus & humiditas dissolutos parit animos, pavidos, inertes, somnolentos, neque bello satis neque paci utiles, ubique gentium tardos. Securam quam honestam malunt vitam, famemque potius quam famam animo sollicito cogitant. Horum facta properant, & magis quam Melancholicorum.

Optimè illud chori Tragici usurpare possunt:

—properat cursu
Vita citato, volucrigue die
Rota precipitis vertitur anni.
Dura peragunt pensa sorores
Nec sua retro filare volunt.

Gratorolorus cap. 3. Physiogn. Color vehementer albus, virtuti est contrarius ignaviq. indicium. Nam Phlegmatici sunt ac frigidi.

IV. De

IV. De sanitate, morbis, vitâ atque morte canones docebunt.

I. Linearum interruptiones & divulsiones morbos & mortem; contra perspicuitas, continuitas & simplicitas sanitatem & vitam longævâ significant.

Specialia vide suis locis, nam hic brevitati quantum licet, operam dedi. Sic Martis linea si disrupta sit, vel defluat ad aliam, vulnera aut violentam portendit mortem. Sic Saturnina aut Mercurialis aut Solaris obeliscis aucta, aut alijs lineolis hians, minatur boni nihil, si ve mores spectes, si ve vitam & valetudinem.

II. Respicimus sæpe ad frontis magnitudinem, cumque nimis longam advertimus, iracundum nimis & fore furiosum pronunciamus.

De reliquis consule superiora, finem iam nunc opella imponemus.

V. Quod attinet ingenium, ejus bonitas ex mediocritate frontis aut quadratura, uti idem neque longa nimis sit neque curta, neque alta neque depressa, deinde ex rugis rarioribus & serenitate; deinde ex linearum numero pauciore, simplicitate & integritate probatur.

Quicquid contra est, error & vitium est.

Quid ita Vitellij frons improbatur? non mediocritatis tenuit terminos, vasta atque diffusa fuit. Quid Thersites non modo fronte sed toto capite illaudabilis? quoniam acuminato fuit capite, ubi Spiritus sursum meandi ac remeandi impeditum habuere cursum. Sit ergo frons mediocris & omnibus, quas enumeravi, virtutibus donata, quæ boni ingenij hospitium esse debet.

F 3

VI.

VI. Concludo doctrina de affectionibus exter-
nis, ut sunt divitiarum, amicorum & fautorum seges,
& quæ his adversantur. Felicitas autem hæc im-
primis petitur ex Saturninæ rectitudine, & felici re-
liquarum conspiratione. Quod si rectilinea Vene-
ris & Mercurij frontem habet, aut character ho-
rondem planetarum, ei amicorum hominum con-
stantiam & favorem pollicebor.

*Huc agite, o dilecta cohors, succedite portus
Pierides, tutum religate à littore funem.*

*Levi iam cimba incertum per navigavimus æquor, pro
quo votivam tabulam Neptuno debemus. Tibi verò, be-
nignissime Lector, quia ad favoris tui auram antennæ
solvimus & felici osculo nunc terram salutamus, can-
dida sidera, sed imprimis æterni Numinis favorem adpre-
camur. Idem mecum facito:*

Nam fama est iunctas fortius ire preces.

O P H T H A L M O S C O P I A.

A Moris illices oculi sunt, tyrannis insidiosa, fe-
riens sine vibice & vulnerans sine cruore. Blâ-
dæ propinant cupidinis philtrea, amabili intuitu
morsicantim medullas depascuntur. Sensit Fotidis
suæ oculos morsicantes Apuleius, & uredine per-
citus faucium flammâ pectus sævi cupidinis submi-
sit imperio. Nec nō poëta quidam monet dormien-
tem sub arbore Venerem non excitandam:

Cave, viator, somno excites Deam,

Sua namq; adaperiens tuâ claudet lumina.

*Nulla virgo est venusta; nec præsat, quæ nocte cœ-
citatis*

citatis pressa lucem oculorū extinctam mœret: nulla
nupta est venusta, nec amatur, quæ luce oculorum
viduata tristem cœcitatæ noctem flebile queritur.
Noli mirari pulcra suspici lumina: fictus etiam mar-
moreorum oculorum fulgor quorundam animos
adussit. Praxitelis Venus complexus passâ est indi-
ce macula ejecti seminis. Statua Bonæ Fortunæ mo-
ri docuit adolescentem, quem ipsa caloris expers
incenderat. Non cogitavit marmoream adolescens
Athenis summo loco natus, aut cogitavit & tamen
non deperire non potuit. Oscula inanimi & frigi-
do libavit saxo: sapiculè in ejus se complexus insinu-
ans. Hic furor crudelis audaciam petendi Deam à
Senatu iniecit: postquam denegata erat, coram sta-
tuâ rigidâ fluentib; vbertim lacrumis ferro sibi mor-
tem intulit, vitam adamatæ Deæ obtulit. Moritu-
rum ultimò alloqui videtur poëta:

Hic licet assideas & marmora dura fatiges,

Nil tibi quod prosit saxea forma dabit

Qui faciem finxit, voluit simul addere mores

Et duram duro marmore composuit.

Exclamemus hîc cum illo apud Calphurnium:
O oculi, quos ego primus amavi. Osculamur enim
oculos & videmur tangere ipsum animum: oscula-
mur oculos & videmur suaviari ipsum Veneris pue-
rum. Nam Jovi caput sacravit antiquitas, Neptu-
no pectus, Marti cinctum, frontem Genio, digitos
Minervæ, Mercurio pedes, Veneri inguina, Veneris
filio oculos, oculos ipsi sacram struxit ædem ætas
majorum, ut sub nominibus Numinum fictorum

VI. Concludo doctrina de affectionibus exter-
nis, ut sunt divitiarum, amicorum & fautorum seges,
& quæ his adversantur. Felicitas autem hæc im-
primis petitur ex Saturninæ rectitudine, & felici re-
liquarum conspiratione. Quod si rectilinea Vene-
ris & Mercurij frontem habet, aut character ho-
rundem planetarum, ei amicorum hominum con-
stantiam & favorem pollicebor.

*Huc agite, ô dilecta cohors, succedite portus
Pierides, tutum religate à litore funem.*

*Levi iam cimba incertum per navigavimus aquor, pro
quo votivam tabulam Neptuno debemus. Tibi verò, be-
nignissime Lector, quia ad favoris tui auram antennæ
solvimus & felici osculo nunc terram salutamus, can-
dida sidera, sed imprimis æterni Numinis favorem adpre-
camur. Idem mecum facito:*

Nam fama est iunctas fortius ire preces.

O P H T H A L M O S C O P I A.

A Moris illices oculi sunt, tyrannis insidiosa, fe-
riens sine vibice & vulnerans sine cruore. Blā-
dæ propinant cupidinis philtrea, amabili intuitu
morsicantim medullas depascuntur. Sensit Fotidis
suæ oculos morsicantes Apuleius, & uredine per-
citus faucium flammâ pectus sævi cupidinis submi-
sit imperio. Nec nō poëta quidam monet dormien-
tem sub arbore Venerem non excitandam:

Cave, viator, somno excites Deam,

Sua namq; adaperiens tuâ claudet lumina.

*Nulla virgo est venusta, nec præsat, quæ nocte cæ-
citatis*

citatis pressa lucem oculorū extinctam mœret: nulla
nupta est venusta, nec amatur, quæ luce oculorum
viduata tristem cœcitatæ noctem flebile queritur.
Noli mirari pulcra suspici lumina: fictus etiam mar-
moreorum oculorum fulgor quorundam animos
adussit. Praxitelis Venus complexus passâ est indi-
ce macula ejecti seminis. Statua Bonæ Fortunæ mo-
ri docuit adolescentem, quem ipsa caloris expers
incenderat. Non cogitavit marmoream adolescens
Athenis summo loco natus, aut cogitavit & tamen
non deperire non potuit. Oscula inanimi & frigi-
do libavit saxo: sapiculè in ejus se complexus insinu-
ans. Hic furor crudelis audaciam petendi Deam à
Senatu in sevit: postquam denegata erat, coram sta-
tuâ rigidâ fluentib; vbertim lacrumis ferro sibi mor-
tem intulit, vitam adamatæ Deæ obtulit. Moritu-
rum ultimò alloqui videtur poëta:

Hic licet assideas & marmora dura fatiges,

Nil tibi quod prosit saxea forma dabit

Qui faciem finxit, voluit simul addere mores

Et duram duro marmore composuit.

Exclamemus hîc cum illo apud Calphurnium:
O oculi, quos ego primus amavi. Osculamur enim
oculos & videmur tangere ipsum animum: oscula-
mur oculos & videmur suaviari ipsum Veneris pue-
rum. Nam Jovi caput sacravit antiquitas, Neptu-
no pectus, Marti cinctum, frontem Genio, digitos
Minervæ, Mercurio pedes, Veneri inguina, Veneris
filio oculos, oculos ipsi sacram struxit ædem ætas
majorum, ut sub nominibus Numinum fictorum

oculeret doctrinæ altioris facultates opesque. Sic enim plangunt amoris mystæ & interpretantur:

Plorate ocelli---

Per vos Amori primitus facta est via.

Unica lacrumula, inquit Vespasianus apud Guazium ex oculis amantis descēdens plus potest quàm mille affectuosæ lamentationes lingua expressæ. Inde magistrum amoris plus lacrumarum quàm verbum fuisse meminerunt.

*Vultuq; amara depluunt heu lacruma
Et alibi.*

Ob lacrumas quas mille spargo millies.

Oedipus cum atrocissimis adversum se pœnis sævire statueret, quibus nec sepultis mistus & vivis tamen exemptus erraret Orci simulacrum, oculis veluti primis hostibus crudelern iniecit manum, de quo Seneca:

---hi maritales statim

*Fodiantur oculi, dixit, atq; irâ furit.
Ardent minaces igne truculento genæ,
Oculiq; vix se sedibus retinent suis.
Violentus, audax, mutus, iratus, ferox,
Tantum cruentus gemuit, & dirum fremens
Manus in ora torsit: at contra truces
Oculi steterunt, & suam intenti manum
Vltro insequuntur, vulneri occurrunt suo.
Scrutatur avidus manibus uncis lumina,
Radice ab imâ funditus vulsos simul
Evoluit orbes.*

Quod si blandi sunt janua amoris, quid non pef-
fulis

fulis constantiæ firmatis truces minas, irasque graves excludunt? Adeonè omnium affectuum capaces qui in animo resident, non amare modò edocti sunt, sed & irasci, minari, fulminare: Igneos tumidorum serpentium radios vibrant irati.

---rutilus ardescunt lumina flammis

Hi sunt quorum obtutu gravi rosarum expallefcit purpura, virentes herbæ occidunt, amœniore emoriuntur arbores, tenellorum denique hilaritas infantium lento tabescit extinguiturque interitu. Hi sunt, qui sæva viperæ & Basilisci spirant venena ex quibus exitialis pullulat fascinatiō. Hi sunt qui subito mutata feritate, fugata ira, noxia occidendi peste suppressa, nunc facie præ pudore punicante humiliter in terram dejecti se submittunt memores honesti, pœnitentiæ pleni. Mœrente animo squalent luctus latentis nuntij, animique pullati dolorem indice fletuloquantur. Lœtante animo rident gaudij interni compotes, mentisq; candidæ serenitatem jucundiore intuitu propalant. Cum animus malè sibi conscius videri metuit cum facinorosi scelera sua per occultos recessus demergere satagūt, palpebris deorsū tractis, conscientia admonēte, nec aspicere aliorum oculos, nec aspici suos unquam sustinent. Nunquam scelus apertis prodit oculis veluti lucem fugiens, sed ad terram vergens fenestras animi oculorum tegmine clausas esse cupit, ne prodatur. Quod & in pudore fieri sed remissiùs Aphrodiseus in suis problematibus ait: Ob id nos, cum puduit, oculos deorsum vertimus, quia natura oculos animi speculum con-

F s

struxit

struxit: quippe cum ceteras quoque affectiones animi per oculos intelligimus, videlicet cum angimur, cum irascimur, & cum verecundamur, quod cum animus personam quampiam reverendam aspiciere, liberè atq; alloqui audentius temperet, palpebras trahi deorsum à musculis cogit, quasi oculis partem, qua facultas conspiciendi administrari solita est. Galenus divinum vocat membrum & caput à natura propter oculos formatum putat, cum in illis totus cōspiciatur animus, & cerebro, in quo est præcipua animi facultas conjunxit, in sinuosa recondit valle, prominentibus supercilijs, ut fierent, quasi vallo obsepiente ad propugnacula partiū toto corpore pretiosissimarum. Quin igitur oculos benigniter damus oculis: plenæ & brevi veritati studebo diffusa loquacitati adversus. Me methodus & labor, vos, habebit delectatio.

CAPUT I.

De Supercilijs.

- I. Consideratin oculis Physiognomon partes quasdam substantiales, quasdam accidentales.
- II. Partes substantiales sunt tūm externæ ratione finis & officij, tūm internæ ratione ipsius essentiæ & oculi ipsius.
- III. Illæ sunt primū supercilia, deindè cilia, tūm postremò palpebræ, sive, genæ.
- IV. Igitur jam nunc supercilia speculabimur.

Quis

Quis finis superciliorum indicat Apulcius de dogmat. Platonis: superciliorum sepes præmuniunt oculos, ne desuper proruat, quod teneras visiones, mollesq; perturbet.

1. Supercilia aut densis stipata sunt pilis, aut raris commensurata, nonnunquam omnimodò defluxa & crine despoliata cernuntur.
2. Densis supercilijs ad suadam fores arctius oppressulata creduntur, linguis, titubant plerique, dum alij immodice festinant, alij desides humore ignavo opplentur.

Aristoteles ad Alexandrum: supercilia multum pilosa ineptitudinem loquendi notant.

3. Densa si invicem coalescant & ad oculos se appronent, mendacia, furta, homicidia, animumque totum sceleribus scaturientē & impiatū designant.

Ephesius: Si multum pilosa & coniuncta fuerint supercilia, impios, fures, deceptores, homicidas, & semper mala molientes notant. Conciliator: supercilia pilorum longorum & multorum, inepta loquela, multarum cogitationum, & multa tristitia hominem designant. Observatum est homicidis, feris, cruentis, & Thessalis claris carminibus immodicè erumpente crine oculos tegi, rursusque coire supercilia deorsum ad palpebras furtimq; de-meantia.

4. Raro supercilia marcida crine, meliora ominantur, nisi si raritate albo infecta colore nimium remissa sint, quæ, ut infantibus apparet, foemineos mores & imbecillitatem obnuntiant.
5. Prorsus supercilia nuda pilis, sæpiculè Veneream luem, nec raro sanguinis quamcunque intemperiem obloquuntur.

Albertus

Albertus: si pili in supercilijs nulli vel tenues fuerint, naturæ imbecillitatem & remissionem denotat. Idem Conciliator & nonnulli alij.

6. Secundò supercilia aut librata planitie, aut quali quali eunt curvamine.

7. Expansa planities notat tristitiam, nec magnis apta est animis & conatibus.

Polemon in figurâ tristis tribuit ei supercilia expansa.

8. Curvatura superciliorum aut est arcuata aut modicè in extremitatibus inflexa.

9. Supercilia in arcus sinuata arrogantiam, si frequenti motu tollantur, iracundiam & audaciam ostendunt.

Albertus. Pili superciliorum refracti versus frontem, animosum, stultum, & iracundum monstrat. Scotus: Cilia arcuata & quæ frequenti motu elevantur in altum, superbum hominem notant, animosum, gloriosum, audacem & minacem. Neoptolemus superciliosus fuit, ut Porta annotat ex Phrygio Darete, ineptæ loquelæ, blasus, stomachosus, impius & cæde gaudens, ut Virgilius cæteriꝫ meminere.

Doufa in Præcidaneis ad Catull. notat. Tollere supercilia, solemnem esse minantium & excandescantium habitum, eandem fastus & superbiæ sedem esse. Petronius: Postquam se amari sensit, supercilium altius sustulit. Plinius li. ii. cap. 37. Superbia alicubi conceptaculum, sed hic sedem habet. In corde nascitur: hic subit, hic pendet. Vide in milite glorioso quæ notat Taubmannus act. 3. scen. 1.

Martial. i. ad Cæsar: pro severitate interpretatur: Terrarum dominum pone supercilium. Cicero in Pison: ut illo su-

lo supercilio tanquam Rhadamantus ille niti videretur.

30. Quæ eadem superbo arcu gradiuntur, per pulchritudinem amorum capaces, per calorem, arcu interprete, notant salaces. Amant redamati, placida faventis imperia Veneris patiuntur.

11. Præter arcum incurvata supercilia, aut ad nasum, aut ad tempora inflectuntur.

12. Ad nasum quæ inflexa spirant torvitatem. Itaque leonæ cæterisq; animantibus quibus ora sæviunt, supercilia juxta nasum rigescunt.

Dissentit Miletius contra experientiam: supercilia quæ naso diffusim acclinant, sic ut appellari recurva possint, hominē dicunt morib. stolidum ac stupidū. Sed ferat ureius sententia, ita ut stoliditatem notet minus principaliter principaliter verò sævitiam. Aristoteles in libro animal: supercilia iuxta nasum inflexa, austerum & acerbum hominem notare ait. Quocum Plinius & Galenus facit & alia Physiognomonum cultiorum familie. Porta inquit. Hæc mihi videntur supercilia, quæ torva dicuntur. nam cum torva facere volumus, iuxta nasum incurvamus. Epitheron est leonæ: non torvam leonam dicimus, ut oculorum sævitia summa in hac fera est.

13. Ad tempora si quæ tendunt eorum alia exiguos in summitate ducunt gyros, alia rectitudine illic planiore resident juxta nasum conspicuo divulsæ interstitio.

14. Illa subsanandi, deridendi & simulandi formant habitum: Hæc suum immunditiem & imaginem repræsentant.

Aristoteles animalium libro: supercilia iuxta tempora inflexa

inflexa derisorem & simulatorem demonstrant: Meletius: Quibus supercilia sunt ad tempora magis depressa, simulatores esse atq; subsannandi vitio laborare creduntur. De posteriore membro canonis quod attinet Porta suillum caput cum divulsis ad nasum supercilijs, idemq; humanum illius simulacrum exprimens legentium subiicit oculis. Aristoteles ad Alexandr. Extensa supercilia ad tempora, immundos prodit, scilicet, ut porci sunt. Idem in Physiogn. Quibus supercilia nasum versus, deorsum nutant, ad tempora vero retrahuntur, fatui sunt, argumento suum. Polemon & Adamantius: Quibuscunq; superciliorum pars quæ iuxta nasum, infra adspicit, & quæ utrinq; ad tempora sunt, procedunt, eos similes suis putat, eisq; ingenio & animo comparandos. Albertus: si arcus declinant ad tempora, & ad genas, negligentem, maleq; disponentem regimen vitæ ostendunt.

15. Tertio supercilia aut dejecta & demissa, aut sublata & superba conspiciuntur.

16. Demissa notam invidiæ & malignitatis: sublata, arrogantia & superbiæ signum dabunt.

De his iam aliquid dictum est, ubi de arcuatis supercilijs egi. Porta aut Iovianum Pontanum austero & adducto supercilio fuisse, qui homo ad omne eloquentiæ genus natus sed supra æquum mordax, ut non solum notos homines, sed gentium & urbium mores acerbè nimis perstringeret.

17. Ultimo: Supercilia alia brevia, alia sunt oblonga.

18. Brevia abjectum animum: oblonga inverecundum ostendunt & superbum: commensurata habentur optima.

Rhases

Rhases: supercilia oblonga arrogantiam & inverecundiam arguunt. Aristoteles ad Alexandrum: Cuius supercilia rara sunt & commensurata, secundum longitudinem & brevitate, & magna, hic facillima impressionis est ad intelligendum.

CAPUT II.

De Cilijs.

I. Cilia quædam hirto densoque crine, quædam rarecente defluenteque cernuntur.

II. Illa homines tristes, melancholicos, solitudini magis quam societati deditos designant.

III. Hæc autem quæ defluunt, uti calvities, libidinem Venerisq; usum immoderatum revelant.

Porta Aristotelem citat: Defluentia, inquit, cilia salaces in Problematis Aristotelis notant, eâ ratione quâ superius de calvitie diximus. Sunt n. hæ partes rei eiusdem. Quicunq; autem ex pilis congenitis etate iam propecta non crescunt, hi omnes decidunt libidinis usu immoderato. Capillus n. & supercilium, & cilium genere cogeniti pili continentur & in partibus superiorib; sanguinis parum obtinentibus sunt, quas libido refrigerat: ita enim efficitur ut locus hic, alimentum concoquere non possit: cum autem pili alimento caruerint, defluant necesse est.

IV. Cilia nigra solidaque indolem laudandam animique signant constantiam.

Conciliator. Palpebrarum pili nigri & solidi, perfectum animum & constantem indicant.

V. Inferius arcuata intorta, signa sunt mendacis & callidi hominis.

Con-

Conciliator. Palpebrarum pilis curvantur infra, nec ad unam partem contorquentur, natura mendacem, callidum & stultum designant.

CAPUT III.

De Genis oculorum.

I. **T**UM boni omnis genae oculorum conspiciuntur, cum non propendent tumida, nec sanguine infecta hiant, nec immodicè retracta oculis tegendis breviores sunt.

II. Igitur quae tumore sufflata languidè pendunt mero sommoque notat gravatos.

Porta: Genas dicimus palpebras superius & inferius tegentes, quasi à genis contineantur. Haec namque vesicularum instar tumentes, somnolentia & vino sitatis testes sunt. Quare dicantur genae lector rectius iudicabit ex Ausonio Popmā, quam ex Porta. At Grammaticum non hic agimus: rem spectabimus.

III. Vesiculae infra oculum tumentes notant ebriosos.

Polemon & Adamantius: Sub oculis vesicula, vinolentiam notat. Albertus: inferius cilium (sic barbarè vocat) grossum, vinolentiam significat. Aristoteles in Physiognom: Quibus autem quod ab oculis, veluti vesiculae dependent, ebriosi sunt, & referuntur ad passionem. Addit Porta: Id est, inferior genae facile vesicarum instar, intumescit. Vinum enim, ut Medici dicunt, cerebrum debilitat, unde ijs, qui se largius mero ingurgitant, ex cerebri debilitate inferiores palpebrae praequantur visuntur.

IV.

IV. Somnolentia autem arguitur ex tumore palpebrarum, cum humoribus sufflantur gravesque in somnum declinant.

Aristoteles in Physiognom: Et vehementer cadentibus, quae supra oculos, veluti vesiculae, somniculosos arguit, & referuntur ad passionem: nam somno surgentibus dependent quae sunt in oculis. Albertus: superius supercilium quasi inflatum aliquantulum cadens super oculum somnolentos significat. Hinc Ovidius somnum describit.

—tardāq; Deus gravitate iacentes

Vix oculos tollens, iterum iterumq; relabens

Summaq; percutiens nutantia pectora mento.

V. Si genae oculorum & palpebrae rubescunt produnt inverecundos.

Aristoteles in figura iracundi tribuit ei palpebras crassas & sanguineas; Polemon & Adamantius apertas & crassas. Rhases, cuius palpebrae grossae, inverecundi. Sape ex crapula indigestoq; cibo rubedinem vel ex vento contrahunt. Idem ait, Sanguinolentiam palpebrarum oriri ex sanguine incocto crassoq; ut in senibus & ganeonibus.

VI. Genae si breviores vix claudunt oculos, Alberti testimonio, ex nimia siccitate interitum, si valetudine adhuc bona fruitur: si adversa jam debilitetur, jam jam obitum notant.

VII. Praeterea palpebrarum partes Anguli sunt Aristotele testelibro animalium; Sunt enim anguli inquit, pars inferioris superiorisque palpebrae.

VIII. Anguli qui longiores, malos, qui breviores, ineptos & stultos, qui commensurati laudabilis ingenij praesagiunt hominem.

G

IX.

IX. Anguli si fuerint carnosī, malè feriatī animi notas præbent.

Aristoteles in animal. libro. Oculares anguli, qui iuxta nasum cōiunguntur, carnosī, more petuncolorum, malitiam præ se ferunt. Claudius Cæsar oculos habuit, quorum anguli candore carnosō, & venis sanguineis suffusi erant. Ideoq; luxuriosus, timidus iuxta ac seivus à Suetonio describitur.

CAPUT IV.

De Oculorum pupillis.

I. **P**ars substantialis in ipso oculo à Physiognomone consideranda, pupilla est, quæ oculi medietatem unica in singulis oculis; at si gemina fuerit sepulcralis carminis magistros magosq; intuitu necantes præcipuè puberes ostendit.

Pupilla dicitur, quia ibi pupule videntur, vel quia pura & impolluta est, ut puella, sicut Porta inquit citans Isidorum. Plinius ait esse gentes in Triballu & Illyrijs ex Isigoni sententiâ, qui pupillas binas singulis in oculis habeant, qui visu effascinent, interimantq; quos diutius intueantur, iratis præcipuè oculis, & eorum malum facilius sentire infantes.

II. Pupilla alia lata, alia parva est.

III. Stultitiam, ineptitudinem & simplicitatem indicat pupillata.

Porta ovis figuram adducit in quo latas pupillas proponit contemplandas, certumq; est animalia quæq; latis pupillis, cuiusmodi oves sunt & boves, simplicitatis & stultitiæ censuram tulisse.

IV.

IV. Sicubi autem parva oculis micat pupilla, astutum, callidum, vasum & libidinosum confitetur.

Imago representatur in serpente, hyenâ, simiâ, vulpe, gallo, coturnice alijsq; id genus avibus.

V. Decentes oculorum pupillæ nec minimæ spondent animi morumque probitatem.

Adamantius: Qui benè sunt amicis affecti, secundum oculorum rationem, dicentes pupillas habent. Albert: Quibus moderati sunt pupillæ orbes, fortes sunt.

VI. Pupillarū orbes vel æquales sunt, vel inæquales: Illi iustos & probos, hi nefarios scelestosq; designât.

VII. Si ad hanc inæqualitatem orbium in pupillis præterea nubis quædam conspiciatur cærulea, viridis, discolor, tenebricosa, fronti in hæres premensque supercilia, eos scito spirituum malignitate vexari, pati bonorum per dæmones raptorū amissiones. *Polemon. & Adamantius, à quo etiam Porta.*

VIII. Si inæquales orbes circumvolvantur, nefarios indicant coitus, cœdes, & detestanda facinora. Ut paucis dicam: Quomodo cunq; se circumvolvūt pupillarum orbes facinorosum ominantur animum.

IX. Pupillæ aut prominent aut subsident: Si prominent stultitiam: si subsident, imminentem mortem prænuntiant.

CAPUT V.

De quantitate oculorum.

I. **C**onsideratis partibus oculorū ad accidentia deveniendū, quæ sunt tum prima tum orta.

II. Prima sunt Quantitas & Qualitas oculorum.

G 2

III.

UNIVERSITY OF LONDON
WARBURG INSTITUTE

III. Secundum Quantitatem oculi alij magni sunt alij parvi, alij denique mediocres.

IV. Oculos magnos ita censemus:

1. Quoniam pigritiam, ingenium hebes & tardū notant, oculos grandiores non probamus. Bobus grandivit oculos natura, è quibus diffusæ lentorem virtutis divinamus.

Suetonius Domitianum prægrandibus describit oculis, acie tamen hebetiore tum mentis tum luminum. Piscem Melanurum bene magnis oculis Oppianus imbecillem & timidum pronuntiat. Dissentientium opiniones, unde oriuntur grandiores oculi, qui velit, apud Portam legat li. 3. Physiogn. cap.

2. Nonnunquam merentur favorem, si quando ad magnitudinem accessionem fulgor & concinnitas attulerint.

Aristoteles ad Alexandrum optimos oculos, & laudabilis naturæ magnos dicit, ad rotunditatem declinantes. Georgij Castrioti Schanderbechi Epiri principis splendebant magni oculi, dux fortissimus, acerrimæ in hostes virtutis, & bellicæ prudentiæ heros incomparabilis. Isabellam quoque Aragoniam magnorum fulgor oculorum decorabat:

Insignes Regum matres aut regibus ortas

Heroas laudet, qui volet, atq; nurus,

Non est, quæ casus, tot quæ discrimina rerum

Vsq; adeo invicto pectore sustulerit.

Si modo, quæ sexum possunt, fera bella, virilem

Liqueffet, patrijs nec nocuisset agris.

Tiberio Casari laus miranda Plinio: prægrandibus ipsum oculis

oculis fuisse scribit, & quod nemini mortalium contigit, noctu somno emersum densas oculorum fulgore illustrasse tenebras, clara omnia vidisse. Vtriusq; egit militem paladis non minus corpore robustus quam animo fortis. Porta idem de se refert: Huiusmodi, inquit, ipse etiam oculos à naturâ fortitus sum, quod Plinius nulli genitorum mortalium, nisi Tiberio contrigisse dixit, nam ex pergefactus, in tenebris clarè omnia contueor aliquantisper, paulatim inde lumine evanescente. Neoptoleum quoq; oculis fuisse magnis & rotundis ferunt, quem ex Darete Phrygio maximum bellatorem cognoscimus.

3. Quod si oculi magni vivent, inverecundos, invidos, & sævos significant.

Aristoteles ad Alexandrum: Qui oculos habet magnos, invidus, inverecundus, piger & inobediens est, & præcipue si sint lividi. Torvâ fronte dimissisq; supercilijs & lividis & magnis oculis fuisse dicitur Ferdinandus Toletanus dux Albanus ille ferus Belgarum ignis atq; ardor

V. Parvorum censura oculorum talis est.

1. Parvi oculi pusillos notant animos, timidos & avaros.

Aristoteles in Physiognom. Quibus parvi oculi, ut simiis, pusillamini sunt, & referuntur ad apparentiam. Idem Animalium libro improbat parvos oculos ut extremos. Polemon in figurâ avari parvos ei tribuit oculos. Galenus inquit: Si oculi cum parvitate sociam habuerint inconcinnitatem quandam, ac operationum vitium, tunc paucam simul & vitiosam materiâ ostendunt. Porta figurâ habet simia & caput humanum huic assimilabile. Lud. Gallie Rex parvis oculis exhibetur, in senectute etiam libidinosus su-

præmodum, unde obijisse dicitur:

Dum senior tenera nimis indulget q̃ puella

Accelerat vita tristia fata sua

Idem de Carolo VIII. Francorum rege scribitur:

Egregius belli dux, sed qui deditus esset

Luxuriæ nimium fœmineoq̃ gregi.

Vnde suis sese, sic artibus enervavit

Vt spera ludens deliquio occiderit.

2. At parvi oculi si concinni fuerint, minus quàm grandes improbandi, sunt, cum vis fortior habitet in angusto.

Aristoteles parvis fuisse dicitur oculis, magnum & divinum Sophiae lumen, quod nullis oblivionum tenebris nec seculorum occasu unquam obscurabitur.

VI. Oculi mediocres, quia ad extrema non declinant, optimæ sunt notæ, à quibus nec serpentinos astus & malitiam, nec simplicitatem bovinā & pigritiæ expectare potes cæteris signis non abnudentibus.

Aristoteles ad Alexandrum: Cuius oculi sunt mediocres, declinantes ad cœlestem colorem, vel nigredinem: talis est penetrabilis intellectus, curialis & fidelis. Idem in Physiognomicis: Medius est igitur oculorum status qui probetur, qui mediocritatem quandam magnitudinis habent castigatam.

CAPUT VI.

De Colore oculorum simpliciore.

I. **Q**ualitas quæ in oculis consideratur est alia, efficientis: alia formæ.

II.

II. Efficientis est color & lux & splendor oculorum.

III. De colore oculorum in genere sunt canones:

1. Color in oculorum partibus tribus spectatur, in pupillâ, albugine & orbiculo in horum medio locato.

Vide Aristotelem 1. de historiâ animalium: Baptistam à Porta Physiognom: lib. 3. cap. 7.

2. Pupilla oculorum in omnibus animalibus nigra est, vel ad nigredinem vergit, nihilq; discriminis relinquit, nisi ex puritate & impuritate.

3. Nec oculi album hîc contemplamur, quod coloris constantiam utrobique retinet.

Hoc tamen verè dicitur: Quibus præ reliquis albugo clarior & copiosior, eos in Venerem esse promiores.

4. Orbiculus autem inter pupillam & albuginem locatus, in homine & equo tam varius est, quàm in cæteris animantibus in suâ cujusque specie constans & unicolor.

Vnaquæque animantium species certam sibi coloris speciem in oculo vendicat. Oves aquilinus color, boves atratus & niger, capras medius quidam afficit: Solus homo & equus varietatem simul & mutationem patiuntur. Namque ipsa natura et atis progressu in pueris mutat, & ars quoque quamvis magnâ cura & pari periculo, documenta dedit infuscandi lumina coloresque immutandi.

3. Pueri omnes cæsijs primùm oculis, mature-scentibus demùm annis, suum, quem retenturi sunt, nanciscuntur colorem.

G 4

Doce

Docet Aristoteles in libro Generationis non solum in omnibus hominibus sed etiam in singulorum hominum aetatibus colorem variari.

IV. Oculorum color vel magis simplex, vel magis mixtus cernitur.

Variae divisiones reperiuntur apud autores: Aristoteles in problemat. libro tres oculorum varietates asserit: nigrum, caesum & caprinum. Idem in historijs animal. quatuor statuit, nigrum, caesum, charopum & caprinum. Porta dividit in simplices & mixtos; simplices ait vel splendentes, vel claros vel obscuros. Nos Portam laudamus, nisi quod pure simplices colores non reperimus. Hoc etiam monendum est, simplices colores dici non absolute sed comparate respectu oculorum gravitorum, maculosorum & id genus variorum. Alias & caeruleus & glaucus, alijque sequuntur, colores sunt mixti sicut ex Physicis patet.

1. Nullus simplicior color in oculis apparet quam niger qui si moderatus sit, mansuetudinis nota est.

Polemon & Adamantius cicura animalia nigrorum esse oculorum aiunt & mansuetiora, Silvestria esse glaucorum, & agrestium morum.

2. Si valde nigri sint oculi, timiditatem & dolos designant.

Aristoteles: Oculi valde nigri, timidi sunt. Color enim valde niger videtur timiditatem significare. Polemon. valde niger in oculis color, callidos & dolosos arguit. Adamantius ait denotare timidos & dolosos. Porta ad Aethiops refert, qui nigris oculis sunt timidi & deceptores. Hic Averroem ita colligentem proponit: Oculi nigredo ex celebri validitate provenit, quae sit per excessum decoctionis, & significat

gnificat adustionem terrestrium partium, ex quibus doli proficiuntur.

V. Minus simplices qui tamen comparatione facta ad varios oculos, simplicitatis adhuc nomen retinent nunc sequuntur & inter eos primum nigredini magis affines, ut est Color Aquilus, Farb die sich auffweiß und schwarz zeucht/ Braun dunckel farb.

Aquilus color notat stolidiores & simplices.

Porta Aquilus color, Gracis δατῶδες dicitur. Gaza aquinum vertit Medici Aquaticum: dictus est aquilus non ab aquila sed ab aqua. Hic color maiorem humoris copiam arguit, quam caprinus & caesus; discedit à claritate caesi & caprini & accedit ad colorem illius aquae, quae media est inter clarum & atram. Aquilus 1C. dictus à colore sub nigro. Paulo post idem Porta ait: Hic color maxime in ovium oculis cernitur, & ob id ovinus ea ratione dici posset, quae caprinum antiqui dixerunt, qui in caprarum oculis cernitur.

VI. Flavus oculorum color animosos & robustos, hisque meliores notat fulvus & charopus.

Charopus dicitur quasi graciosus, quibusdam ravis denominatus, Leonum & aquilarum & vulturum proprius. Varro ravis colorem in arietum & canum oculis laudat sicut Fronto canes pastorales fulvis oculis, ut leones: Aristoteles in Physiognom: Quibus non glauci oculi, sed charopi, animosi, referuntur ad leonem & aquilam. Polemon & Adamantius, in icone ingeniosi tribuunt ei Charapos oculos, lucidos, humentes, & modestos. Rhases: Oculi omnium optimi sunt varij, medij inter nigrum & album, praesertim si non sint multum radiosi, neque rubedo

neq. citrinitas appareat. Suetonius Casarem refert nigris vegetisque oculis, quasi ad flavum accedentibus, vigilantibus, micantibus, & veluti exilientibus, elatiq. animi signa præbentibus.

VII. Caprini oculi ingeniosos quidem sed simul libidinosos arguunt.

Porta: Hic color, inquit, à claritate glauci coloris cadens in squaliditatem se recipit. Est sanè color sordidiusculus: & aliquo modo vinosus & flavescens, sic dictus quod in caprarum oculis cernatur. Hic ad cernendiclaritatem primatum obtinet, & optimorum morum indicium esse affirmat Aristoteles libro animal.

VIII. Præterea oculorum color alius glaucus est, alius cœruleus, alius subrutilus & quasi ardescens.

IX. Glaucus iterum vel albicans est, & Cæsius quibusdam dicitur: vel croceus, vel denique ad quandam viriditatem declinans.

X. Glaucus albicans agrestiores sed & robustiores; Croceus sævos juxta ac timidos, quadam viriditate olerum inumbratus fortes significat.

Floridos oculos habuisse videtur Apuleius ubi ita describitur in asino aureo: Inenormis proceritas, succulenta gracilitas, flavum & in affectatum capillitium, oculi cæsi quidem sed in aspectu micantes prorsus aquilino quo quo versus floridi, speciosus & immeditatus incessus. Ita dicitur Minerva glauca, & Divus Augustus, prout Plinius & Suetonius notant.

XI. Cæsi oculi cum parvis pupillis, avaros & versipelles, & injustos notant, imprimis si ficciores fuerint.

Adamantium

Adamantius: Quorum oculi glauci minimas acies habuerint, illiberales, versipelles, magisq. avari quam alij reperiuntur. Polemon: Oculi glauci ficciores, injustos homines arguunt, à bile enim exagitantur. Conciliator: Glaucifizzi, feroces mores pariunt. nam si cæsius color per se agrestes parit mores & siccus insuper fuerit, ex adustâ ficitate peiores evadunt.

XII. Cœrulei oculi si humidi & majusculi fuerint, naturæ & morum notant præstantiam.

Polemon: Cœrulei oculi, humidi, stantes, virum optimis moribus præditum indicant & animosum. Aristoteles ad Alexandrum: Cuius verò oculi sunt declinantes ad cælestem colorem vel nigredinem, talis est penetrabilis intellectus & fidelis. Cicero de naturâ Deorum lib. primo; Neptuno cœruleos, Minerva cæcios confingit oculos.

XIII. Subrubentes oculi & velut sanguine suffusi iracundiam, impudentiam notant & stuporem.

Ardent oculi iratis. Muscis & ranis impudentiæ symbola representantibus sanguine oculi rubescunt.

XIV. Rubedini ficitas juncta admodum iracundos significat.

Albertus: Oculi cum rubore fizzi, iracundorum sunt. Polemon & Adamantius: Quos rubros & siccos oculos habere noveris, securius indicare poteris valde esse iracundos.

XV. Quod si rubri & fluentes, sive, humidi fuerint, designabunt ebriosos.

Polemon & Adamantius: si humidus videris & rubeos
ad vina

ad vina propensum hominem iudicabis. *Albertus*: Si rubent oculi cum humore, ebriosos notant.

CAPUT VII.

De oculis diversi coloris punctulis granisque deformatis.

I. **V**arij oculos coloris, priorem, quam vidimus, licet impuram, simplicitatem castigantes speculabimur. Restota aut maculas solummodò alias atq; alias in oculis, aut circulos integros variegatos complectetur. Maculas, quæ nigrescunt, pallent, rubent, albent, primùm observabimus, postea de orbiculis sive coronis scripturi.

Porta: Portio illa oculi, quæ interiacet pupillam & album, si non unicolor est, duobus modis erit. nam vel orbiculus ille varijs punctulis variegatus est, albis, nigris, rubris, pallecentibus, vel diversicoloribus circulis distinctus. Illa grana tanquam mileacea *Græci* cenchros vocant. Sed dicet fortasse quispiam, unde tam varij colores in oculis? quibus respondendum, quod oculi diaphani sunt, rareq; substantia, ideoq; per eas visivi spiritus transparent ut in menstruata muliere videre licet, quæ speculum benè tersum visu suo sanguineis maculis inficit.

II. Quibus varius oculorum color velut in margaritarum deprimitur minutularum umbram: proditores, homicidas, infidos nec homines nec Deum reverentes deprehenderunt *Physiognomix* dynastæ.

Aristoteles ad Alexandram: Deteriores oculi sunt, qui habent

habent maculosos orbiculos, nigros vel rubicantes circumquaq; quia talis homo deterior est omnibus alijs, etiam reprobis. Idem ait hyenam & vitulum marinum mille colores in oculis habere, & hyenam omnium insidiarum fraudumq; esse plenam. *Rhases*. Pupillæ in quarum circuitu similitudo margaritarum apparet, invidum, verbosum, & pessimum ostendunt, & si oculus varius fuerit, pessimi erit ingenij.

III. Varios parvosq; oculos servilis temperat animus, sordidus, avarus, omnibus blandus magis quàm verus.

Ita Polemon ab Aristotele: Quibus sunt varij & parvi oculi, quæstuosiores sunt, serviles, & adulatores & avari, alia dicentes & alia facientes, & in his occultè gaudent, quamvis ipsis nihil emolumenti eveniat; & in summa, omnia luci gratia agere ne utiqua abstinet, nisi quatenus præformidine deterrentur, huiusmodi homines sunt imbecilles sicut lepores, cum & ipsi similem oculorum speciem retineant. *Porta* libr. 3. *Physiogn.* cap. 8.

IV. Æquales maculæ in fulvis oculis agrestitatem, iracundiam, injuriam, & adulteria designant.

Adamantius à quo Porta.

V. Calculi inæquales in fulvis oculis, sævos affectus nonnunquam remissioribus ac placidioribus immutandos præfagiunt.

Adamantius. In ijsdem oculis calculi maiores vel minores mitiores mores demonstrant. Aliter etiam *Polemon*: In fulvis oculis calculi maiores, sæviores; minores vero, mitiores mores ostentant.

VI. Sanguinis guttulæ si nigros inficiunt oculos, occultum

no
CAPUT
occultum venenis grassatorem propalant.

Adamantius: Sanguinei calculi in nigris oculis, venenorum ministrum indicant.

VII. Idem metuendum ducimus, si nigri oculi pallidis contaminantur notis.

Adamantius: Pallidi calculi in iisdem oculis, manganis & venenorum propinatores ostentant.

VIII. Si in oculis nigris & fulvis calculi visuntur, ignei, albi, subalbicantes, vel pallidi, vel aurei igneis admixti, vel sanguinei, vel sunt, qui in ejusmodi nigra oculorum specie calculos non habent, sed extra circuli circumferentiam habent nigredinem igni admixtam, vel calculos subalbidiores, non valde igneos, ut à longè nigros repræsentent, tales generosos hominis mores, prudentes, taciturnos, bonæ indolis, & magnanimos indicabunt.

Polemonis & Adamantij verba sunt prout ea vertit & correxit Ioannes Baptista à Porta. Paucæ adhuc de calculis oculorum leguntur non magni admodum momenti, in quibus plus verborum quàm rerum, temporis quàm utilitatis sumitur, ideoq; omittenda censi melioribus calammum & tempora daturus.

CAPUT VIII.

De oculis quos discolor orbiculus ambit.

I. **V**arij coloris circuli fraudes doloq; notat.
Adamantius: Quibuscunq; non fulvi calculi sunt, sed orbita varieata in oculis, fraudulentiores sunt.

II.

OCTAVUM.

II. Quod sic candidi in oculis appareant orbiculi, imbecillitatis dixeris præfagia.

Polemon & Adamantius: Qui imbecilles oculorum circulos habent paulò candidiores, eorum omnium, quos dixi maximè sunt imbecilles, & pavori obnoxij.

III. Si sanguinei circuli fuerint, considera colorem & circuli magnitudinem; si circulus angustus & niger, alter verò supra igneus in humidis oculis sit, præterea si nihil in ipsis apparet alienum, magnanimum virum, prudentem, justum, bonæ naturæ, & supra modum filios amantem judicato.

Canon Adamantij. Ianus Cornarius Medicus & Physicus ita vertit latine Adamantij textum: Si verò Sanguinolenta est circumferentia, eius magnitudinem & colorem considera. Circumferentia nigra, angusta, & alia supra hanc fulva in humidis oculis, si nihil aliud absurdi appareat, virum indicant magnæ sapientiæ, prudentem, iustum, ingeniosum, puerorum amore honesto captum.

IV. Circulus inferior viridis, superior niger, dolosum, injustum, furem, cum fœminis turpiter conversantem indicat.

Polemon & Adamantius.

V. Si autem varij coloris oculi fuerint, similes coloris mali punici & aridiores, vanum hominem indicant.

Polemon: à quo dissentit Adamantius: Circuli varij coloris, iridis colores, referentes in aridioribus oculis, luxuriosum manifestant.

VI. Varij coloris circuli iridem referentes in humidis oculis, fortitudinem, animi magnitudinem, integrum eloquium & rectum consilium indicant.

Polemon

Polemon & Adamantius.

VII. Si oculi truces fuerint & in ijs circuli iridis coloris reperientur, ad iram & ad venerea opera propensum judicabis.

Polemon & Adamantius.

CAPUT IX.

De oculis clavis & splendidis adeoque obscuris & tenebrosis.

I. **D**imensum Ophtalmoscopiae hucusque ex afficiente qualitate oculorum colores dedit, post quos nunc capiemus oculorum lucem, claritatem & splendorem.

II. Clari oculi ex humorum puritate & subtili oriuntur sanguine, & ingenia moresque laudatos significant.

Aristoteles lib. de partibus: Oculorum claritas ex humorum claritate procedit, & animalia, quae subtilem habent sanguinem, prudentiora sunt. Polemon & Adamantius: Oculi humidi splendentes, ut aqua, hominem bonis moribus praeditum denotant. Albertus: Oculi tanquam guttae splendidi nitoris relucens, compositos mores & graves indicant.

III. Splendentes oculi, cujusmodi in gallis & corvis, & capris sunt, quales quales sint, sive magni, sive nigri sive caesi; libidinosos & luxuriosos, saepe insidiatores, temerarios & illaudatae vitae homines praefagiunt.

Aristoteles in Physiognomicis: Qui splendidos oculos habent, luxuriosi, seu qui gallos & corvos hac parte referant

Adamantius

*Adamantius: Oculi splendentes quales habent aves, Venereos ostendunt. Porta inquit: Ego ad passionem referrem. nam per coitum oculi splendent. Polemon: Oculi splendentes & magnum lumen habentes, hominem fur-
tis se oblectantem indicant. Adamantius vero alibi ita ait: Oculi splendentes stupiditatem arguunt, ita enim aspiciit capra. Non haec adversa pugnare fronte, si modo splendorem recte consideraveris. Alius enim splendor est in oculis caprae, & stupiditatem; alius in oculis lupi & furta & insidias; alius in oculis avium, & Venerem libidinesque portendit. Multa praeccepta atque canones de splendore oculorum intricatè leguntur: at si haec in animum pectusque demiseris, omnis simul cum obscuritate difficultas evanesceat.*

IV. Oculis clavis adversantur tenebricosi & caliginosi, qui dolos, perfidiam & intemperantiam designant.

Polemon: Tenebricosos habentes oculos impudentes sunt: Idem qui squalidos habuerint oculos, dolosos, perfidos & intemperantes iudicato.

V. Oculi tenebricosi & aridi, superbi à Polemone, minus rectè meo iudicio; rectius invidi notantur ab Adamantio.

VI. Tenebricosi & truces, crudelem & immanem naturam obnunciant.

Porta inquit: Mahometes Secundus Turcarum Imperator profundis ac trucibus oculis fuit, ijsque minacibus, crudelis & naturae immanis, octingenta mortaliū millia occidisse creditur, sed remotà illa sevē atrocitate, aequus fuit. Selimus decimus Turcarum Imperator praegrandi-

H

bus

bus ac truculentis oculis, & intuentibus mortem propè spirantibus, sevens fuit, armorum crepitu gaudens, ingenio perfidus, asper, immitis, atrox. Solimanus Solimani filius trucibus oculis, sevens in victoria, fractus in adversis fœderum ruptor, & immanis. Selimus novus Turcarum Imperator ferocibus oculis & ore truci fuit, insitam suo animo diram sevitatem ostendit, qui in sanguinem gentiliū suorum immaniter deseyit, & de extinguendo filio cogitavit, adeo ut immanitate feras anteiret, monstro quàm homini similior, qui animo plus quàm Tartarico nemini suorum pepercerit.

VII. Oculi tenebricosi cum squalore & livore, qui Fœdi appellantur, sunt ominosi, spirantq; insidias, cædes & crudelia omnis generis facinora.

Porta: Est & oculorum species veluti obscura, turbata, squalens, nebulosa, sublivida, & ut ita dicam cadaverosa, seva, immanis, & mortem minitans, qualem sicarij & carnifices præ se ferunt: hi semper insidias, cædes & facinora minitantur. Sallustius insignis Historicus Catilinam fœdis oculis fuisse scribit, & animo fuit impuro, scortator, adulter, sacrilega &c. Eiusmodi fœdos oculos habuit Nero, ut à Suetonio describitur, quod tyrannica crudelitatis & impiorum morum non leve fuit argumentum.

CAPUT X.

De divinationibus ex oculorum formâ,
adeoq; de oculorum prominentia
& cavitate, ite de oculis limis.

I. Post

I. Post afficientem qualitatem, sequitur oculorum forma & situs, inde oculorum est vel recta acies, vel intorta.

II. Recta acies oculorum est vel prominens, vel concava.

III. De oculis prominentibus sunt hi canones:

I. Oculi prominentes ac turgidi, semper illaudabilium præbent morum indicia, quandoquidem à decenti dispositione longius abeunt & à cerebro, suo principio, remotius distant.

Quibuscunq; animalibus oculi à suâ veluti sede prominuli visuntur, fatuitas quædam & simplicitas innata est. Exemplo sunt boves & asini, prout Aristoteles in Physiogn. testatur, ubi ex aliquâ hominis & eius partium similitudine ad asinum, de ingenio pronunciat, & eos quorum oculi plurimum foras eminent, ad asinos refert, quandoquidem fatuitatem innuere compertum est. Idem ad Alexandrum ait: Qui habet oculos similes asinis, insipiens est & dura cervix. Dissentit Adamantius & semper quid em improbitatem, aut saltem mores agrestiores notare dixerit: Sed si qui prominentes sunt, etiam magni & splendidi fuerint puri & liquido cernentes, iustos ait, prudentes, discendi cupidos, & amoris plenos, talesq; habuisse oculos Socratem autumat. Plinius oculis prominulis betiores dicit. Ab his Porta & ex Medicis oculorum prominentiam ex anteriorum ventriculorum cerebri humiditate, & debilitate provenire, atq; propterea fatuitatem innuere existimat.

2 Prominentes oculi sunt vel humidiores, vel aridiores. Humidiores, bovinam præfagiunt simplicitate.

H 2

citatem: sicciore, viperinam malitiam, ut etiam homicidas, parricidas & veneficos eiusmodi homines proclament Physiognomones.

Adamantius: Si tumentes fuerint parvi, patricida, matricida, infanticida & venefici sunt. Idem *Porta:* Si tumentes oculi ad aridiorem naturam vergant, patricidas, homicidas, puericidas & venenorum propinatores existimabis. Addit præterea: Quotquot huiusmodi facinorosos homines videre contigit, omnes prominentibus, siccis oculis præditos inspexi. Oritur huiusmodi oculorum siccitas ex cerebri siccitate & melancholiâ adustâ.

3 Prominentes item alij deorsum, alij sursum vertuntur. Deorsum versi, tanquam concidentes, immites animos atque iram implacabilem denunciant. In altum sublatis, feroces, vanos notant & insanos.

Porta citat *Adamantium*, quasi testetur prominentes sursum oculos notare ingluviem. Quod tamen apud ipsum non legi. Nihil habet quicquam vel de oculis in altum sublatis prominentibus, vel concidentibus & quasi in terram deiectis. Breviter, tamen & tribus verbis sic inquit: Elevati, stoliditatem indicant.

4 Alij etiam, qui prominent sunt cæsi, alij sanguinei. Cæsi, iniquæ & incompolitæ mentis; sanguinei, gulosi & ebriosi signa præferunt.

Polemon & Adamantius: Pronui oculi sanguinolenti, ebriosorum & gulosorum sunt. Si vero Cæsi sunt hi, iniustos quidem, verum imprudentes scias. Prominentes cæsi oculos in quoquo perspexeris, iniquum & turbata mentis virum censeas.

Si

5 Si qui prominent, etiam circumquaq; tument, aut rotundâ cinguntur foveâ, dolosi hominis signa interpretantur Physiognomones.

Adamantius: Prominentes oculi, qui laudati non sunt, partim tumorem per circulum circumscriptum habent, partim velut fossa profunda eos ambit, & dolosos mores significant.

6 Prominentes, cæsi & prægnantibus palpebris, tumidisque supercilijs, certò dementes designant.

Pol. & Adamantius. In prosilientibus oculis, si supercilia gravarint, certior erit dementia.

IV. De oculis concavis sequuntur canones:

1 Oculi concavi aut sunt magni, aut parvi. Magni, animi mansuetudinem; Parvi dolos & insidias loquuntur.

De magnis & concavis oculis valde auctores dissentiunt *Polemon* inquit: Oculos utiq; qui concavi sunt, ut a turpitudine absint, magnos esse oportere. *Adamantius* cum eo facit: Qui vero cum cavi sunt, velut aqua in vase commoventur, & magni sunt, non mali sunt si non aliud quodam signum eos accuset. Cavitatem enim & humiditas & magnitudo mitigant. *Vetus Aristotelis* interpretata habet: Quibus vero plus concavi oculi, mansueti: referuntur ad boves. Sed rectè notat *Porta*, quod hac ratione *Aristoteles* sibi contradiceret, cum alibi dixerit: Valde concavi oculi homines esse malignos: probitatem ex oculis probari, si neq; concavi nimis, neq; nimis eminentes. *Gesnerus* inquit: Quibus admodum cavi, mites; ad boves referuntur. Quæ versio etiam improbat a *Porta*, aitque *πικρὸν* non plus sed pleniores & maiores verti debe-

H 3

debere. De cavis iridemq; parvis Adamantius: Cavorum & parvorum mores dolosi sunt & hominibus insidias struentes, emulatione & invidia tabescentes. Porta: Oculorum profunditas ex caliditate & siccitate provenit, quæ humores desiccant musculorum, ita etiam ex adusta Melancholiâ; unde homines calidi sicciq; sunt Melancholici ratione humorum & spirituum sunt proditores, quia ex caliditate, siccitate & cholerica adustione procedit; ex Melancholiâ verò timiditas & stultitia. Introrsum recedentes oculos & atroci vipereoq; obtutu scintillantes Cæsarem Borgiam Ducem Valentinum habuisse scribit, quos nec amici quidem contruendo ferre poterant. Fratrem iugulavit & in Tiberim proiecit, & Pontifici patri efferatus filius metum iniecit, pluresq; veneno & dolis sustulit, quam vi aperta & virtute devicit.

2 Concavi aut sunt sicci, aut humidi. Ex sicciorebus, infidelitatem & prodicionem colligunt; ex humidioribus verò, præstabilis probique ingenij hominem vestigant.

Polemon ait sicciore etiam notare sacrilegium. Stultorum quoq; effigies describitur oculis parvis, concavis, siccis, intentis & caliginosis. Caligula à Suetonio, concavis fuisse oculis dicitur: & simia etiam concavis, parvis & sicciorebus spectantur oculis, quarum curritas & malitia & furtiva curvis notata sunt.

3 Oculi defixo obtutu, molles & fluidi notant stolidiores.

V. Inter hos medius status est, ut neque promuli sint nimis, neque concavi, qui leoni tribuntur & magnanimis pectoribus.

Aristote-

Aristoteles in Physiognomicis: Quibuscumq; oculi parum concavi sunt, ij magnanimi sunt & ad leones referuntur. Meletius Philosophus. Oculi verò, qui ad neutrum horum declinant, sed medium quoddam inter extrema tenent, optimi usquequaq; putantur, talesque eorum, in quibus visuntur, præclaros mores notant.

VI. Hactenus recta oculorum acies: forma oculorum retorta est vel respectu longitudinis in corpore, vel respectu latitudinis.

VII. Si vultus longus fuerit & oculi quoque versum pedes descenderint, malitiosos notant mores.

Aristoteles ad Alexandrum: Qui habet oculos extensos cum extensione vultus, est malitiosus & nequam. Rhases: Quando oculi in corporis longitudine positi fuerint, callidum & deceptorem denotant. Porta rationem adfert: quia naturaliter in humanâ specie oculi secundum corporis latitudinem situati sunt, & si in longum acciderint, monstrum præ se ferunt. Sunt qui dicant ex nimia cerebri caliditate provenire.

VIII. Respectu latitudinis, vel ad dextram, vel ad sinistram, vel denique ad nasum retorquentur. Retorti ad dextram oculi stultitiam notant; ad sinistram verò luxuriam & libidinem: sed ad nasum inversi, amoribus deditos, blandos, & gratiosos.

Limos oculos Veneri tribuit Theologia poetica, eosq; in amica proci amant. Apuleius ad Fotidem ancillam: Ad me conversa limis & morsicantibus oculis. Plautus in Milite. Aspice me oculis limis. Hectorem quoq; & Menandrum & Roscium Gallum perversis fuisse oculis auctores notarunt.

IX. Strabi verò, aridi, patuli & trementes, maleficos & audacissimos notant.

Vide Adamantium lib. 1. Physiogn. cap. 5. Baptistam à Porta in fine lib. 3. Physiogn. ubi paucula adiicit, quod Ovidius invidia obliquos fingat oculos

--- nusquam recta acies.

Sed illa oculis per accidens veniunt, ut in fine audiemus, ubi oculi immutantur vel affectibus, vel morbis.

X. Ad perversos oculos etiam luscii referuntur, ubi natura in principali membro defecit, ideoque luscis oculis luscis moribus & operibus dijudicantur. *Pauca admodum habet Adamantius de oculis perversis, & hæc quidem sequentia, prout vertit Ianus Cornarius olim professor Marpurgensis, quamvis non utrobique meliore successu. Oculi perversi, si quidem ad dextram processerint, stultitiam: si ad sinistram, adulterium indicant. Si verò strabi fuerint, & intro velut ad nasum nutarint, Gratiarum & Veneris ac amoris amici sunt. Ac si sicciiores fuerint & expansi, ita ut non sit in ipsis tremor, mali sunt ac improbi, non tamen Gratiis aut amoribus præditi, verum pudor & iustitia ipsos reliquit. Si verò tremor ipsis inerit, malefici sunt ac omnia audentes. Hæc sunt Adamantij non modo nimis pauca, sed etiam perversa & male sana.*

CAPUT XI.

De motu oculorum.

I. **O**rtis accidentibus calamum damus, postquam prima absolvimus.

II. Inter

II. Inter orta accidentia Motus oculorum est & illi adversus obtutus defixus & quasi oculorum rigor.

III. Oculorum motus est vel generalis, vel certus & specialis.

IV. De oculorum motu in genere sunt canones:

1 Bonis mentibus neque rigescunt oculi, neque rotantur, aut præcipientes ruunt, sed modestiæ freno temperati modum tenent, in quo & species auctoritatis, & gravitatis pondus & tranquillitatis sit vestigium, ita tamen ut studium, & affectatio desit, purè compositèque moveantur.

2 Inquieti, circumvolubiles, humidi, tacitas amoris flammæ fatentur proni ad lusus & delicias, cupidique ad Venerem.

Polemon: Circum se moventes, obscuri oculi, vesanos & libidinosos arguunt. Adamantius: Oculi inundantes, fluctuantes in seipsis, ad Venerem & delicias concitati feruntur, verum neque iniusti sunt, neque malefici, neque naturæ malæ aut à Musis alienæ.

3 Versatiles autem, acres & igneâ quadam pelluciditate scintillantes rapacitatem, crudelitatem, & latrocinia minantur.

Aristoteles in Physiognomicis: Qui oculos satis mobiles habent, raptorem iudicantur, argumento accipitrum. Idem ad Alexandrum: Cujus oculi velociter moventur, & visus est acutus, talis homo est latro, fraudulentus & infidelis. Rhases: oculi acutè cernentes & satis mobiles latrones, deceptores & callidos ostendunt. Polemon: Ocu-

H 5

lorum

lorum motus præceps rapaces indicat. Conciliator oculi vehementer semoventes, & acutè cernentes; callidi, latrones & infideles. Porta Adamantij testimoniū adducit, quod nusquam legitur, forte memoria lapsus, quæ in tantâ confusione præstantissimos quosq̃ fallere posset. Subijcit prætereâ rationem non omni ex parte veram: Motus oculorum, inquit, ex cerebri caliditate procedit, quæ quando magna est oculorum velocitas præceps est; ex caliditate complexionis procedit humorum subtilitas, ex quo ingenium; ex ingenij subtilitate procedit alterius deceptio, & furtum. Veriorem rationem videbis in parte prima Physiognom. nostræ de natura Physiognomiae.

4 Si mobiles sint, etiam si non usque adeò acres, quodam tamen modo turbati, suspiciosum & infidum vanum & jactabundum denotare solent.

Polemon: Oculi semoventes sicut turbati, suspiciosum & fidei expertem hominem arguunt. Adamantius: Oculi qui citò moventur, turbati, suspiciosum, fidei expertem, ostentatorem magis quàm effectorem indicant.

5 Porro qui versatiles sunt, aut immotis, aut simul commotis palpebris hinc inde aciem flectunt. Palpebris quietis inquieti oculi, confidentes & in periculis audaces designant.

Hi feruntur adversus strictorum iram ensium, quorum pectora si virtus sibi adoptaverit, inconviventibus oculis impiorum solem ferre, & micantia hostium arma fortes sustinere consueverunt.

6 Sed impotentioris sunt animi, & timidioris, quibus commotis oculis commoveantur palpebræ; imò malitiosi habentur, cum servili angustia oculi reconduntur.

Pole-

Polemon: Qui autem oculos magnos cum palpebris mobiles habuerint, impotentes homines sunt quoad animum. Rhases: Oculi parvi, veloces & palpebræ quæ semper moveantur, pessimi omnium iudicandi.

7 Tardum oculorum motum ignavia, segnitie & inertia sortitur.

Adamantius: At quibus oculi tardè moventur, hi segnes sunt, pigri, heberi sensu præditi, difficulter incipientes, agrè desistentes. Polemon: Tardè autem mobiles oculi segnes, tardos, inertes & malè sensatos homines arguunt. Alexandrinus de oculis mobilibus & tardis sic inquit generali quodam axioma: Mobiles oculi iracundiam ex calida complexione, tardi ex frigida, timiditatem ex contraria causa notant.

8 Si oculi albū se non sub palpebras demergat, subinde oculo, modò commoto, modò fixo, ingenij acumen & cogitationes profundiores prælagire docet.

Aristoteles in Physiognom: Qui oculos frequenti tempore semoventes, quasi stantes, & tincturam albuginis in oculo habent, intellectivi sunt, & referuntur ad apparentiam. Si enim in aliquo vehemens intellectio fiat in anima, stat & visus. Porta Sueffanum adducit, qui ait tincturam albuginis in oculo esse ex humore Melancholico, qui etiam ingenij causa est.

9 Qui palpebras comprimunt, & omninò molli-ter, placidè & delicatè intuentur effœminati sunt ad fœminas & ad decentiam referuntur.

Aristoteles in Physiognom: Qui alteram palpebram supponentes & subvertentes lusciosi & placidè molli-terq̃ intuentur,

intuentur, se formantes ac fingentes, & plurimum forme indulgentes sunt adulteri. Adamantius: Si in medium palpebras comprimunt, & utrinque expellant, & lusciosi sint; hos si machos dixeris non peccabis: similiter utrinque comprimentes vel retrahentes iudicabis. Polemon: Qui alteram palpebram supponentes & subvertentes, & simul humide, placide & molliter intuentur, delitiosi, forme indulgentes & machi sunt.

CAPUT XII.

De oculis Vibrantibus.

I **C**erti & speciales oculorum motus primum vibrantes repræsentabunt, de quibus canones audiemus:

Polemon nullam fecit mentionem oculorum vibrantium: Adamantius accuratior & benignior fuit, ex quo Porta etiam hausit.

1 Quotquot vibrantibus sunt oculis, non in meliorum mentium censu habentur, nisi fortè oculos eodem vibrantes, & humidum benignius & æqua magnitudo fecerit innocentiores. Si enim velut exilientes palpitent, colore fontium humori persimili, nec aridi, nec parvi; magna aggrediuntur & perficiunt, sed vanè gloriosi; acumen etiam habent sed sunt leves, ebriosi & epilepsiæ obnoxij.

Adamantius: Qui verò velut exilientes palpitant, hi mali sunt, si non probam magnitudinem habeant, & liquidò ac clare cernant. Tales enim oculi, mores solidos, sublimes, & magnorum operum effectores exhibent, audaciam i-

tem

tem & sapientiam ad summum progredientem. Verum ad iram ac ebrietatem incontinentes sunt, magna iactantes leves, epilepsiæ vicini: gloriam autem appetunt maiorem, quam hominibus competit, quemadmodum Alexander Macedo.

2 Oculi vibrantes aut magni sunt, aut parvi. Magni stolidos & libidinosos; parvi, dolosos & fraudulentos portendunt.

3 Si qui præterea circumquaque turgent, inamabiles, gulones, salaces, citharæ, tibiæ, ac Musicæ deditos demonstrant.

Adamantius: Circumtumentes oculi, implacidi, crudeles, gulosi, libidinosi, citharæ, fistulæ, Musicæque gaudentes coniectantur.

4 Denique si turbidi aut lividi fuerint, nisi cætera signa diversam ferant sententiam, injustos, infidos & audacissimos dixeris.

CAPUT XIII.

De aperiensibus & sese cludentibus oculis.

I **A**lter motus specialis est aperitio & clausura oculorum: quæ vel separatim considerantur, vel mixtim, ubi aperti mox clauduntur, & clausi mox aperiuntur.

II Oculi rigidi & diu aperti, cogitabundos notant, sive eos admiratio alicujus rei, cœperit, sive, facti penitentia, sive, quivis alius affectus qui patefcet inspicienti cum iudicabit secundum doctrinam de affectibus.

Adamantius:

Adamantius à quo Porta: Oculi qui valde frequenter se aperiunt, & perstant, ut aliquid meditantes, eorum animi conceptum vel significationem monstrabunt; quæ res ex superiorum omnium ratione captabitur, si sicci, uidi, lucidi, tenebrofi, magni, parvi, prominentes, absconditi, mobiles &c. fuerint. Quod si ergo supra à nobis dicta rectè percepisti: facile eiusmodi mores portentant, pronunciare poteris. Inde oculi semper aperti, tenebrofi, & humidi, accuratum hominem indicant. Si adhuc mitis eorum aspectus fuerit, probi hominis indicia testantur. Oculi apti, sicci, splendicantes, hilariter & clarè cernentes (Porta habet puri lumine relucentes,) impudentes & audacissimos indicant. Alibi Adamantius & Polemon in figura impudentis tribuit ei oculos apertos & splendidos. Rhases inquit: Oculi quidem patentes, & acutè intuentes, inuerecundi sunt: cuius causa est multitudo spirituum cum igne effundente se ad musculos. Et qui inuerecundi sunt non deijciunt vultum, sed apertis oculis fixè intuentur.

III. Oculis apertis dormientes, timidi judicantur.

Porta inquit: Multos novi homines, qui apertis oculis dormitant; quid de eorum moribus præsagiendum? Ego timidos existimarem, & quamplures hoc modo dormientes timidissimos cognovi, & ad lepores referrem. Xenophon leporem apertis & immotis palpebris dormire scribit. Inde κροβαρτία morbus est, a pupillis oculorum, quas κρογας appellant dictus: cum qui custodes Iovis essent, non modo excubare, sed etiam apertis oculis dormire

dormire cogebantur. Plinius: Dormiunt lepores oculis apertis, multiq; hominum, quos Corybantes Græci dixerunt.

IV. Haftenus de apertis oculis: Oculi, qui clauduntur, si sursum abeant, libidinem & intemperantiam loquuntur. Unde Aristoteles in lib: probl: ait, quod coeuntes oculos sursum vertant: quia ex superiore parte veniens calor, eò oculos invertat, quò defluerit.

Polemon: Oculi, qui cum se claudunt sursum porriguntur, ipsiq; stantes & subfluidi sunt, intemperantem, vanum, insanientem hominem arguunt. Porta hic suspicatur deesse particulam in Polemone, & ex Adamantij textu supplet (libidinem) Exemplo adducit Torquatum Tassum virum quamvis acuti ingenij sed Veneri, & mentis alienationi obnoxium.

V. Si recti clauduntur, & si cætera fœlicia fuerint signa, fœlicia etiam ominantur: sin infortunata, tali vitio obnoxium dices, quale signum illud malè ominatur.

Etiam si recti clauduntur, & oculi per se fuerint sicci, parvi, caliginosi aut fœdi, non poteris statim probum iudicare, quoniam tot omina repugnant. Ideoq; supervacanea sunt quæ Porta ex Polemone & Adamantio adfert. Exempli gratiâ, clausi, recti, humidi, iustæ magnitudinis, resplendentes cum levigatâ fronte, verecundos, optimi consilij, studiosos, dulces & amabilis ingenij homines indicant. Si autem sicci fuerint, temerarios, malignos & iniustos significabunt. Talia

Talia enim non à clausurâ oculorum sive ea recta sit, sive sursum flectatur; sed ab alijs signis, quæ superius allata sunt dydicantur. Tale etiam illud est: Si autem frontem asperam, supercilia obliqua, palpebras duras & concretas habuerint; silvestriori animo, præfidentes, ad temeritatem propensi & qui laudibus inslentur, & muneribus corrumpantur, erunt.

VI Oculi qui clauduntur trementibus superciliis, nec rectis palpebris; timidos & effœminatos notant.

Polemon & Adamantius:

VII Mixta restat aperitio & clausura oculorum, de quibus sic notatum est:

Claudentes sese & rursus aperientes, cum non conniveant, inconsultos, insidiosos & deceptores notant. Sed hæc quoque oculorum nota minus firmitatis habet, cum oculi fuerint humidi, & tum prudentes & artium amatores designasse compertum est.

Polemon & Adamantius ab hoc canone sunt, & addunt: Si autem tremor ipsis inerit, & pallidi fuerint, insaniam & mentis alienationem designant.

CAPUT XIV.

De oculis conniventibus.

DE nictantibus oculis illud Plinii Physiognomici oraculi instar habebō: Plerisq; naturale ut nictare non cessent, nos pavidiore accepimus.

Oculi enim primi sunt nunciū imminentis mali, ideoq; in timidis primum moventur, Porta inquit. Ego nictationem

nem ex cerebri humiditate & debilitate provenire dicere: debiles enim oculi, qui se continere non valent, contremiscunt & nictant. Alexander Aphrodisæus post Venerum coitum oculos paulisper connivere dixit, quia in concumbendo ita nos voluptati damus, totiq; delabimur, ut erigere oculos, animumq; & sensum in sublime evehere nequeamus, quò fit, ut animus minus corporeas sentiat affectiones; debilitatur & cerebrum post coitum, ideo & oculi nictant. Adamantius: Oculi nictantes, timiditatem produnt. Hic denuò monendum, à Porta ex Polemone & Adamantio positos esse canones non admodum huius loci, quandoquidem illa, quæ afferuntur magis ad siccos, pallidos & distortos quam conniventes pertineant oculos, cuiusmodi sunt: Quod si conniventes oculi cum siccitate fuerint; insidiantur alicui, aut dolum occultant, aut mali quippiam occultè moliuntur. Idem si distorti aut subpallidi sint, stultitiam testantur. Eiusmodi si formare canones animus esset nullo habito respectu temporis, & brevitatis, & methodi; liceret comparatione facta ad alia quævis signa multas implere paginas, sed inutiliter. Namq; lector, qui vis etiam nō multum attentus, sine difficultate de istis omnibus nullo præeunte coniecitabit.

CAPUT XV.

De oculis non conniventibus.

Prioribus contrarij sunt non nictantes, & laudatissimæ fortitudinis ac roboris habentur, nisi alia signa adversa audaciam beluinam minentur.

I

Si

Si enim horrendi fuerint aspectus, aut pallidi, subrubri & sicci, infanda scelera creduntur indicare:

De priore canonis parte Porta inquit: At contra qui non connivent, robustiores & invicti sunt. Testimonium Plinii advocat, qui ait viginti gladiatorum paria in Cæii Principis ludo fuisse, in iis duo omnino, qui contra comminationem aliquam non conniverent, & ob id invictos fuisse. Tantæ hoc difficultatis est homini. De posteriore verò parte inquit Polemon: Oculi non conniventes, pallidi & subrussi apparentes, & sicci, malitiam, iniquitatem, iram, demoniacā nequitiam & stoliditatem testantur. Adamantius: Si verò non nictantes, pallidi aut punicei apparent, unā cum siccitate, nostram & incommodorum memoriam, & iram, & cadis propositum, aut aliam quandam miserandam improbitatem detegunt. Si verò, quam tales sint, ipsi in seipso circumvolvuntur, insaniā vehementi tenentur.

CAPUT XVI.

De oculis sursum deorsumq; euntibus.

DE oculis sursum aut deorsum meatibus sunt canones:

1. Sursum euntes Venerem spirant, sed vinolentiam quoq; & sacrum morbum.
2. Sursum vergentes & tremuli, certius sacrum morbum prædicunt.
3. Sursum euntes & pallentes; visi sunt inhumani, invidentis ingenii, & homicidæ.

4. Sursum

4. Sursum euntes, magni & subrubri; impudentes & intemperantes monstrant.

5. Eadem puncta ferunt deorsum labentes.

6. Si autem, ut Adamantius inquit, alter oculorum sursum, alter deorsum ibit, & tremor ipsis inerit, & halitum asperum & densum referat, hi tandem ad epilepsiam devenient.

CAPUT XVII.

De oculis stantibus.

I. **H**Actenus de oculorum motu eiusq; speciebus: quibus in genere Stantes opponuntur oculi.

Stantes, sive fixi oculi per se nunquam probantur, nisi & parvi & humidi sint: deinde frons exporrecta, palpebræ mobiles: hæc conjunctim lecta virum indicant studiosum, eruditum & probum. Alias illud in Physiognomonum collegio approbatum est: Oculi fixi omnes absurdi sunt, nam humidiores, timidos: ficciores, stolidos: pallidiores, attonitos significant. Stantes, cæsi & obscuri, omnium habentur pessimi.

De his inquit Adamantius: Cum eo qui cæsos oculos, fixos, obscuros habet, nunquam amicitiam contrahes, nec vicinum aut civem habere exoptato. Dolosus enim est, & semper alterius calamitati invigilans.

II. Sapere ex imo suspirium trahunt ragescentibus

scantibus oculis elevatisque supercilijs, hi pravi consilij, iniqui & savi censentur.

Adamantius imprudentes, insipientes & iracundos interpretatur. Porta inquit: Idq; ex apparenti more mihi tractum videtur: qui enim facinus aliquod patrare intendit, supercilia erigit, ex imo suspirat, & fixis oculis conuertitur. Fixus intuitus ex nimia cogitatione & decipiendo desiderio provenit. In sacra pagina proverbij extat: Qui attonitis oculis cogitat prava, mordens labia sua, perficiet malum.

III. Oculi parvi & immobiles, ostendunt avarum & undiquaque lucro intentum.

Sic quoq; stantes, parvi, prominentes, fronte & supercilijs contractis. Item stantes, subrussi & ingentes, quae omnia iam ex superioribus liquida sunt.

CAPUT XVIII.

De oculis ridentibus & contrariò lugentibus.

I. **R**estat unica adhuc species motus eaque valdè ad hominem restricta atque ipsi vel soli propria, ideoque à me ad finem reservata.

Multa verba habet Porta de hoc capite deprompta ex Adamantio, sed verbatantum: Vnico canone totam rem absolvere licet, idq; principio capitis 13. lib. 1. ubi sic inquit Adamantius:

Oculos, in quibus voluptas & risus inhabitant, non sine culpà putamus: dolosos enim, & quorsum tendant consilia celantes, malignos & tectè facinorosos indicant.

sub

Sub hoc canone comprehenduntur omnia illa: Cavi & ridibundi oculi, tãquam insidiosi, semper malum aliquod volentes testantur. Item: Etsi minaci aspectu connivant, & fixis inspiciant oculis iniusta consultant opera. Sic item ea: Qui autem simul cum risu subaspiciunt, & ijdem aridiusculi fuerint, supremam hominis nequitiam designant. Si quibus valdè patulos & letabundos oculos inspexeris, insidiosos iudices. Sic reliqua quae insequuntur. At verò quid iuvat varia ponere & accumulare ludentium & ridentium oculorum discrimina, cum quoquo modo dolos & technas praesagiant.

II. Sublugentes, sive, subtristes, sicut humidi, prudentiam & disciplinarum amorem; ita aridi saepe rusticitatem, saepe insidias & dolos ostendunt.

De tristibus & aridis oculis cum Adamantio Polemon dissentit, & summae affabilitatis argumenta ait, cum Adamantius contra noxia plenos esse adfirmat. Huius sententia verior est, quandoquidem siccitas malum in oculis adauget, ideoq; Porta mendum in textu esse non solum suspicatur, sed pro certo habet.

CAPUT XIX.

De affectionibus, quae oculis magis per accidens conveniunt, idque vel per affectus, vel per morbos.

I. **A**bsolvendum hoc ultimo capite, quod Ophthalmoscopi reliqui omiserunt. Hucusq; scripsimus ea, quae oculis ferè perpetuò sua natura insunt: nunc quae subito, aut per morbum, aut

I 3

per

affectum quendam afficiant enucleabimus.

Quintilianus inquit: In ipso vultu plurimum valent oculi, per quos maxime animus emanat, ut citra motum quoque & hilaritate enitescant, & tristitia quoddam nubilum ducant. Quin etiam lacrimas iis natura mentis indices dedit, quae aut erumpant dolore, aut laetitia manent. Haec res multum faciet ad Eloquentiam & Poësin, cum iratorum, amantium ceterorumque affectuum assu concitatorum oculi sunt describendi & exprimendi. Unde Plato: Oculi sunt animi indices, per quos homines clementiam, misericordiam, amorem, odium, iram, laetitiam, tristitiam & huiusmodi affectus ostendunt & magis augent. Nec facile quisquam ab hac corporis parte immutabilis est, cum nihil sit difficilius quam a consuetudine oculorum mentis aciem abducere, Cic. 2. de nat. Deorum. Et facilius ad ea quae visa sunt, quam ad ea quae audita sunt, oculi mentis feruntur, 3. de Orat. Licet Socratem & Phocionem Atheniensem nulli affectuum fluctus concussere, sic ut alteri neque dies nuptialis, neque fatalis, quo venenum hausit; alteri nullus unquam risus aut fletus oris habitum immutaret: tamen praeter rigidos istos Sapientes totus mundus affectibus obnoxius est vestigio per oculos propalat, num amoris flammis, an iracundiae torqueatur: invidia veneno inficiatur, an clementiae rivulus inundetur. In hoc choro praestantissimi quique, & Tullius, & Scipio & ipse Cato numerandi. Themistocles suam affectuum animique impotentiam ipse fatetur: Athenienses, inquit, dominantur Graecis: ego Atheniensibus: mihi mater: matri filius. Sed quid longiore orationis filo pertexo, quae luce clariora sunt meridianae? quin ad

rem ipsam accedo, primumque de affectibus cernemus.

II. Affectus sunt vel boni, vel mali.

III. Boni vel simplices, vel mixti. Illi iterum vel de praesenti objecto, vel de futuro.

IV. De praesenti objecto est tum laetitia, tum tristitia.

V. Ut in laetitia frons exporrigitur, oculi serenitate micant; aut etiam in subito & implacido affectu, rigidi manant lacrimis: ita in tristitia frons caperata & caliginosa supercilia contrahit, nitorem luminum obfuscatur, tristisque nocte, cuius saepe comes fletus est, lucem pristinam visionum tenellarum obvelat.

VI. Spes & metus (qui affectus sunt de objecto nondum praesenti) eodem ferme modo se habent. Nam & gaudento speramus, & dolendo metuiamus: illud, quod meliora; hoc, quod pejora subsequantur. Sed in spe aciem subinde sursum flectimus, atque ora in caelum vertimus, quasi Superos deprecaturi, ut faciles & benigni in vota nostra properent. In metu, instabilis vultus, oculi pallentes, hinc inde volubiles, quasi trepidè excubantes in omnem partem, unde malum oriri posset.

VII. Affectus mixti sunt amor & ira.

VIII. Amoris signa sunt oculi marcentes, etiam limi, conniventes & placidè subintuentes. Quod si flamma serpat latius, viresque sumat, invitis saepius oboriuntur

lacrumæ, dum metuunt, ne latens ignis aspicientiū curæ detegatur.

De oculis marcentibus habet Apuleius: Deformis pallor in ore, marcentes oculi, lassæ genæ, quies turbida, suspiritus, cruciatus tarditate vehementior & fletus. De oculorum subintuitu Plutarchus refert, quemadmodum Antiochus Stratonices suæ novercæ amore exarserit: cum enim eam deperiret, reverentiâ patris detentus, cum nullum remedium huic malo reperiri posse speraret, simulans se corporis morbo urgeri, ex cibi abstinentiâ, voluntariâ morte ab amore, quo exedebatur, se vindicare statuerat. Erasistratus Medicus, qui curam eius habebat, cum eum amore deperire cognosceret certò, sed cuius amore, penitus ignoraret ex vultu, qui mutari facile solet, indicia colligebat; cum puellæ multæ & formosissimæ ad eum accederent, nullum in vultu mutationis signum observabat, sed accedente Stratonice, tam repente perturbatio Antiochum occupabat, ut facileprehenderit; cuius amore langueret, ex vultus rubore, subintuitu oculorum, acutis sudoribus, motu incredibili venæ, ac post deficiente sensu, ingens pallor toto corpore diffundebatur. Phædra Hippolyti gravi saucia amore eiusmodi signis describitur:

Et qui tenebant signa Phæbeæ facis
Oculi, nil gentile, nec patrium micant,
Lacrumæ cadunt per ora, & assiduo genæ
Rore irrigantur.

Fausta Crispi hoc modo:

Pallet, ignescit, color
Non unus errat; similis attonito, modo
Exanimis albet vultus, amissas prior

Modò

Modò flamma vires reparat, & variâ vice
Fugatur, & fugatur oris ingenuus rubor:
Tum sæpe tanquam speret, afflictam allevat
Mentem renidens ore: post paullo, quasi
Desperet eadem, gaudio mæret brevi
Et dubia cervix ore deiecto labat:
Addubitatur, audet, ingemit, ridet, fremit.
Lacrumæ sequuntur: spiritum ex alto citat:
Impune verba fundit insanus dolor;
Sine mente murmur votat aciturnum canit,
Nomenq; patris, nomen & nati vocat:
Plurimus in ore Crispus: ad Crispum redit
Alienus error mentis: in Crispo sedet:
Omnes & undas frangit ad Crispum dolor.

IX. In ira flagrant & micantes sunt oculi, tristis frons, torva facies.

Taurinè etiâ intuentur irascentium oculi Sic Æschylum iratum Aristophanes dixit taurinis fuisse oculis. D. Ambrosius oculos iratis tribuit exasperatos: Seneca, flagrant & micantes. Eius elegantem iratorum descriptionem lubet apponere: Flagrant & micant oculi, multus ore toto rubor, exæstuant ab imis præcordijs sanguine, labia quatuntur, dentes comprimuntur, horrent ac subriguntur capilli, spiritus coactus ac stridens, articulorum seipso torquentium sonus, gemitus, mugitusq; & parum explanatis vocibus sermo præruptus, & complose sæpius manus, & pulsata humus pedibus, & totum concitum corpus, magnasq; iræ minas agens: fæda visu & horrenda facies depravantium se, atque intumescantium. Nescias utrum magis derestabile vitium sit, an deforme D. Am-

I 5

brofii

brofui ira descriptio talis est: Ira sua stimulis accensum cor palpit at, corpus tremit, lingua se prapedit, facies ignescit, exasperantur oculi, & nequaquam recognoscuntur noti. Ore quidem clamorem format, sed intus quid loquatur, ignorat. D. Chrysostomus aliter depingit: Videbis iratos non secus ac insanos, turpiter in medium precipites ferri: cum enim circa praeordia efferbuit ira, ignem emittit, tota inflatur facies, incompasit manus moventur, & cetera: cum hac faciunt, tanquam amantes, nihil sentiunt, nihil intelligunt, sed a sinorum more, calcibus morsibusque invicem insultant.

X. Affectus mali sunt Odium & Invidia.

XI. In odio oculi & totus vultus truculentus est: invidis vero oculi torvi, emissitii & refugientes attribuunt.

Cyprianus in sermone de livore: Invidiaradix est malorum omnium, fons cladum, seminarium delictorum, materia culparum &c. Hinc vultus minax, torvus aspectus, pallor in facie, in labiis tremor, stridor in dentibus, verbarabida, effrenata convitia, manus ad caedis violentiam prompta, etiamsi a gladio interim vacua, odio tamen furiat & mentis armata. Greg. 12. Hom. perfectius describit livorem: Invidi, inquit, color pallore afficitur, oculi deprimuntur, mens accenditur, membra frigescent, sit in cogitatione rabies, in dentibus stridor.

Ab Ovidio talis invidi figura ponitur:

-- passusque, incedit inerti:

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nusquam recta acies, livent rubigine dentes;
Risus abest, nisi quem vis fecere dolores.

XII. Ad postremum quae in morbis, oculorum physiognomia describenda est. In morbo

In morbo acuto oculus si hebescat, si fixus sit & caliginosus, si cavus, & quasi emoriatur, si connivendo labascatur, mortis omen imminens portendit.

Breviter haec signa posui, cum melius ex omnibus corporis partibus quam ex uno atque altero membro colligantur. Sic iam moriturus vox est acuta & sonora: & ex tranquillâ, iam ferox responsio: nasus sit acutus, vultus maculatur pallore, livore, aut etiam nigro vel plumbeo colore, oculi ruptis venulis subsident in caput, dentes suffusi nigredine fatiscunt, aures frigescent & contrahuntur, cutis circa frontem durefcit, pedes calore destituti rigescunt, totum corpus frigido manat sudore & maculis plerumque totum squalet. Vide homo quam nos virtutum & pietatis admoneat natura. Crimina nostra nostri quoque oculi accusant, obijciuntque nimis vitream valetudinis fortunam; & quoties nictitant, toties nobis aurem pervellunt, ut affectus Nil impetuosi, aut cuiusvis torrentis confragosi cataractis vehementiores componamus non crustam & bracteatum avi nostri, sed solidam & caeli felicitatem suspirantes. Innocentius animae exeuntis labores, quam lascivia petulantis lusus spectantur, & melius est audire terribitas interque gemitus & suspiritus erumpentes voces morientis, quam tinnulos nervos & dulcifona chromata latentis. Hunc miserum mors seiva pallere facit: te pallere iubet ob tua crimina, ne, si quando cum summas fatalis dies horas exigeret, apud te non mortis solum, sed iudicis partes severe agat. Iam huic lumina, viva flammula & spiritu sopilis, ad caput sursum vergunt: tibi concionantur, debilia & fracta, ut mentiri non possint.

possint; moribunda, ut quadam testamenti lege rara sint verba, quemadmodum non deicere lumina ad mundi obiectas sordes, sed tollere cœlum versùs debeas, iustitiâq; & vindictæ oculum ubiq; & usq; reverenter intueri. Nunc in ferreum labuntur soporem, clausosq; æterna premit nox: Lacrumare, ô homo, lacrumare; trepidans natura & omnia emortui livida membratuis obloquuntur oculis, longos animæ nocentis annales in ora obtrudunt tua, exprobrant, instant, notant, tibiq; temet iudici ostendunt reum. At si etiamnum securitatem expetis, fuge ad anchoram, virtutes & pietatem cole, à quibus nusquam aciem oculorum animiq; deflectas. In sceleribus æternum sis cæcus. Contemne barbariem nefandam seculi, ut Quiritibus celestibus ascribaris: extra hoc Latium felicitas neq; Rempubl: ullam constituit, neq; si voluptates ullam constituerent, vel intrabit unquam, vel tuebitur.

F I N I S.

